

Povolání sociálního pracovníka dávek hmotné nouze a smysluplnost jeho práce

Bc. Pavla Londinová

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla Londinová**
Osobní číslo: **H13995**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Profese sociálního pracovníka dávek hmotné nouze**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury a zpracování rešerše.
Vymezení základních pojmů a teoretických východisek vztahujících se k tématu sociální práce, sociálních pracovníků a dávek pomoci v hmotné nouzi.
Příprava metodiky výzkumné části a realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jeho shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HALÁSKOVÁ, R. Kapitoly ze sociální politiky. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava – Filozofická fakulta, 2003. ISBN 80-7042-639-X.

KREBS, V. Sociální politika. Praha: Aspi, 2005. ISBN 80-7357-050-5.

MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

NAVRÁTIL, P. Teorie a metody sociální práce. Brno: Marek Zeman, 2001. ISBN 80-9030-700-0.

ŘEZNÍČEK, I. Metody sociální práce. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-00-1.

VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2012. ISBN 80-2620-225-2.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve změně pozdějších předpisů.

Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Zlatica Bakošová, CSc.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

7. ledna 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

17. dubna 2015

Ve Zlíně dne 7. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

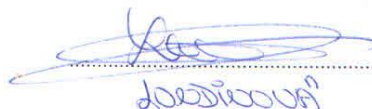
- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použítou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

DOKUMENTOVÁ

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou povolání pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi. Konkrétně seznámí v pěti kapitolách teoretické části s jednotlivými pojmy a bude se zabývat státní sociální politikou a systémem sociálního zabezpečení v ČR. Zmíní chudobu jako fenomén doby spolu s rozdělením typologie chudob a jejími příčinami. Další kapitolou práce je sociální pomoc cílovým skupinám, kde práce jednotlivě popisuje základní dávky pomoci v hmotné nouzi. Čtvrtá kapitola podrobně seznámí s pracovníky dávek hmotné nouze a jejich činnostmi, mimo jiné také se zneužíváním těchto dávek a důsledky tohoto počínání. Závěrečná kapitola se věnuje smysluplnosti práce sociálních pracovníků. Především jsou zde zakomponovány očekávání, hodnoty a náročnost komunikace s klienty cílové skupiny.

Ve výzkumné části se zabýváme konkrétně prací sociálního pracovníka, kde zkoumáme smysluplnost, naplnění hodnot a očekávání, pocity v zaměstnání, pracovní kolektiv a prostředí, zdraví zaměstnanců, náročnost povolání, složitost komunikace, nároky, zvládnutí administrace, pohled sociálních pracovníků na cílové skupiny, zneužívání dávek a názory na možnosti zlepšení současné situace.

Cílem práce je získání praktických poznatků zmiňované problematiky. V závěru práce je vyhodnocení výzkumné části, návrhy preventivních programů a návrhy k odstranění některých nežádoucích jevů v zaměstnání sociálních pracovníků na dávkách pomoci v hmotné nouzi.

Klíčová slova:

Povolání sociálního pracovníka, dávky pomoci v hmotné nouzi, sociální práce, cílové skupiny, smysluplnost práce

ABSTRACT

This diploma thesis deals with issues of material poverty workers. In five theoretical chapters, there are introduced general concepts of national social policy and welfare system in Czech Republic. Poverty as a phenomenon of time will be mentioned together with a division of poverty topology and its causes. Another main topic of this thesis is social assistance to target groups, there are individually described basic material needs benefits of material poverty. In fourth chapter, there are in detail described material poverty workers and their activities also concerning misusing the benefits and consequences of these actions.

The last chapter deals with meaningfulness of social workers' work. Mainly, there are incorporated expectations, values and demanding communication with target group clients. In the research part, we deal with specific work of social worker, we examine the meaningfulness, fulfillment, expectations, emotions in the job, both working group and working environment, health of employees, job demandingness, complexity of communication, claims, administration handling, social workers' view on target groups, benefits misusing and points of view on possibilities of improving the current situation.

The goal of this thesis is to gain practical information of mentioned issues. In the conclusion, there are research part evaluation, propositions of preventive programmes and propositions of elimination of some undesirable phenomena in social worker occupation in material needs benefits.

Keywords:

Social worker occupation, benefits in material needs, social work, target groups, job meaningfulness

"Starajíce se o štěstí jiných,
nacházíme své vlastní"

Platón

Tímto děkuji paní docentce Zlatici Bakošové za cenné rady, odborné vedení, vřelý přístup, sdělení důležitých informací a trpělivou spolupráci při vypracovávání diplomové práce.

Také bych ráda poděkovala své rodině za podporu při studiích, především příteli Lukymu a synovi Danielovi za časový prostor, který mi ke studiu dopřávali. Také mamce za podporu a pomoc. Určitě velké díky patří také tatškovi, který byl po celé dva roky mým spolužákem, spolusedícím a podporou, a se kterým jsme celé studium společně prožívali.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala za doporučení volného místa na dávkách pomoci v hmotné nouzi panovi Bc. Tkáčovi, paní vedoucí za přijetí, mým kolegyním za to, že mě naučili vše potřebné a důležité. Velké dík patří také respondentům – pracovníkům dávek hmotné nouze, bez nichž by nebylo možno výzkum praktikovat.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ POLITIKA A SYSTÉM SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ČR.....	12
1.1 PRINCIPY A FUNKCE SOCIÁLNÍ POLITIKY, SOCIÁLNÍHO STÁTU	13
1.2 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V ČR.....	16
1.3 CÍLOVÉ SKUPINY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	17
1.4 ZÁKON O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ.....	21
2 CHUDOBA JAKO FENOMÉN DOBY	22
2.1 TYPOLOGIE CHUDOBY	24
2.2 PŘÍČINY CHUDOBY	25
2.3 CHUDOBA JAKO DŮSLEDEK ROZLIČNÝCH PŘÍČIN	27
3 SOCIÁLNÍ POMOC CÍLOVÝM SKUPINÁM A LEGISLATIVNÍ MOŽNOSTI.....	29
3.1 DÁVKY HMOTNÉ NOUZE.....	30
3.2 PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ	34
3.3 PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ	36
3.4 MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC	37
4 PRACOVNÍCI DÁVEK HMOTNÉ NOUZE A JEJICH ČINNOSTI.....	39
4.1 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK	39
4.2 REFERENT DÁVEK HMOTNÉ NOUZE.....	40
4.3 TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK	41
4.4 ČINNOSTI PRACOVNÍKŮ DÁVEK HMOTNÉ NOUZE.....	41
4.5 ZNEUŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH DÁVEK A JEJICH DŮSLEDKY	42
5 SMYSLUPLNOST PRÁCE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ V HMOTNÉ NOUZI	44
5.1 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI A OČEKÁVÁNÍ CÍLOVÝCH SKUPIN.....	45
5.2 HODNOTY CÍLOVÝCH SKUPIN.....	46
5.3 NÁROČNOST KOMUNIKACE S KLIENTY CÍLOVÉ SKUPINY.....	47
II PRAKTICKÁ ČÁST	50
6 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	51
7 CÍL, ÚLOHY, HYPOTÉZY	52
8 METODY A METODIKA VÝZKUMU.....	54
9 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	56
10 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.....	57
11 DISKUZE	85
ZÁVĚR.....	95
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	97
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	100
SEZNAM OBRÁZKŮ	101
SEZNAM TABULEK	102
SEZNAM PŘÍLOH.....	104

ÚVOD

Sociální práce, sociální pomoc, sociální cítění. Tyto pojmy jsou velice známé a již v době studií jsem věděla, že chci pracovat s lidmi a snažit se být nápomocná v jejich nelehkých životních situacích. V nedávné době jsem se stala členkou kolektivu sociálních pracovníků na Úřadu práce na referátu dávek hmotné nouze. Ne vždy je tato práce jednoduchá, jelikož jednáme velice často s problémovými klienty, přihlížíme ke zneužívání dávek, občas máme pocit, že nepomáháme tam, kde je to nejvíce potřeba a smutné je, že naši klienti mnohdy nemají snahu svou situaci řešit. Ba jim dokonce vyhovuje a chápou ji jako situaci trvalou. Právě smysluplnost práce sociálních pracovníků a nalezení odpovědi, co tyto pracovníky naplňuje, jak se při své práci cítí, jaké jsou na jejich pracovní pozici kladeny nároky a zda jsou naplněny hodnoty a očekávání z jejich strany, jsou hlavním cílem diplomové práce. Smysluplnost chápeme v teoretické rovině ze subjektivního hlediska podle Křivohlavého (2006), ale také z hlediska vnějšího, a to dle sociální politiky státu, dle zákonů, které umožňují mezery a zneužívání pobírání dávek hmotné nouze. Dalším cílem bude zjistit činnost sociálních pracovníků. Patří zde nejen administrativa, ale také poradenská práce s klienty, a které cílové skupiny jsou na tomto referátu zastoupeny, řešení problematiky, proč došlo k situaci, že jsou nuceni pobírat dávky hmotné nouzi a zda jsou skutečně osobami v hmotné nouzi a zároveň tak bezprizorními. Důležité bude také zjištění, které cílové skupiny dávky pomoci v hmotné nouzi neužívají a z jakého důvodu je možné tento systém zneužívat. V neposlední řadě v diplomové práci také seznamujeme se státním systémem pomoci a legislativou, s problematikou povolání sociálních pracovníků, pracujících na referátu dávek hmotné nouze, kdy v pojmu sociální pracovník zahrnujeme veškeré pracovníky (muže i ženy) na tomto referátu. Konkrétně sociální pracovníky, terénní sociální pracovníky, referenty dávek hmotné nouze. V jednotlivých kapitolách práce nastíníme související pojmy, kterými jsou sociální stát a sociální politika, jejich funkce a role. Velice blízkým tématem k dávkám hmotné nouze je chudoba, proto přiblížíme její rozdělení, typy a především příčiny jejího vzniku. Samostatná kapitola se zabývá pracovníky dávek hmotné nouze, jejich rozdělení, vzdělání a náplní práce, dále rozdělení jednotlivých konkrétních dávek výše zmíněných. V neposlední řadě smysluplnost, a to jak smysluplnost práce, tak smysluplnost života, hodnoty a překážky v prožívání. Data, která vyplynou z empirické části této práce, mohou být do budoucna nástrojem k odstraňování nežádoucích jevů v zaměstnání sociálních pracovníků, a tak by mohly být využity vedoucími referátu nepojistných sociálních dávek jako prevence k vzniku narušení vnímání prožívání smyslu práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ POLITIKA A SYSTÉM SOCIÁLNÍHO ZABEZBEČENÍ V ČR

Sociální politika je velice důležitou složkou veřejného života, která má podobu všech opatření a odvíjí se od chápání celého jejího smyslu širokou veřejností. Hraje důležitou úlohu v současné společnosti, kdy hlavními institucemi jsou stát i nestátní instituce, případně občané. Slovo *sociální* je latinského původu a v praxi se dá použít v mnoha rozličných významech. Ve spojení s politikou by tato politika měla především zabezpečit zlepšování společenských poměrů a hmotně zabezpečit jedince ve společnosti. Krebs (2010) ve své knize zmiňuje širší pojetí sociální politiky, které je nezbytné pro vytváření dlouhodobé koncepce sociální politiky, kdy na ni nahlíží jako na systém provázaný se společenským okolím. V užším smyslu je sociální politika braná jako soubor aktivit, opatření a nástrojů, které mají jako hlavní smysl reagovat na negativní sociální události (především stáří, nemoc, nezaměstnanost, chudoba, atd.). V praxi jsou tyto aktivity především dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky státní sociální podpory, dávky příspěvku na péči a základní povinné sociální a zdravotní pojištění.

„Sociální politiku lze definovat mnoha způsoby, v podstatě se jedná o určitá pravidla, která jsou nastavena v dané společnosti, a jejím cílem je řešení a zmírňování sociálních „problémů“ společnosti. Snahou je nastavit mechanismy společnosti co nejideálněji, vytvořit program sociální spravedlnosti a její hodnotový systém vychází ze solidarity a sociálního cítění.“ (Gulová, 2011, s. 18) Je významnou disciplínou, která má úzkou provázanost se sociální prací a se sociálními patologiemi. *„Vazba sociální práce na sociální politiku je evidentní. Sociální politika vytváří rámec pro naplňování sociální práce. Sociální politika je uvědomělá a záměrná činnost státu v sociální sféře.“* (Svobodová, 2001, s. 18)

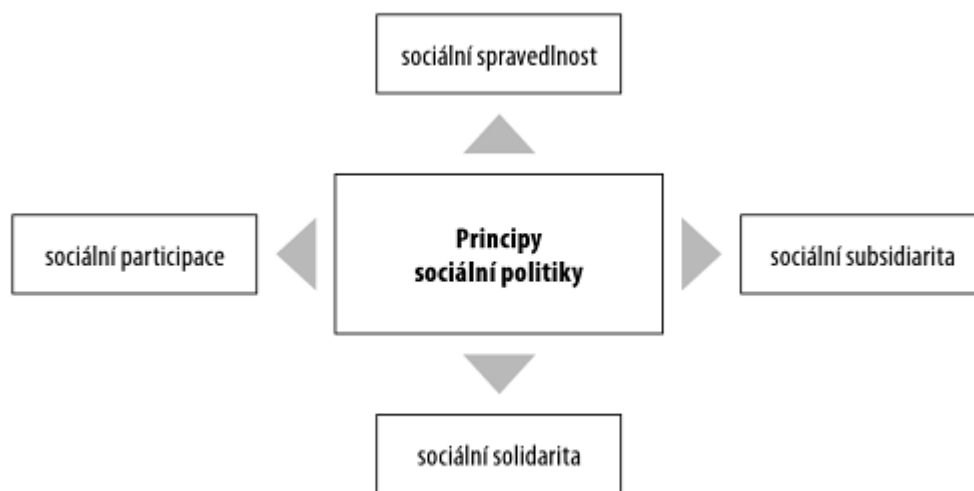
V sociální politice tedy hraje velice významnou roli jedinec, který, a zároveň pro kterého se tvoří co nejpříznivější podmínky pro život. Z toho, že je sociální politika orientována na jedince – člověka lze odvodit, že se jedná o vědu antropologicky orientovanou. Tomeš (2001) ve své publikaci píše, že sociální politika je cílovou, případně instrumentální. O cílové sociální politice dle autora mluvíme, jestliže jsou sociální cíle i zájmy hlavní příčinou vzniku rozvoje u sociálního subjektu, jeho smyslem či existencí. Naopak o instrumentální sociální politice mluvíme, jestliže jsou cíle subjektu odlišné a jeho sociálně-politické zájmy jsou pouhým prostředkem k dosažení těchto cílů.

Hlavním cílem sociální politiky je zastoupení lidských práv stanovených podle ústavy našeho státu, která zajišťuje důstojné a rovné podmínky všem občanům především v oblasti vzdělávání, zdravotnictví, pracovních příležitostí apod.

1.1 Principy a funkce sociální politiky, sociálního státu

Sociální politika a stát nahlíží na sociální problémy a události dvěma základními přístupy, a to buď aktivně, kdy se snaží předejít vzniku těchto problémů a přijímá proto předem určitá preventivní opatření, či pasivně, kdy je již povinna řešit vzniklé sociální problémy. Tyto přístupy mají určitá pravidla a principy. Základní principy jsou především základní pravidla, která se zrcadlí v sociální politice a jsou pro ni určující. Jsou jimi především pravidla skutků, myšlenkové proudy a základní zásady, kdy si ovšem každá situace ve společnosti žádá adekvátní, rozdílné a přesto konkrétní řešení. Je zde nutno dodržet základní principy, kterými jsou dle autorů rovnost a rovné příležitosti, pocit sociální potřeby, univerzalita, adekvátnost, princip výkonu a odpovídající zásluhy, princip garance a princip komplexnosti. (Duková, Duka, Kohoutová, 2013)

Obrázek 1 – Principy sociální politiky

(Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 56)

Princip **sociální spravedlnosti** lze chápat jako základní pilíř sociální politiky a sociálního státu, je základem právních řádů, měřítkem mravnosti a mezilidských vztahů. Spra-

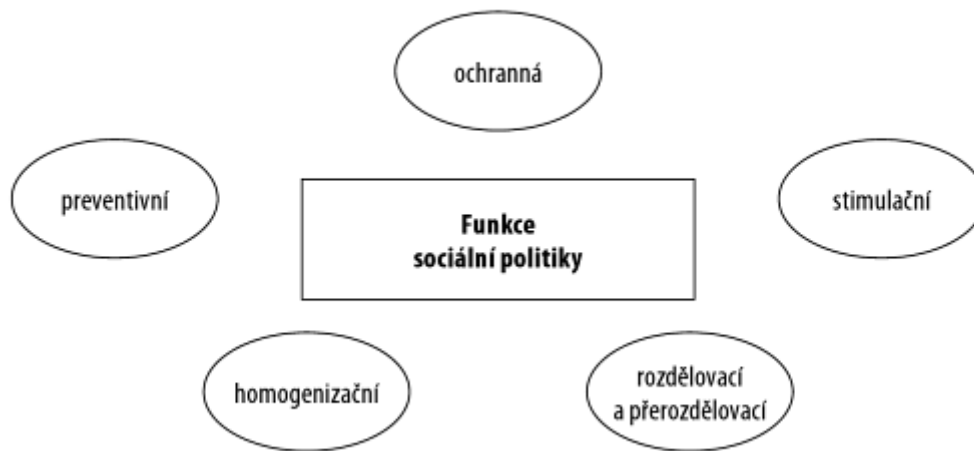
vedlnost může být právní (právní normy sloužící k rozeznání skutků) a sociální (určuje pravidla na přerozdělování prostředků mezi aktéry sociální politiky státu). Rozdělování by mělo být realizováno podle základních pravidel, a to podle zásluh jedince, podle jeho potřeb, všem stejně nebo podle oprávnění. Zde však mohou vzniknout dva efekty, a to stabilizační, kdy se pozitivně hodnotí sociální nerovnosti a preferují ji většinou podnikatelé a vysokoškoláci nebo destabilizační, který negativně hodnotí nezaměstnané i občany pobírající sociální dávky.

Druhým principem je **sociální solidarita**, která se vyznačuje vzájemnou sounáležitostí, podporou jednotlivců, sdružení, skupin i organizací při rozdělování a utváření podmínek života a prostředků. Formy solidarity mohou být na úrovni mezinárodní, celostátní, místní, na úrovni jednotlivců, mezigenerační solidarita, solidarita bohatých s chudými, bezdětných rodin s rodinami s dětmi, zdravých občanů s nemocnými, dobrovolná, či nedobrovolná.

Princip **sociální subsolidarity** je třetí formou a jedná se o náhradní a podpůrný systém, který preferuje zodpovědnost občana za jeho vlastní život, kdy si první musí pomoci vlastními prostředky, poté prostředky okolí a rodiny a až v případě nezvládnutí situace přichází prostor pro intervenci státu. Zde je velice důležitá odpovědnost za vlastní sociální jednání. Principem **sociální participace** je potom podílení se na sociální politice, kdy se na sociálně-politických opatřeních přímo podílí a rozhoduje o jejich realizaci. Není tak jen pasivní příjemce. Dalšími principy mohou být principy univerzality, komplexnosti, adekvátnosti, garance. (Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 56-58)

„Pro zabezpečení rozvoje všech lidí je nezbytné působení sociální politiky na každého z nich a pro dosažení stanovených cílů. Funkce odpovídají různým potřebám lidí, působí ve prospěch obyvatel. Jsou však také odrazem politické situace a klimatu ve společnosti. Jedná se o vědomou činnost a úkoly, které vedou k uspokojování specifických potřeb. Velkou roli zde hraje ekonomická síla, ale i tradice způsobu života.“ (Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 58) Vzájemně spolu také souvisí, působí vždy komplexně a vztahují se k různým objektům – občanům v určitých sociálních situacích.

Obrázek 2 - Funkce sociální politiky

(Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 58)

Funkce **ochranná** je historicky nejstarší funkcí, která má za úkol tvořit tradiční a stabilní prvek sociální politiky, který má řešit situace, kdy je jedinec či celá skupina znevýhodněna ve vztahu k ostatním (ekonomicky či sociálně) a má zmírnit nebo odstranit důsledky daných sociálních událostí. (Andrlová, 2004)

Preventivní funkce se vyvinula z hygienické a bezpečnostní prevence v rozsáhlou prevenci sociální má předcházet škodám na životě, zdraví a nepříznivých sociálních situacím, kdy hlavní snahou je stav zabránění vzniku těchto nežádoucích sociálních situací (Andrlová, 2004) **Homogenizační** funkce spočívá ve snažení o zmenšení společenské nerovnosti v naší společnosti. Má směřovat ke společnosti, která má rovné podmínky pro všechny občany, především ve vzdělávání, zaměstnání a péči o zdraví.

Stimulační funkce má za úkol podporovat, podněcovat a vyvolávat žádoucí sociální jednání u jednotlivců a sociálních skupin. Poslední funkce **rozdělovací a přerozdělovací** (neboli také distribuční a redistribuční) je nejsložitější a nejvýznamnější funkcí sociální politiky. Tato funkce řeší otázky co, jak, za co, podle čeho a komu rozdělovat finance. Toto rozdělení se realizuje výběrem daní, zákonného pojištění a následné výplaty formou rozdělování sociálních dávek a důchodů v rámci důchodového pojištění.

1.2 Sociální zabezpečení v ČR

V České republice proběhla sociální reforma, konkrétně se to týká systému nepojistných sociálních dávek. Velikou výhodou pro celý systém sociálního zabezpečení je bezesporu to, že došlo ke sloučení výplatních míst všech nepojistných dávek (tj. dávky státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením) pod jeden orgán a tím je Úřad práce České republiky. Tato změna má za úkol přinést především efektivnější řízení dávek, ale také snazší administraci a kontrolovatelnost spolu s předcházením zneužívání pobírání sociálních dávek. Pojem sociálního zabezpečení můžeme chápat jako **komplexní pojem**, který je dále vnitřně členěn a znamená soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí a mají tak za úkol vytvářet příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka. (Gregorová, Galvas, 2005)

„Systém sociálního zabezpečení tvoří nedílnou součást sociální politiky státu spolu se zaměstnaností. Na sociální politiku můžeme pohlížet podle přístupu jako na aktivní, která má preventivní charakter. Může být buď systémová, neboť přijímá systémová opatření, nebo intervenční, neboť přijímá opatření, kterými předem vytváří předpoklady řešení možných následků sociálních problémů. Další přístup k sociální politice je pasivní, má charakter mutabilní a z povahy věcné vždy pouze intervenční. V každodenním životě jde vždy o kombinaci pasivního a aktivního přístupu k sociální politice. Stát prosazuje státní sociální politiku přijímáním zákonů závazných pro všechny sociální subjekty, vytváří mechanismy (procesy) pro jejich realizaci a organizuje přerozdělování k jejich financování.“ (Čáledová, Čevela, s. 104). Samotné financování probíhá tak, že poskytování dávek bývá buďto hrazeno přímo ze státního rozpočtu jako dávky sociální podpory nebo se pojištěnec v době pojištění podílí na tvorbě zdrojů, v rámci kterých je mu v případě sociální události vyplácena podpora ve formě pojištění (důchodové, zdravotní či nemocenské).

Samotný systém sociálního zabezpečení v ČR je rozdělen na tři základní pilíře. Prvním je **sociální pojištění**, kdy se jedná o samotný souhrn odvětví povinného pojištění, který je v rámci ČR konkrétně pojištění zdravotní, nemocenské a důchodové a má za úkol řešit situace, na které je možnost se dopředu připravit a může být tak financována z finančních příspěvků pojištěnců i zaměstnavatelů. Tento pilíř reaguje okamžitě na krátkodobé sociální události, jako je těhotenství, mateřství či nemoc, ale také na dlouhodobé sociální

události jako invalidita, ovdovění či stáří (tito jedinci jsou cílové skupiny sociálního zabezpečení).

Druhým pilířem je **systém státní sociální podpory**, který vznikl především pro předem definované situace, které mohou nastat a podporuje hlavně rodiny a rodiny s dětmi, kdy jsou tyto dávky financovány v rámci společenské solidarity za pomoci daní, jakožto formy státního rozpočtu. Tato solidarita probíhá do kříže, a to vždy od bezdětných rodin k rodinám, které děti mají a od rodin s vyššími příjmy k rodinám nízkopříjmovým nebo bez příjmů. (Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 106) Jedná se zde konkrétně o dávky státní sociální podpory – přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné.

Poslední pilíř je **sociální pomoc**, která řeší situace sociální nebo hmotné nouze, neschopnost postarat se sám o sebe a je financován pouze z finančních prostředků států. Ten má za úkol zabezpečit své občany v nejzákladnějších životních potřebách, především když nejsou schopni zvládnout situaci, ve které se nacházejí svépomocí ani za pomoci svých rodin v případě nedostatku hmotných prostředků. (Duková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 109) Dle autorů jsou nástroji sociální pomoci: sociální poradenství, prevence sociálně patologických jevů, sociálně právní ochrana, systém pomoci v hmotné nouzi a sociální služby.

1.3 Cílové skupiny sociálního zabezpečení

Konkrétně se jedná o jedince, kteří se dostávají do systému sociálního zabezpečení. Především je to díky tomu, že se ocitají v určité sociální situaci, kdy potřebují sociální pomoc. Ve většině případů přímo finanční pomoc sociálního zabezpečení. Jsou to skupiny lidí, kteří sahají do jednoho ze tří pilířů, a to v případě, že začnou pobírat dávky nemocenského, důchodového či zdravotního pojištění, dávky státní sociální podpory (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek) či dávky pomoci v hmotné nouzi (sociální pomoc). Ne vždy se do této situace dostávají osoby vlastním přičiněním a ne vždy jsou tyto jevy negativní. Avšak stávají se ekonomicky na jistou dobu, případně trvale, neaktivní a v této chvíli jsou zátěží pro sociální systém.

Může se jednat o tyto skupiny lidí: senioři, osoby bez příštřeší, matky samoživitelky, rodiny s dětmi, důchodci, děti a mládež, osoby s tělesným či duševním handicapem, venkovské obyvatelstvo. Zajisté existují i další skupiny, ale tyto jsou nejzákladnější. Zároveň jsou to skupiny lidí pro tuto práci zajímavou, jelikož jde o složení osob, které ve většině případů pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi.

Při seznámení s jednotlivými skupinami je nutné zmínit **seniory**. Jedná se o specifickou skupinu hlavně díky tomu, že tito lidé pobírají důchod v rámci důchodového pojištění. Ve většině případů jsou to senioři, kteří již žijí sami a díky tomu nemají dostatečné finance k pokrytí všech základních životních potřeb. Proto mimo důchodového pojištění pobírají příspěvek na bydlení v rámci státní sociální podpory a dále si žádají příspěvek na živobytí, který jim mnohdy nevyjde v plné výši. V některých případech požadují doplatek na bydlení, který jim má dopomoci s financováním nákladů na bydlení (nájem, energie, služby). Nově podle novely zákona je pro účely dávek hmotné nouze počítán důchod do příjmů ne ze sta procent, ale pouze z 80 procent. V roce 2015 se tudíž očekává nárůst žadatelů o dávky pomoci v hmotné nouzi ze stran seniorů, kteří pobírají důchod v rámci důchodového pojištění (novela zákona 252/2014 Sb. o pomoci v hmotné nouzi §9).

Dále to jsou **osoby bez přístřeší**, kdy každý jistě očekává, že osoby bez přístřeší budou potřebovat pomoc od státu, a to nejen v rámci sociálního poradenství, ale především finanční pomoc. Tito lidé přichází žádat především o dávky pomoci v hmotné nouzi - o příspěvek na živobytí, kdy dostávají životní či existenční minimum (3 410,- či 2 200,- podle případného plnění vyživovací povinnosti vůči nezaopatřeným dětem). Tyto osoby bychom mohli rozdělit do dvou základních skupin. Jedna jsou typické osoby bez přístřeší (lze je zahlédnout v městech, jak se potulují, posedávají na lavičkách, někteří žebrají, chodí stroze oblečení). Jejich zevnějšek je neupravený, přespávají ve stanech, chatrčích, v podchodech apod. Na úřad dochází s batohy a igelitovými taškami, kde mají své veškeré osobní věci, případně oblečení. U nich je jisté, že jsou osobami bez přístřeší, tudíž je automatické jim pomoci a dávky přiznat v náležité výši.

Dalším druhem jsou jedinci, kteří se na úřadech hlásí jakožto osoby bez přístřeší, avšak na úřad se dostaví slušně oblečení, čistí, voňaví, pouze s kabelkou či peněženkou. Je zřejmé, že zde je něco jinak oproti první skupině. Tito lidé tvrdí, že jsou osobami bez přístřeší, avšak nejsou schopni na úřadu sdělit, kde se zdržují, kde mají osobní věci apod. Mnohdy zde dochází ke **zneužívání dávek**, protože se jedná o osoby, které, kdyby přiznaly skutečné informace o místě bydliště, tak by jim dávka nebyla přiznána (příjem společně posuzovaných osob), případně by dávka nebyla přiznána osobám, u kterých žijí (přítelkyně, která na úřadě uznává samostatné hospodaření). Tyto situace jsou velice nepříjemné, ale vždy se nějakým způsobem vyjasní, ale ne vždy v prospěch úřadu a ve jménu spravedlivé pravdy.

Další skupinou jsou **matky samoživitelky**, kde se jedná o jedince většinou s příjmy státní sociální podpory (rodičovský příspěvek, příspěvek na děti, mnohdy příspěvek na bydlení) avšak ani při těchto příjmech matka s dětmi nedosáhne životního minima své rodiny. Často bývají tyto matky dopláceny jak příspěvkem na živobytí, tak doplatkem na bydlení. Tyto matky v některých případech pobírají pravidelné měsíční výživné od otců svých dětí. Někdy ale otcové svou vyživovací povinnost neplní, a proto je úřad povinen do životního minima rodinu vyplácet. V některých případech se jedná o matky s několika dětmi. Není vůbec výjimkou, že každé dítě má jiného otce. Mnohdy tito otcové nejsou ani v rodných listech dětí. Rodiny s dětmi mají ve většině případů také odsouhlasené dávky mimořádné okamžité pomoci, především na nezbytné nebo odůvodněné náklady - předměty dlouhodobé spotřeby a vzdělání, sociálně-právní ochrana dětí. Úřad tak proplácí těmto matkám jak vybavení domácností, tak mimoškolní a školní aktivity jejich dětí.

Samozřejmou cílovou skupinou systému sociálního zabezpečení **jsou nezaměstnaní jedinci**. Zde se mimo jiné počítají také osoby bez přístřeší, matky samoživitelky, rodiny s dětmi, mládež, osoby s tělesným a duševním handicapem, venkovské obyvatelstvo a další. Tito lidé jsou mnohdy nevzdělaní, nekvalifikovaní, někteří nemohou pracovat (těhotné ženy), jsou omezeni pracovní dobou (matky), nemají zájem pracovat či pro ně pracovní zařazení není. Mnozí klienti vedení na úřadu práce jsou zde vedeni především proto, že je to základní podmínka, aby byli osobou v hmotné nouzi, a když je jim práce nabídnuta, tak vždy najdou důvod, proč ji odmítnou nebo proč na potenciálního zaměstnavatele nezapůsobit. Někteří jsou však pečliví a rádi přijmou jakoukoliv možnost realizovat se.

Nezaměstnaní jedinci jsou největší zátěží pro systém sociálního zabezpečení, jelikož je za ně placeno jak základní povinné pojištění, tak jsou jim vypláceny dávky státní sociální podpory a většinou také dávky pomoci v hmotné nouzi. Úřad práce má pro nezaměstnané možnost rekvalifikace, finanční podpory při ztrátě zaměstnání, ale i přesto se pro mnoho lidí nezaměstnanost stává stavem trvalým a neměnným.

Rodiny s dětmi velice často pobírají dávky státní sociální podpory, ale také dávky pomoci v hmotné nouzi. Jedná se o rodiny, kdy většinou matka pobírá rodičovský příspěvek a otec pracuje, ale jelikož nemají odpovídající příjmy, tak je doplácena do životního minima. Mnohdy otec figuruje jako nezaměstnaný a tím se situace ještě stěžuje. Úřad se snaží najít pracovní zařazení pro otce, ale v té době musí dávky hmotné nouze vyplácet v plné výši na dospělé osobu. Jindy může být otec dětí brán jako invalida. Také jsou případy, kdy děti chodí do školních/předškolních zařízení a oba rodiče jsou nezaměstnaní.

V takovém případě jsou jim vypláceny dávky pomoci v hmotné nouzi i dávky státní sociální podpory. Vždy zde platí pravidlo, čím více dětí, tím víc peněz rodině náleží, aby byli schopni platit nároky dětem (škola, zájmy apod.) V případě, že tyto zájmy nejsou schopni platit, přichází dávky mimořádné okamžité pomoci a opětovná zátěž pro sociální systém.

Další ze specifických cílových skupin jsou **děti a mládež**. Především mládež přicházející z dětských domovů, jedinci, kteří přichází z pěstounských rodin, případně z ústavní či ochranné výchovy. Tito lidé vždy potřebují někde začít, na nějakých základech začít stavět. Pro ně jsou tady také dávky pomoci v hmotné nouzi. Většinou začínají bez zaměstnání, takže přichází evidence uchazeče o zaměstnání, hledání sociálního bydlení, které z části hradí státní sociální podpora a z části pomoc v hmotné nouzi. Jedná-li se o dívky, jsou většinou v jiném stavu či se stávají rodiči a tím pobíratelé dávek do budoucna.

Důležité zastoupení má také specifická skupina osob s **tělesným či duševním handicapem**. Ve většině případů je těmto jedincům přiznán invalidní důchod, ale mnohdy bez nároku na finance. Stávají se tak z nich nezaměstnaní jedinci, kteří v tomto stavu (ač jsou státem dotované firmy, které zaměstnávají invalidní důchodce) setrvávají. Bydlení mají zajištěno, ale na jejich náklady musí přispívat státní sociální podpora a na živobytí platí dávky pomoci v hmotné nouzi v rámci příspěvku na živobytí, nezřídka kdy doplácí v rámci doplatku na bydlení náklady na ubytování. Situace je opět alarmující a ve většině případů trvalá.

Ač se zdá tato skupina téměř absurdní, tak v poslední době vzrostl počet žadatelů o dávky státní sociální podpory i dávky pomoci v hmotné nouzi ze strany **venkovského obyvatelstva**. Jedná se o jedince místy s nízkým vzděláním a nízkou kvalifikací. Dojíždění do zaměstnání je pro ně příliš nákladné. Jedná se o jednotlivce, případně o rodiny. Ve většině případů se jedná o matky samoživitelky, důchodce či rodiny, které jsou vedeny na úřadu práce bez zaměstnání a pobírají jak dávky státní sociální podpory, tak dávky pomoci v hmotné nouzi.

Další ze specifické skupiny jsou osoby **závislé na alkoholu či drogách**. Jedná se o osoby, které jsou evidentně bez přístřeší, jsou trvale nezaměstnané, pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi či příspěvek na živobytí. Zřídka kdy se stane, že se jedná o matky samoživitelky, které pobírají taktéž dávky pomoci v hmotné nouzi, ale zde je potřeba spolupráce se sociálním odborem města a orgánem sociálně právní ochrany dětí.

1.4 Zákon o sociálním zabezpečení

Jedná o zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení, který byl nahrazen zákonem č. 329/2011 Sb. zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů s účinností od 1. 1. 2012 a s aktuálním zněním od 1. 1. 2015. Zákon se po změně rozděluje do dvanácti základních částí, kdy je jeho součástí také změna zákona o životním a existenčním minimu, změna zákona o pomoci v hmotné nouzi, spolu s přechodnými ustanoveními a přílohami.

Jednotlivé právní úpravy ukládají v rámci sociální politiky, sociálního zabezpečení a sociální politiky předměty úprav, druhy dávek, pomoci, okruhy oprávněných osob, zvláštní ustanovení, nároky a výši dávek, podmínky, povinnosti, výplaty dávek. Určují v řízení účastníky, zahájení řízení, náležitosti žádostí, odvolání, přeplatky, informační systémy, změny zákona, a další.

Zákon o sociálním zabezpečení slouží především k řešení sociálních konfliktů. Dává nám jasné termíny a napomáhá k řešení situací vzniklých v sociální sféře. Nejdůležitější v tomto zákoně jsou již výše zmíněné tři pilíře. Výhodou sociálního zabezpečení je jak říká zákon, že *„právo na sociální zabezpečení podle tohoto zákona se zaručuje všem občanům.“* Sociální zabezpečení zahrnuje důchodové pojištění, sociální péči a nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných. Zajišťuje především zmiňovanou výplatu důchodového pojištění, pomoc rodinám s dětmi, příspěvek na péči. Pečuje o postižené občany, kteří potřebují zvláštní pomoc. (zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení a jeho novela č. 329/2011 Sb. zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením)

2 CHUDOBA JAKO FENOMÉN DOBY

Chudoba, její vnímání, chápání i podoba se po dobu existence lidstva neustále rozvíjí a mění. Kdysi, především ve středověku, byla chudoba považována za přirozenou, ctnou a božskou. Každý měl tehdy právo žít a chovat se solidárně. V současné době chudobu chápeme jiným způsobem. Novověk přinesl řadu sociálních zařízení, ústavů, stát podporuje a kontroluje chudé jedince a rodiny v rámci mnoha nařízení a pravidel, zodpovídá otázky znevýhodněných a sociálně slabých jedinců, zakládá předměty jako sociální práce, sociální politika, sociální pedagogika a směřuje svůj zájem mimo jiné také na tyto jedince.

„Podle domovského zákona a českého chudinského zákona byl chudým člověk, který nebyl schopen opatřit si vlastními silami potřebné výživy, přičemž vlastními silami se rozumělo jmění a způsobilost k výdělku. Toto vymezení však neuvádělo míru vlastního jmění, ani stupeň způsobilosti k výdělku, proto mohlo vést a jistě i vedlo k subjektivnímu výkladu a rozhodování.“ (Martínek, 2010) Už v této době existovaly tzv. chudinské pokladny, které chudým obyvatelům pomáhaly hradit stravu, obuv, ošacení, ubytování, ošetření, péči i výchovu potomků, případně umístění v některém z ústavů (např. chudobinec, chorobinec).

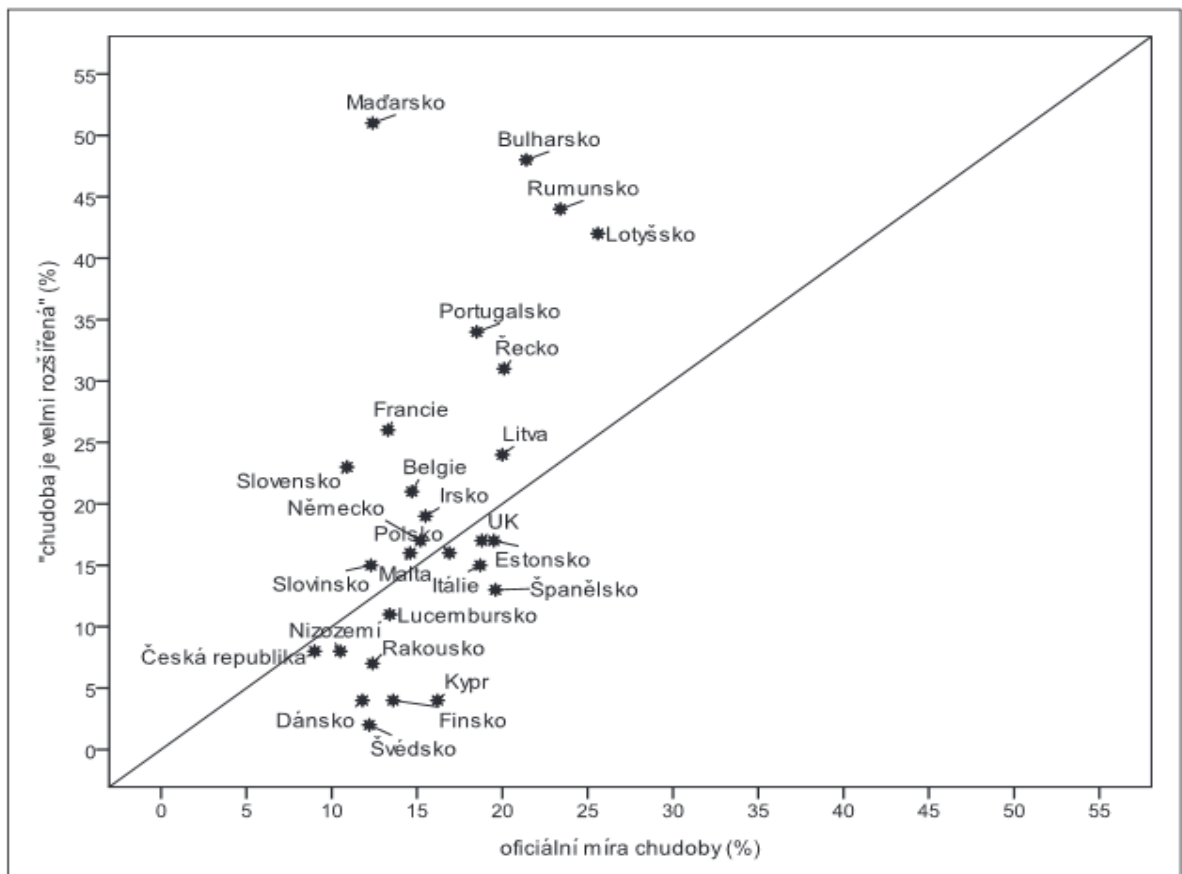
Chudoba a bída patří spolu s tématy genderu ženských práv, nezaměstnanosti a diskriminací mezi nejčastější celosvětové problémy současnosti a zároveň je nejzávažnější patologií, které drtí jak jednotlivce, tak rodiny i společenství celé země. Nejčastěji pak země tzv. třetího světa, kde má nepředstavitelnou podobu a jsou zde nesprávně nastaveny a nezcela funkční systémy sociální práce. *„Chudoba znamená nejen neuvěřitelné životní a bytové podmínky, ale také nemoci, analfabetismus, s chudobou souvisí nárůst kriminality, prostituce, agresivita, rozpad rodin a uvolnění společenských pout.“* (Gulová, 2011, s. 17)

Chudoba je sociálním statutem a jedná se o stav, kdy lidé skutečně nemohou uspokojit své základní životní potřeby vlastními silami, a to v takové míře, která je uznávaná danou společností jako nutná či minimální. Chudoba je také hmotnou nouzí, kdy je přítomna deprivace sociální, pracovní, bytová, zdravotní či některá další. Bývá spojována s problematikou vyloučení jedinců či celých sociálních skupin od materiálních zdrojů, vyloučení ze společnosti a z těchto důvodů bývá chudoba chápána jako nežádoucí jak z politiky státu z hlediska sociální, tak z hlediska osobního pohledu jako nežádoucí lidský stav.

Vnímání chudoby v rámci EU (Evropské unie) je velice heterogenní. Podle výzkumu Eurobarometru z poloviny roku 2009 byla představa v zemích EU o tom, že je zde chudoba velmi rozšířená, poměrově diferencovaná a varovná. V České republice byl podíl na 8 pro-

centech, což velice dobře koresponduje s oficiálním ukazatelem o výskytu chudoby v naší republice, který byl dle průzkumů vypočítán na 9 procent. Zde platilo, že nakolik si lidé mysleli, že je chudoba rozšířená, na tolik by měla být chudoba vysoká a naopak. K přesnému vyjádření poslouží graf níže. (Pakošta, Rabušic, 2010)

Obrázek 3 - Míra chudoby a představa o rozšíření chudoby

(Pakošta, Rabušic, 2010, s. 103)

V těchto výzkumech bylo zjištěno, že míra chudoby ČR v rámci EU není příliš vysoká a čeští občané chudobu vnímají reálně. Průměrná míra oficiální chudoby byla 16,5% a průměrný podíl respondentů, kteří předpokládali, že je v jejich zemi velmi rozšířená chudoba, byl 20%.

2.1 Typologie chudoby

Chudobu je možno rozdělit na dvě veliké skupiny, a to chudobu relativní a chudobu absolutní. Je zde velice důležité zmínit, že chudoba se měří podle stavu společnosti, v jaké se nachází měřené osoby. Je velmi obtížné stanovit objektivní kritéria pro toto měření, protože je více než jasné, že hranice měření chudoby musí být různá. Například v Americe je chudoba zcela na jiné výši než v Afrických státech, státech třetího světa. **Relativní** chudoba je přijatelnější formou chudoby, kdy jedinci nebo celá rodina mohou uspokojit své sociální potřeby (zajištění potravy, bydlení, ošacení, hygienu), ale na výrazně nižší úrovni, než je průměrná úroveň ve společnosti, ve které žijí., což potvrzují také autoři Dunková, Duka, Kohoutová, kteří definují relativní chudobu jako „*uspokojování potřeb na výrazně nižší úrovni, než je průměrná úroveň a zvyklosti v dané společnosti.*“ (Dunková, Duka, Kohoutová, 2013, s. 10)

Absolutní, neboli extrémní chudobou označujeme situaci, kdy se člověk dostane do takového stavu, že není schopen uspokojit své nezákladnější životní potřeby, jako je výše zmiňované zajištění potravy, bydlení, ošacení a základní hygienu. Tato fáze chudoby je velice nebezpečná, a to především díky tomu, že postižené osoby mohou dojít až do stavu ohrožení na životě. Na celém světě je okolo 1,4 miliarda osob, které žijí v této extrémní formě chudoby. Také autorka sociální práce ve své knize uvádí, že „*absolutní chudobou, kdy člověk nemá zabezpečení ani minimální standard, trpí na světě více než miliarda lidí. Absolutní chudoba bere člověku jeho lidství a ohrožuje podstatu jeho existence. O to strašnější je, že chudoba vzniká uprostřed blahobytu. Na jedné straně žije poměrně malá skupina obyvatelstva v obrovském luxusu a na druhé straně umírá velmi početná skupina hlady, včetně dětí.*“ (Gulová, 2011, s. 17). Dle autorky lze sociální problémy některých jedinců a skupin v našich podmínkách určitým způsobem kompenzovat, avšak v globálním měřítku vnímá tuto problematiku jako světový a neřešitelný problém.

Dalším dělením chudoby může být dělení subjektivní a objektivní. Jak již název napovídá **subjektivní** chápání chudoby lze chápat jako přímé cítění jedince a hodnocení jím samým, kdy toto hodnocení záleží především na názorech, pocitech daných osob, které by si odpovídali na otázky: co chci, co si myslím, že si zasloužím, čeho chci dosáhnout, co skutečně potřebuji, co mají druzí, případně co já mít nemůžu. Velice vkusně je subjektivní chudoba popsána v průvodci sociologií. „*Subjektivní chudoba je pocit člověka, který vidí, že jiní lidé jsou bohatší a cítí se nespokojen. Sociologové zde hovoří o relativní deprivaci.*

To je subjektivně zakoušené strádání nebo pocit nižšího sociálního postavení způsobené tím, že jedinec porovnává svou situaci se situací druhých nebo se svou vlastní situací v minulosti a vidí, že má méně peněz, statků nebo služeb. Tento pojem je spojen s pojmem referenční skupina, takto nazýváme skupinu, ke které se jedinec či skupina jedinců vztahuje. Manažer se bude porovnávat s jinými manažery, nikoliv s dělníky nebo bezdomovci. Právě volba této skupiny je rozhodující pro míru relativní deprivace. Ti, kdo ve společnosti nedosahují ani úrovně existenčního minima, zakoušení deprivaci absolutní.“ (Jandourek, 2008, s. 174-175)

Objektivní chudoba je potom chudoba skutečná. Skutečnou chudobu Jandourek (2008) definuje jako stav, kdy díky velice malému příjmu není jedinec schopen pořídit si věci a základní potřeby důležité k životu a žití, kdy se odhaduje, že v této objektivní chudobě v současné době žije cca jedna šestina z celosvětové populace, kdy jsou lidé nuceni žít za méně než 1 americký dolar na den.

2.2 Příčiny chudoby

Příčin chudoby je nespočetný počet. Důležité je přitom myslet na fakt, že ač můžeme tyto příčiny rozdělit do základních oblastí, tak je každý případ velice specifický. V globálním měřítku mohou být základními příčinami chudoby v některých zemích válečné konflikty, geografická poloha, přírodní zdroje, selhání vlády či vedení, nedostatek inovací v zemi, demografické příčiny (větší počet dětí, nezvládnutí zajištění nákladů na jejich zaopatření), nezaměstnanost, růst cen potravin.

Podle Martina Kreidla a jeho Percepce příčin chudoby a bohatství lidé údajně spatřují příčiny chudoby třemi základními způsoby a těmi jsou:

- nedostatečná snaha řešení situace, ve které se jedinec nachází a špatná morálka chudých jedinců (toto popisuje jako chudobu zaslouženou),
- špatné fungování, nefungování politického systému (jako příčinu zde uvádí diskriminaci a nedostatek rovných příležitostí),
- kultura chudoby, neboli také hendikep chudoby (člověk se narodí a tím se stává součástí chudé rodiny, tudíž chudým).

(Kreidl, 1997, s. 37)

Ač je dělení Kreidla starší a problematika chudoby je velice proměnná a neustále se vyvíjející, je možné ji brát na vědomí jako aktuální, jelikož tento názor stále přetrvává. Příčiny chudoby můžeme také dělit do sfér sociálních, zdravotních, demografických.

Osoby ohrožené chudobou jsou potom skupiny lidí, které je možno dělit dle pohlaví, věku, podle ekonomické aktivity, kdy se náchylnější ke vzniku chudoby mohou stát senioři, osoby bez přístřeší, matky samoživitelky, osoby propuštěné z ústavní péče, z výkonu trestu, děti a mládež, osoby závislé, děti závislých osob, jedinci s tělesným či duševním handicapem, etnické minority, venkovské obyvatelstvo, ale také mnoho dalších.

Obrázek 4 - Osoby ohrožené chudobou v letech 2008-2013

	Hranice příjmové chudoby					
	60%					
	mediánu ekvivalizovaného disponibilního příjmu					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet osob pod hranicí chudoby (v tis.)	925,2	884,9	936,4	1 022,3	990,3	885,9
Míra chudoby (podíl z celkového počtu osob v %)	9,0	8,6	9,0	9,8	9,6	8,6
Hranice příjmové chudoby (Kč)	101 083	109 184	111 953	113 040	114 953	116 093
Osoby s příjmem pod hranicí chudoby podle vybraných charakteristik						
(podíl těchto osob v příslušné skupině v %)						
Pohlaví muži	8,0	7,5	8,0	8,9	8,7	7,7
ženy	10,1	9,5	10,0	10,6	10,5	9,4
Věk do 18 let	13,2	13,3	14,3	15,2	13,9	11,3
18-64	8,3	7,6	8,1	9,1	9,3	8,6
z toho: 18-24	11,6	11,0	11,2	12,7	13,4	11,4
25-49	8,3	7,1	8,0	9,1	8,7	8,1
50-64	6,8	6,9	6,8	7,4	8,8	8,3
65 a více	7,4	7,2	6,8	6,6	6,0	5,8
Převažující ekonomická aktivita (osoby ve věku 18+)						
pracující celkem	3,6	3,2	3,7	4,0	4,5	4,0
nezaměstnaní	47,8	46,9	40,6	46,4	46,7	44,5
důchodci	8,0	7,1	6,6	6,7	6,4	6,1
ostatní neaktivní	12,4	13,0	12,9	14,0	13,7	11,9
Právní forma užívání bytu						
vlastnictví a bezplatné užívání	6,8	6,0	6,9	8,0	7,8	6,9
nájemní	17,3	18,2	18,2	18,3	18,5	16,9
Typ domácnosti						
domácnosti bez dětí celkem	6,9	6,4	6,5	7,1	7,5	7,1
jednotlivci celkem	18,5	19,5	18,0	18,2	14,9	14,7
z toho: muži	14,0	15,1	11,6	13,7	11,5	12,1
ženy	21,4	22,2	22,0	21,2	17,2	16,4
jednotlivci do 65 let	19,1	19,2	17,4	19,0	16,2	16,5
jednotlivci 65 a více let	17,8	19,7	18,7	17,2	13,6	12,8
2 dospělí, aspoň jeden 65 a více let	2,7	2,2	1,9	2,7	2,3	2,3
2 dospělí, oba do 65 let	6,2	4,9	5,9	7,3	7,1	6,2
ostatní domácnosti bez dětí	2,5	2,2	2,9	3,1	5,9	5,3
domácnosti se závislými dětmi celkem	11,1	10,5	11,4	12,4	11,6	10,1
1 dospělí, alespoň 1 závislé dítě	40,0	40,3	37,7	35,6	31,3	27,8
2 dospělí, 1 závislé dítě	6,4	4,6	7,9	6,8	6,8	8,5
2 dospělí, 2 závislé děti	6,8	7,2	8,7	9,3	8,9	6,4
2 dospělí, 3 a více závislých dětí	19,0	23,1	20,9	23,9	22,4	13,8
ostatní domácnosti se závislými dětmi	9,1	6,5	5,7	9,5	10,1	10,0

2.3 Chudoba jako důsledek rozličných příčin

Důsledky chudoby v globálním pojetí jsou především hlad, podvýživa, nedostatečná imunita, náchylnost k nemocem, vysoká úmrtnost, nižší délka života, nevzdělanost. V České republice i přesto, že zde chudoba existuje, nemá takto fatální důsledky. S chudobou velice úzce souvisí deprivace.

Deprivace dle překladu od Towsenda může být: „*stav pozorovatelného a prokazatelného znevýhodnění ve vztahu k lokální komunitě či širší společnosti nebo národu, k níž jedinec, rodina nebo komunita náleží.*“ (Towsend, 2010, s. 2014). Deprivaci pociťuje chudý jedinec. Tento pocit vzniká dle Hubinkové a kol. (2008) především díky subjektivního pozorování rozdílné, v tomto případě úspěšnější a bohatší skupiny, které se relativně daří. Jedinec může deprivaci pociťovat jako nedostatečné uspokojování svých základních potřeb, což mohou být jak zboží a služby, tak také určitá pozice ve společnosti a nahlížení společnosti na něj. K této situaci dle autorů může dojít především nízkým příjmem jedince při porovnání s průměrným příjmem ve společnosti, ve které se nachází, případně psychickým strádáním, kdy jedinec pociťuje nedostatek úcty, svého osobního zdraví, nedostatečné vzdělávání, bytové podmínky, využívání volného času apod.

Autoři ale uvádějí, že ne každý chudý člověk musí být deprivován a že deprivace ne nutně musí být znakem chudoby.

Materiální a nemateriální deprivace jako důsledek chudoby v ČR mohou být.:

- Příjmy a hospodaření s nimi – patří zde neschopnost hradit finanční závazky, problém vyjít s nízkými příjmy, neschopnost šetřit, zpoždění při platbách nájmu, energií a služeb.
- Základní potřeby – nemožnost kupovat si pro jiné běžné věci, například nakupování oblečení v secondhandech, nemožnost nákupu kvalitních potravin, dražších potravin, především masa.
- Předměty dlouhodobé spotřeby a jejich vlastnictví – jedinci nemají základní vybavení domácností jako je pračka, lednice, případně vlastní starší, poruchové, méně kvalitní.
- Úroveň bydlení – jedinci žijí v bytech třetí a čtvrté kategorie, byty jsou menší, žije v nich větší množství osob, byty nesplňují zdravotní a hygienické podmínky.
- Zdraví, zdravotní péče – lidé zanedbávají preventivní péči, mnozí nemají finance na potřebné léky, potýkají se jak s fyzickými tak psychickými zdravotními obtížemi.

- Vzdělání – základní školní docházka je povinná, i přesto jsou zde nemalé náklady, později také náklady na stravování, studium a dojíždění, nejčastěji bývá zanedbáváno právě investování do zdraví a vzdělávání. Znevýhodnění v kvalifikaci a vzdělání potom představuje určité riziko i pro budoucí generace, především z hlediska nižšího příjmu a dalšího vzdělávání dětí.
- Trh práce – s nízkou kvalifikací velice úzce souvisí také nemožnost sebeuplatnění na trhu práce, což přináší jedinci i jeho rodině finanční problémy.
- Sociální deprivace – pohled okolí na sociálně slabé a škatulkování není pro jedince jednoduché, rodina je znevýhodněna ve společnosti.

(Horáková, Jahoda, Kofroň, Sirovátka, Šimíková, 2013)

Hlavními důsledky jsou tedy značné rozdíly mezi chudobou a bohatstvím, nemožnost fungovat v prostoru a čase tak, jak by jedinec potřeboval a tak, jak by fungovat měl. Největším problémem jsou zmiňované příjmy, nezaměstnanost, vzdělání, zdraví, bydlení a sociální vyloučení, kdy každý tento problém postupně navazuje na další a člověk se postupně dostává do pasti, ze které neví jak dál. V této situaci jsou zde pro jedince možnosti sociální pomoci a sociální práce.

3 SOCIÁLNÍ POMOC CÍLOVÝM SKUPINÁM A LEGISLATIVNÍ MOŽNOSTI

Zákon číslo 482 z roku 1991 Sb. o sociální potřebnosti byl několikrát pozměněn dalšími zákony. Až dnem 1. ledna 2004 nabyla účinnosti novela zákona o sociální potřebnosti, zákonem č. 422/2003 Sb., který upravuje posuzování sociální potřebnosti občana. Rok 2007 přinesl v sociálních dávkách pro potřebné velké změny. V té době byly vypláceny dávky sociální potřebnosti nebo také doplátky do životního minima, které měnily od tohoto roku nejen název na dávky pomoci v hmotné nouzi, ale přinesly s sebou řadu změn. Jednou z nejpodstatnějších byla změna životního minima, kdy se začalo rozlišovat minimum životní a minimum existenční (kdysi znám pojem „peníze na přežití“), které od této doby nezahrnuje náklady na bydlení. Změnil se také zákon, který stanovuje skupiny osob, které budou společně posuzovány. Do té doby vyplácely dávky hmotné nouze městské úřady.

Od 1. 1. 2012 přechází **dávky hmotné nouze** pod Úřad práce České republiky. Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. Aktuální novela u zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, zákon č. 252/2014 Sb., který byl vyhlášen 19. listopadu 2014 a uveden v platnost 1. 1. 2015 a přináší další změny. Především se novela zaměřuje na započitatelný příjem v rámci důchodů, specifikuje osoby, které nejsou v hmotné nouzi, určuje aktuální rozhodné období u dávek, zmiňuje zvýšení příjmu vlastním přičiněním, poukazuje na to, jak hodnotit majetek, nároky a pohledávky, definuje částku živobytí v případě zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení, umožňuje přechod dávky na nejstarší SPO v rodině v případě, že žadatel přestane být osobou v hmotné nouzi, definuje účastníky řízení a zastupování. V § 75 popisuje jakým způsobem nově vydávat rozhodnutí.

Hlavní změnou v novele zákona jsou paragrafy 8, 33, 33a, 33b, 34 – společně posuzované osoby, nároky na doplatek na bydlení, definice bydlení a standardy kvality bydlení a odůvodněné náklady na bydlení (ONB). Nově klienti mohou využívat jako typy bydlení nejen byt, ale i jeho část, pobytové sociální služby, ubytovací zařízení, stavby pro individuální a rodinnou rekreaci, ale vždy po splnění podmínek zákona.

S tímto zákonem úzce souvisí také další legislativa, konkrétně:

- zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi,
- zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu,
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

A také související, důležité zákony, kde se změnili započitatelné a nezapočitatelné náklady, zohledňující věk a principy výpočtů nákladů na bydlení i zrušení tzv. „Skaret“:

- zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře,
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský zákoník.

3.1 Dávky hmotné nouze

Dávky hmotné nouze neboli pomoc v hmotné nouzi (také kombinace: dávky pomoci v hmotné nouzi) jsou dávky sociální, které vyplácí jednotlivé kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky, a které se dále dělí na tři základní sociální dávky:

- Příspěvek na živobytí
- Dopltek na bydlení
- Mimořádná okamžitá pomoc

„Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb. O životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.“ (Pomoc v hmotné nouzi, 2015)

Pomoc v hmotné nouzi je formou pomoci osobám v nelehkých životních situacích, především osobám s nízkými či nedostatečnými příjmy, kdy se systém dávek snaží tyto osoby motivovat k aktivitě zajištění si finančních prostředků k uspokojení životních potřeb, a to vše, jak říká zákon – za předpokladu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, případně se práci vyhýbá. Jedná se vlastně o opatření, kterým stát bojuje proti sociálnímu vyloučení jeho občanů.

Zákon upravuje obecné podmínky nároku na dávky, jejich výplatu, uvádí kdy a za jakých podmínek tento nárok vzniká a odkdy tyto dávky náleží. Nárok na dávku v takovémto případě orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje podle zákona a je dán taxativně (např. podle výše příjmu, případně v rámci správního uvážení (zde mohou být např. snaha zvýšení příjmu řádným uplatněním nároků a pohledávek). V případě, že jsou tyto podmínky splněny, nárok na dávku vzniká od prvního dne v kalendářním měsíci, ve kterém bylo zahájeno řízení. (Neiderle a kol., 2012 str. 112)

Kdo je tedy osobou v hmotné nouzi? „*V hmotné nozi se ocitne osoba nebo rodina, která nemá dostatečné příjmy, její sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost, není schopná si tyto příjmy z objektivních důvodů zvýšit pomocí vlastní práce, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem, nebo využitím majetku.*“ (Dunková, Duka, Kohoutová, 2013, str. 112)

Podle zákona tedy **osoba v hmotné nouzi** je ta, jejíž příjem a příjem společně posuzovaných osob, jestliže není stanoveno jinak, po odečtení přiměřených nákladů na bydlení dle §9 odst. 2, nedosahuje částky živobytí (dle §24).

Osobou, která **není** v hmotné nouzi, jestliže zákon nestanoví jinak, je osoba, která není v pracovním nebo obdobném vztahu, která

- „není v pracovním nebo obdobném vztahu ani nevykává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání“ s výjimkou osob starších 68 let, poživateli starobního důchodu, osobou, která je invalidní ve třetím stupni, osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění, rodičovský příspěvek, osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II nebo ve stupni III či IV. Dále v případě, že je osoba nezaopatřených dítětem či práce neschopná,
- je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se cíleného programu k řešení zaměstnanosti,
- prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (dle §11 – např. prodej, jiné využití majetku),
- je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- které byla za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky uložena sankce podle zvláštního právního předpisu,
- nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby,
- které nevznikl nárok na nemocenské proto, že si úmyslně přivodila pracovní neschopnost nebo jí vznikla pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce bez-

prostředním následkem opilosti nebo užití omamných prostředků anebo při spáchání úmyslného trestného činu, a proto nemocenské nenáleží nebo jen ve snížené výši,

- o které byla dávka odejmuta (neprávem přiznána, vyplácena, vyplácena ve vyšší částce, než náležela, nesplnění povinností), a to po dobu tří kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci ve kterém byla dávka odejmuta,

(zákon 111/2006 Sb. §3)

Podle novely zákona, dle §3 osobou v hmotné nouzi není ani osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z tohoto pracovního vztahu v období rozhodném pro dávku příjem. Samozřejmě s výjimkou (tolerancí dle §3 odst. 3), kdy zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci mzdu, plat, či odměnu za práce. (zákon 252/2014 Sb.)

*„Nedílnou součástí systému pomoci v hmotné nouzi je **sociální práce s klienty**. V rámci sociální práce některé úkoly kromě Úřadu práce České republiky vykonávají rovněž obecní úřady, které mají blíže k občanům a mohou tak v rámci sociální práce efektivněji reagovat na jejich problémy.“* (Pomoc v hmotné nouzi, 2015)

Žadatel o dávku, osoba v nepříznivé životní situaci, kdy není schopen finančně pokrýt své základní životní potřeby, nemusí vždy o možnosti pomoci v hmotné nouzi vědět. Z tohoto důvodu je velice důležitá informovanost. Úřad práce, který dávky vyplácí v rámci nepojistných sociálních dávek, má velice jednoduše sepsané základní informace na svých webových stránkách a informativních letáčích. Také pracovníci státní sociální podpory (SSP) a oddělené zaměstnanosti (zprostředkování zaměstnání, podpora v nezaměstnanosti) mohou podat informaci, že je možnost požádat si o finanční pomoc. V neposlední řadě na tuto možnost poukazuje nemalé množství dobrovolných organizací, nadací a zařízení, které poskytují sociální poradenství, ale také přímo sociální odbory městských úřadů, které svým občanům, klientům poskytují bezplatné sociálně-právní poradenství.

Když se jedinec dostaví do kanceláře sociální pracovnice a chce si podat novou žádost o dávky hmotné nouze je nejprve dotazován na svou současnou situaci, především zda je občanem ČR. Ve výjimečných případech mohou mít na příspěvek nárok také azylanti, cizinci s dlouhodobým pobytem v ČR, občané členských států EU. Dále je dotazován na místo trvalého bydliště, zda žije sám, případně zda s ním v jedné domácnosti hospodaří ještě další **společně posuzované osoby** (SPO), u kterých se při rozhodování o dávce zohledňují příjmy, majetkové poměry i snaha zvýšit si příjem vlastním přičiněním.

Mezi SPO pro účely zákona č.110/2006 patří tyto osoby:

a) „*rodiče a nezletilé nezaopatřené děti;*

b) *Manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu 2a); za partnera se pro účely tohoto zákona považuje také partner, se kterým občan členského státu EU uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu EU, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery; rodině a*

1) *nezletilé děti, které jsou nezaopatřené;*

2) *zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d);*

d) *jiné osoby, které společně užívají byt.*

(Arnoldová, 2012, s. 48)

Autorka Arnoldová (2012) dále uvádí, že výjimkou ve SPO mohou být osoby, které podepíší čestné prohlášení s obsahem, že spolu trvale nežijí, a že společně neuhrazují náklady na své potřeby, a také že spolu společně nehospodaří. Dále je klient dotazován na svůj rodný stav, vyživovací povinnost, plnění této vyživovací povinnosti, na své zaměstnání, případně evidenci na úřadu práce, zda pobírá některé z dávek státní sociální podpory, zda má jakýkoliv jiný příjem (včetně OSVČ, případně zda má jiný ze započitatelných příjmů) a na jeho celkové sociální a majetkové poměry. Tyto otázky jsou pokládány jak osobně na klienta – žadatele dávek, tak na jeho SPO. Z hlediska bytové situace je klient dotazován na náklady na bydlení, formu bydlení (nájemní, družstevní, jinou – podnájem, ubytovna, apod.).

Na základě takto získaných informací je sociální pracovnice schopna zhodnotit, zda je klient skutečně osobou v hmotné nouzi a zda nárok na dávky v hmotné nouzi vznikne. Avšak i v případě, že tento nárok nevznikne je povinna novou žádost přijmout a začít se jí zabývat. Samotná žádost se podává na oficiálním formuláři – tiskopisu MPSV, kdy na dávkách hmotné nouze jsou tyto formuláře: Žádost příspěvek na živobytí, Žádost o doplatek na bydlení, Žádost o pořádnou okamžitou pomoc, Souhlas s předáváním rodného čísla České poště, Informace o užívaném bytě, Doklad o výši měsíčních příjmů, Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, Potvrzení o nutnosti dietního stravování,

Potvrzení o studiu, Hlášení změn – změna způsobu výplaty dávky, Adresy trvalého pobytu, skutečného pobytu a adresy pro doručování, Doklad o samostatné činnosti, Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění, kdy by tyto formuláře měl mít sociální pracovník již předtištěné nebo připravené, aby mohly být žadateli ihned předány. (Chloupková, 2013) Tyto tiskopisy přikládáme také níže do příloh k bližšímu seznámení (jsou také k dispozici na internetových stránkách <http://portal.mpsvcz/forms>).

K těmto žádostem se dále dle klientovy současné situace dokládají také další podklady, které jsou součástí jak žádosti, tak celé spisové dokumentace. Můžou jimi být náležitosti: rozhodnutí z ÚP o evidenci a výši podpory v nezaměstnanosti nebo rekvalifikaci, evidenční kartička z ÚP s potvrzením o návštěvách, potvrzení o pracovní neschopnosti oznámení o rodičovském příspěvku oznámení o výši mateřských dávek, důchodový výměr (rozhodnutí ČSSZ), pracovní smlouva (dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce), potvrzení o zaměstnání (zápočtový list, jestliže již pracovní poměr skončil), oznámení o příspěvku na péči (v případě, že pečuje o jinou osobu), rozsudky soudu ohledně výživného, o rozvodu manželství, ostatní rozsudky, oznámení o dávkách SPP, potvrzení odborného lékaře, smlouva o nájmu (podnájmu, spolu s předpisem nájemného), rodné listy od dětí, průkaz ZTP/P, občanský průkaz, návrh na úpravu rodičovské zodpovědnosti, stanovení výživného, rozvod, výkon rozhodnutí ve věci neplnění vyživovací povinnosti, trestní oznámení ve věci zanedbání povinné výživy, prokazování plnění vyživovací povinnosti, živnostenský list (případně jeho přerušení, daňové přiznání za uplynulý rok, ukončení provozování živnosti z OSSZ), výpisy z účtu za poslední tři měsíce, doklad o výši zálohových plateb za elektřinu a plyn (vyúčtování, kalendář záloh, smlouva), platební doklady (SIPO, složenka).

Na základě řádně vyplněných a odevzdaných náležitostí, kdy na každou jednotlivou dávku jsou potřebné jiné z výše uvedených dokladů a následném sociálním šetření provedeném sociálním (terénním) pracovníkem je schopna sociální pracovníce přesně vypočítat, zda nárok na dávky v hmotné nouzi vznikl a v jaké výši. S těmito výpočty pracovníkům pomáhá také program, ve kterém pracují Úřady práce v celé ČR – v roce 2013 to byl program OK Nouze.

3.2 Příspěvek na živobytí

Pomoc potřebným v naší zemi byla již od pradávna. Při dohledávání v knihovně jsme při pojmu „příspěvek na živobytí“ narazili na zajímavost z historie českého osídlování, kdy

se Češi dostávali do jiných zemí. Například v dvacátých letech 19. století Češi se usídlovali v Banátu (Srbsko), kdy zde žilo necelých 4000 Čechů a Němců z českého království, kteří dostávali zmiňované příspěvky na živobytí pro celou rodinu – „na děti do 12 let 3 krejčary nebo jeden groš, starší 12 let 6 krejčarů nebo 2 groše). Podpora jim byla vyplácena ze státní pokladnice z vrchního vojenského velitelství.“ (Kokaisl a kol, 2009, s. 241)

Nyní v současné době máme příspěvek na živobytí určen pro osoby, které splňují podmínku osoby v hmotné nouzi. Jedná se o základní dávku pomoci v hmotné nouzi, která je určena pro jednotlivce i rodiny, kteří se ocitli ve finanční tísní a nemají dostatečné příjmy a jejich sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení nezákladnějších životních potřeb na úrovni srovnatelné a přijatelné pro naši společnost a svým vlastním přičiněním nejsou schopni zajistit si příjmy.

Při samotném posuzování nároku se vychází z čistého příjmu jedince a SPO za poslední tři měsíce. Případně, jestliže tento příjem v měsíci žádosti o dávku poklesl o více než třetinu, bude se vycházet z aktuálního příjmu a ten bude brán jako „podstatný pokles příjmu“. Samozřejmostí je, že je systém nastaven tak, aby byly pracující osoby zvýhodněny oproti těm nepracujícím. Právě z tohoto důvodu se pro účely dávek započítává příjem pouze 70%, nemocenská, podpora v nezaměstnanosti, podpora při rekvalifikaci a náhrada mzdy a důchody v rámci důchodového pojištění se započítávají z 80%, ostatní příjmy a sociální dávky se počítají z celých sta procent.

Nárok v neposlední řadě ovlivňuje také snaha zvýšit si příjem vlastním přičiněním, kdy žadatel má povinnost uplatit své nároky a majetek ihned (zde se jedná o nemovitý majetek, movitý majetek, vyšší finanční prostředky, stavební spoření či kapitálové životní pojištění). Dále dávku příspěvek na živobytí ovlivňuje plnění vyživovací povinnosti k nezletilým dětem, které bylo jedinci stanoveno. Pokud tuto povinnost neplní a jeho dluh na výživném je vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky nevypočítává se mu částka do výše životního minima, ale pouze existenčního.

(zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi)

Výše **životního a existenčního minima** je aktuálně platné podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu platné od 1. 1. 2012 a jeho výše jsou následující:

- 3 410,- životní minimum pro jednotlivce,
- 3 140,- první osoba v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem,
- 2 830,- druhá a další osoba v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem,

2 450,- dítě od 15 do 26 let (po dobu studia),
2 140,- dítě od 6 do 15 let,
1 740,- dítě do 6 let,
existenční minimum činní částku 2200,-.

(Arnoldová, 2012, s. 47-50)

Případně je u dávky příspěvku na živobytí možnost částku životního minima navýšit z důvodu nutnosti dietního stravování podle § 29 o částku:

1 380,- U diety nízkobílkovinové,
1 000,- u diety při dialýze
1 130,- u diety nízkocholesterolové, hypercholesterolemii, hyperlipoproteinemii
1 130,- u diety diabetické
2 220,- u diety při onemocnění fenylketonurií
2 800,- u diety při onemocnění celiakií
1 090,- u diety při osteoporóze (pokles kostní density o více než 25%)
1 070,- u diety při laktózové intoleranci
1 100,- u diety při těhotenství a kojení dítěte do 1 roku věku dítěte

(Niaderle, Beck, Králová, Hacaperková, 2012, s. 284)

Konečná částka příspěvku na živobytí činí nejméně 50,- a nejvýše se může vyšplhat na hodnotu životního minima jedince, případně celé rodiny. Tuto částku je možné vypočítat jednoduchým vzorcem a tím je rozdíl mezi živobytím osoby/rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení (přiměřené náklady jsou odůvodněné náklady na bydlení do maximální výše 30% příjmu osoby/rodiny – v Praze 35% příjmu osoby/rodiny).

3.3 Příspěvek na bydlení

Je druhou základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která má za úkol řešit situaci s nedostatkem financí na zaplacení nákladů na bydlení, v případě, že osobě nebo rodině nestačí vlastní příjmy, a to včetně uplatnění příspěvku na bydlení vypláceného státní sociální podporou. Tato dávka může být vyplácena osobě, která je vlastníkem užívajícím byt, která užívá byt na základě písemné smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu. Tato osoba musí být zároveň pobíratelem dávky příspěvek na bydlení s výjimkou osoby, které nebyl příspěvek na živobytí (PnŽ) přiznán z důvodu, že její příjem a příjem společně posu-

zovaných osob (SPO) přesáhl částku živobytí, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí osoby a SPO (novela zákona, §33). Samozřejmostí je zde přihlédnutí k celkovým majetkovým a sociálním poměrům.

Novela zákona umožňuje také případy, kdy lze doplatek na bydlení přiznat vlastníkům staveb pro individuální či rodinnou rekreaci, kde jsou splněny stavebně-technické standardy kvality bydlení podle zákona. Dále je možno poskytnout tuto dávku osobě, jež užívá k bydlení část bytu po splnění podmínek hygienických a po udělení souhlasu obce také klientům bydlících v ubytovacích zařízeních. V neposlední řadě po splnění kvality bydlení dle stavebně-technických standardů také v jiných než obytných prostorech. Samozřejmostí je zaplacení ubytování jedincům ubytovaným v pobytových sociálních službách jako jsou azylové domy, domovy pro matky s dětmi, domovy pro seniory, chráněné bydlení a další. „*Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.*“ (Pomoc v hmotné nouzi, 2015)

3.4 Mimořádná okamžitá pomoc

„*Pojem mimořádná okamžitá pomoc v sobě obsahuje dva významy. Jednak jde o název dávky samotné, jednak jde o vyjádření účelu této dávky, tj. tato dávka je poskytována mimo podmínky nároku na předchozí dvě dávky pomoci v hmotné nouzi a určitou situaci řeší mimořádným způsobem a okamžitě s ohledem na čas. Podstatné je, že osoba nemusí být v situaci hmotné nouze pro příspěvek na živobytí nebo doplatek na bydlení, ale že se nachází ve specifické situaci, kterou právě bez mimořádné a okamžité pomoci ze strany státu nedokáže sama vyřešit.*“ (Niaderle, Beck, Králová, Hacaperková, 2012, s. 106) Dle autorů se jedná o dávku jednorázovou, která se vyplácí bezodkladně a vždy je na orgánu pomoci v hmotné nouzi zda v rámci správního uvážení uzná nárok na dávku či nikoliv.

Zákon dělí dávky mimořádné pomoci v §2 jednotlivé typy na mimořádnou okamžitou pomoc, kdy:

- osobě hrozí vážná újma na zdraví,
- osobu postihne mimořádná událost,
- osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě jednorázového výdaje,
- osoba nemá dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby,

- osoba nemá dostatečné prostředky k úhradě nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí,
- je osoba ohrožena sociálním vyloučením.

(Niaderle, Beck, Králová, Hacaperková, 2012, s. 106-111)

Jednorázovou dávkou na **vážnou újmu na zdraví** lze poskytnout i pokud nejsou plněny podmínky pro poskytnutí opakujících se dávek, a to ve výši existenčního minima, u nezaopatřených dětí do výše životního minima.

Postižení **mimořádnou událostí** se rozumí vážná událost jako např. živelná pohroma, ekologická havárie, požár aj., a to až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce (do 51 150,-). Jako jednorázový výdaj mimořádné okamžité pomoci je brán výdaj, na který má klient nedostatek prostředků. V praxi to většinou znamená poplatek na vystavení osobních dokladů, vstupní lékařská prohlídka do zaměstnání. Vždy podle situace a do výše tohoto jednorázového výdaje.

Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě **předmětů dlouhodobé potřeby** se vyplácí do výše těchto výdajů, avšak v průběhu jednoho kalendářního roku maximálně do výše desetinásobku částky životního minima jednotlivce (34 100,-). Jako nejčastější příklady z praxe bychom mohli uvést nákupy či opravy praček, lednic, postelí, případně jiného předmětu dle žádosti klienta.

Prostředky k úhradě odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním či se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na **zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí** lze poskytnout do výše těchto výdajů. Maximálně v průběhu kalendářního roku do výše desetinásobku životního minima jednotlivce (34 100,-). Nejčastěji takto bývají propláceny zájmové činnosti (hudební, taneční, a jiné kroužky dětí), školní soustředění, lyžařské výcviky, adaptační kurzy a jiné.

Jako **ohrožení sociálním vyloučením** chápeme situace, kdy se osoba ocitá bez financí (např. při návratu z věznice, z dětského domova, z pěstounské péče, po ukončení léčby u závislostí, aby byla schopna překlenout změnovou situaci), kdy dávkou lze poskytnout do výše 1 000,- a v průběhu roku může být poskytována opakovaně. Celkově však nesmí překročit čtyřnásobek částky životního minima jednotlivce (13 640,-). (Pomoc v hmotné nouzi, 2015)

4 PRACOVNÍCI DÁVEK HMOTNÉ NOUZE A JEJICH ČINNOSTI

Pracovníci dávek pomoci v hmotné nouzi pracují na samostatném oddělení spadajícím pod Úřad práce, kde je dále oddělení zaměstnanosti (zprostředkování, podpora), státní sociální podpora a příspěvek na péči. Na pracovišti dávek pomoci v hmotné nouzi může být rozdělení pracovníku řešeno různě, ale vždy tak aby systém práce vyhovoval jak vedení, tak pracovníkům a práce byla co možná nejefektivnější, bezchybná a co možná nejrychlejší. Na každém oddělení je **vedoucí pracovník**, který má za úkol namátkovou případně celkovou kontrolu dávek. Výhradě on podepisuje odchozí rozhodnutí a oznámení. Jeho úkolem je vedení celého oddělení od administrativy, organizační věci až po pomoc pracovníkům. Bývá mnohdy označován za rádce. Tento pracovník častěji jezdí na různá školení a kurzy, diskutuje problematické situace s dalšími pracovníky a je proto schopen adekvátně odhadnout situaci a být tak nápomocen při udělení rady pracovníkovi dávek pomoci v hmotné nouzi.

Jak bylo v úvodu zmíněno, na dávkách pomoci v hmotné nouzi pracují tři základní **druhy pracovníků**. Tuto funkci mohou vykonávat jak ženy, tak muži. Konkrétně zde pracují sociální pracovníci, terénní sociální pracovníci, a referenti dávek hmotné nouze. Na tomto oddělení se při organizaci práce můžeme setkat s metodiky, kdy pracovní pozici **metodik** může dělat kterýkoliv ze tří typů pracovníků a má za úkol konečnou kontrolu a odsouhlasení či zamítnutí výplaty dávky spolu s psaním rozhodnutí či oznámení.

4.1 Sociální pracovník

Sociální pracovníci jsou pracovníci, kteří spadají do zákona číslo 108/2006 Sb. o sociálních službách. Tento zákon přesně v § 109 vymezuje, že „*sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zajišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb.*“ (zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách) Dále tento zákon ukládá předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka. Jsou jimi svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a **odborná znalost** podle zákona. Konkrétně vyšší odborné vzdělání získané absolvováním v oborech zaměřených na sociální práci, sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitní práci, sociální práci, sociálně

právní činnost, charitní a sociální činnost. Vysokoškolské vzdělání v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřenou taktéž buď na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo na speciální pedagogiku.

V případě absence vyššího či vysokoškolského vzdělání je možnost absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v rozsahu 200 hodin praxe a výkonu povolání sociálního pracovníka po dobu 5 let (s podmínkou vysokoškolského vzdělání v oblasti mimo výše zmíněné) nebo 200 hodin praxe a výkon povolání sociálního pracovníka po dobu 10 let (podmíněno maturitní zkouškou v oboru sociálně právním s ukončením studia nejpozději na konci roku 1998). Sociální pracovníci by se neustále měli dále vzdělávat, obnovovat a doplňovat kvalifikaci nejméně 24 hodinami za kalendářní rok.

Sociální pracovník na pracovišti dávek pomoci v hmotné nouzi jedná s klientem, vyplácí dávky pomoci v HN, podává základní sociální poradenství, které je doprovázeno komplexní sociální prací, avšak dle autorů Musila, Hubíkové, Havlíkové a Kubalčíkové (2013), kteří napsali metodiku integrace sociální práce a poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi, tato sociální práce mnohdy není ani nemůže být realizována. Je to především zapříčiněno vysokým počtem klientů na jednoho pracovníka a malým časovým prostorem pro takto individuální přístup.

Sociální pracovník by dle Gulové (2011) měl shromažďovat údaje o klientovi, studovat jeho situaci, navrhovat plán akcí jak pomoci, vyhodnotí výsledky pomoci, vytvářet komplexní pojetí sociální diagnózy pomocí rozhovorů, pozorování, ověřuje výsledky, umožňuje klientovi vyjádřit se k situaci, umožní náhled na jeho případ, je empatický, bez předsudků, nemoralizuje, je diskrétní a měl by být svázán etikou.

4.2 Referent dávek hmotné nouze

Referenti dávek pomoci v hmotné nouzi jsou pracovníci, kteří s klienty provádí obdobnou sociální práci jako pracovníci sociální. Pracují s nimi ve stejném rozsahu a mají stejné pravomoci. Jediný rozdíl je pouze v dosaženém vzdělání, kdy referent dávek hmotné nouze nespadá do zákona o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.). Také tito pracovníci musí s klientem pracovat a poskytnout komplexní sociální spolupráci. V neposlední řadě jsou povinni se dále vzdělávat, a to v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok.

4.3 Terénní sociální pracovník

Jako metodici i skupina **terénních sociálních pracovníků** je velice specifická. Některá pracoviště mají určené jednotlivé pracovníky, kteří se soustředí pouze na sociální šetření a zpracovávání protokolů z těchto šetření. Jindy je obsahem práce oddělení činnost pracovníka jak za přepážkou, kdy je v kontaktu s klientem a po úředních hodinách či v době, kdy má dávky zpracovány, vyráží do terénu provádět sociální šetření.

Kdysi **sociální šetření** mohli provádět dle zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona o sociálních službách pouze sociální pracovníci. Novela zákona platná od 1. 1. 2015 ale umožňuje nově dle §36 spolu se správním řádem šetření také referentům dávek hmotné nouze, kdy se toto šetření nazývá *šetření v místě* pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky.

4.4 Činnosti pracovníků dávek hmotné nouze

Pracovníci na pracovišti dávek pomoci v hmotné nouzi **jednají s klientem, vyplácí dávky** pomoci v HN, podávají základní **sociální poradenství**, které je doprovázeno komplexní **sociální prací**, avšak dle autorů Musila, Hubíkové, Havlíkové a Kubalčíkové (2013 s. 7-9), kteří napsali metodiku integrace sociální práce a poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi. Tato sociální práce mnohdy není ani nemůže být realizována, je to především zapříčiněno vysokým počtem klientů na jednoho pracovníka a malým časovým prostorem pro takto individuální přístup.

Sociální pracovník by dále dle Gulové (2011, strana 36-37) měl shromažďovat údaje o klientovi, studovat jeho situaci, navrhovat plán akcí jak pomoci, vyhodnotí výsledky pomoci, vytváří komplexní pojetí sociální diagnózy pomocí rozhovorů, pozorování, ověřuje výsledky, umožňuje klientovi vyjádřit se k situaci, umožní náhled na jeho případ, je empatický, bez předsudků, nemoralizuje, je diskrétní a měl by být svázán etikou.

Nejdůležitější náplní práce pracovníků je **administrativa**, kontrola vyplnění žádostí, sociální šetření, případně šetření v místě, správní řízení, vyplácení dávek, kontrola nároků, spolupráce s jinými státními orgány, poskytnutí poradenství. Pracovník s klienty pracuje dlouhodobě. Jelikož většina klientů pobírajících dávky pomoci v hmotné nouzi bere tento stav jako trvalý, stýká se s nimi každý měsíc, kdy klienti na úřad chodí dokládat potřebné formuláře a dokumenty, prohlásit, zda došlo či nedošlo ke změně ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávky, jejich výši a výplatu.

Následně pracovníci musí žádosti zpracovávat, vyhotovit rozhodnutí o přiznání nebo nepřiznání dávky a konkretizovat její výši. Mnozí klienti se na úřad dostávají opakovaně, jelikož zapomínají dokládat některé skutečnosti či hlásí postupně návštěvy úřadu práce a dokládají návštěvy v průkazkách uchazečů o zaměstnání. (Niaderle, Beck, Králová, Hacerková, 2012)

Samotný **kontakt** s klienty probíhá osobně v úředních hodinách. Tyto hodiny jsou na dávkách hmotné nouze vyčleněny na dny pondělí – čtvrtek. Pondělí a středa je dlouhý úřední den od osmi hodin do sedmnácti hodin s hodinovou polední pauzou, úterý a čtvrtek je veřejnosti úřad přístupný od osmi do jedenácti hodin. V pátek je pouze možnost podat si novou žádost na podatelnu. Ve zbývajících hodinách se pracovníci věnují šetření v terénu, či zpracovávání spisů, což se realizuje od roku 2013 v systému OK nouze. OK nouze je počítačový program, který pracovníkům pomáhá po zaevidování dokumentů a tiskopisů, které klienti donášejí vyhodnocovat výši dávky. Nutné je zmínit, že tato práce je velice zdoluhavá a rutinní.

4.5 Zneužívání sociálních dávek a jejich důsledky

Vzhledem k tomu, že český sociální systém je jako ostatní systémy sociálního státu a sociální politiky založen na solidaritě, nenechává zneužívání sociálních dávek nikoho chladným. Nejvíce je toto zneužívání proti vůli především pracujícím a poctivým lidem. Aby se zamezilo zneužívání sociálních dávek je důležité zmínit, že v srpnu roku 2014 vláda vynaložila peníze na nové sociální pracovníky a přijala na úřady práce v ČR na 1200 nových těchto pracovníků, a to pouze na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi.

Pracovníci by se především měli zaměřit na tyto případy, které jsou známé z praxe a které také popisuje na blogu iDnes.cz pan Bicera a kterému musíme dát jakožto sociální pracovníci za pravdu: „*U podpory na bydlení je známo, že je často zneužívána. V jedné místnosti bydlí několik rodin a všechny chodí na úřad. Ačkoliv jde o byty, ve kterých by se dal tak ustájit dobytek, majitelé je pronajímají za ceny luxusních apartmánů.*“ Nebo také „*množí se případy nemanželských dětí, u kterých matka při narození oznámí, že otec je neznámý, jen proto, že coby samoživitelka dostane od státu mnohem víc. Biologický otec potom s nimi společně žije v jedné domácnosti, jen tam nesmí mít přihlášen trvalý pobyt a s matkou svého dítěte se nesmí oženit. Vyskytují se případy, kdy budoucí matka označí za otce umírajícího člena komunity, aby brala vdovský důchod.*“ (Bicera, 2014)

Mimo **nadsazených cen za ubytování** ze strany pronajímatelů, neudání otce do rodného listu dítěte, jsou známy také další případy. Především **zaměstnání tzv. „na černo“**, ve skutečnosti mají dohody o provedení práce, ale nosí měsíční příjmy ve směšných stokorunových částkách. Přitom v dané lokalitě jde vidět, že se pohybují, pracují a tudíž i jejich výdělek by měl být na úplně jiné výši – nejčastěji tímto problémem bývají řidiči taxislužeb, klientky pracující ve službách (salony krásy, kadeřnictví, kosmetika, nehtová modeláž), finanční poradci, mnohdy také inženýři a vzdělaní lidé, kteří se v problematice sociálních dávek vyznají a tudíž ví, jakým způsobem systém obcházet a zneužívat.

Společně posuzované osoby, neudaný skutečný **počet osob žijících v bytě**, matky, které nemají své partnery v rodných listech svých dětí, jsou zmíněné výše a toto je problém skutečně alarmující. Další skupinou jsou výše zmíněné **osoby bez přístřeší**, které však osobami bez přístřeší ve skutečnosti nejsou, pouze však nechtějí uvést pravdivé informace, jelikož by o dávku přišli buď oni nebo osoby, u kterých se zdržují. Další skupinou jsou lidé, kteří **nepravdivě udávají své příjmy, nepravdivě přiznávají majetkové a sociální poměry**. Všichni tito jedinci by měli být odhalováni v rámci sociálního šetření a v rámci spolupráce s dalšími organizacemi (registr vozidel, živnostenský úřad, finanční úřad, apod.)

Ne vždy jsou však tito jedinci skutečně odhaleni. Velice dobře svou skutečnou situaci tají, případy když už se nějaké pochybení zjistí, je velice těžké jim vše dokázat a systém v této chvíli bohužel stojí na straně klientů, žadatelů o dávky, nikoliv na straně úřadů. V případě dokázání neoprávněného pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi je klientovi vyčíslen přeplatek, případně je mu dávka snížena nebo mnohdy odebrána.

Poslední samostatnou skupinou zneužívání dávek bychom rádi přidali s označením osob závislých na návykových látkách, ať už na drogách nebo na alkoholu, kdy dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou z hlediska klientů využívány a věci, na které byly určeny – živobytí, bydlení. Proto tyto osoby bývají velice často vytipovány, mnohdy se spoluprací sociálního odporu městského úřadu a jsou vypláceny v **poukázkách**, které mohou uplatnit pouze na nákup potravin, případně na nákup oblečení a základních hygienických potřeb, nikoliv alkoholu, tabáku, případně drog.

5 SMYSLUPLNOST PRÁCE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ V HMOTNÉ NOUZI

Každý jedinec potřebuje mít smysl, cíl, hodnoty a ideály. Nejinak je tomu také v pracovním poměru. Práce by člověka měla bavit, měla by jej naplňovat, měla by být pro něj určitým posláním, měl by vidět výsledky, ve kterých by se zrcadlil, měl by zažívat úspěch, měl by být spokojený. Ano, práce ale není jen o příjemných věcech. V práci člověk musí vynaložit mnoho sil a úsilí k tomu, aby k nějakému cíli došel. Zažívá zklamání, potkává různé překážky, výzvy. To vše by ho ale mělo jen posilnit.

Dle Facts – evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci je důležitá podpora duševního zdraví, kdy by měl jedinec zažívat stav pohody, kterou definuje také Světová zdravotnická organizace. Ve stavu pohody by měl jedinec využívat svých schopností, vypořádat se s běžným životním stresem, být schopen produktivně pracovat a být přínosem pro komunitu, v níž žije. Toto by měl podpořit faktory pro dobré duševní zdraví, konkrétně sociální podporou, pocitem začlenění a smysluplné práce, nalezení smyslu ve vlastní práci, možnost rozhodovat o postupu při práci a možnost organizovat si práci podle vlastního tempa. (Facts 102, 2012)

Smysluplnost prožívání práce se u každého jedince liší. Jedná se o individuální potřeby, které by měly být naplněny. U někoho může být smyslem práce spokojenost klientů, u jiného finanční odměna ve formě výplaty. Někteří vidí smysl práce ve splnění všech požadavků, které splnit měli. Smysluplnost můžeme chápat také jako spokojenost v práci, radost z aktivit, které v práci vykonáváme. Při práci v sociálním systému na dávkách v hmotné nouzi můžou mít pracovníci smysl práce v odhalování zneužívání dávek, snižování počtu klientů, úsporách pro stát. Jedná se o velice abstraktní pojem, který každý vnímá jiným způsobem. Definice smysluplnosti života, kterou lze aplikovat také na práci je velice zajímavá v díle Křivohlavého (2006) *„je výrazem hodnoty, kterou přisuzujeme událostem a běhu života, i významu, který přiřazujeme vlastní existenci. Podle této definice je prvořadě důležitým momentem hodnota cíle. Od ní se odvíjí smysluplnost. Když si něčeho nevážím, tak to, co se s tím děje, není pro mne moc smysluplné. Platí zřejmě i opak: Tam, kde někdo považuje něco za smysluplné, tam to zároveň i naznačuje, že cíl má pro něho vysokou hodnotu.“* (Křivohlavý, 2006, s. 50). Jde zde tedy o důležitý vzájemný vztah hodnoty a smyslu.

Křivohlavý také věnuje samostatnou kapitolu práci, kdy popisuje uspokojení práce na základě rozčlenění práce podle druhů, jak ji vnímáme z psychologického hlediska: práce jako zaměstnání, práce jako příležitost k dosahování určité kariéry a práce jako povolání. Práci jako zaměstnání bere jako nutnost, oproti tomu práce jako povolání může vyvolávat určité kariérní postupy, může vyvolávat vyšší povinnosti, osobní poslání, což jak sám zmiňuje je velice důležité u umělců, vědců, učitelů, politiků, farmářů, ale také sociálních pracovníků. Jedná se o stav, kdy je práce také určitým poselstvím, kdy má jedinec pocit, že může být nápomocen něco změnit, něco vymyslet. O smysluplnosti práce Křivohlavý hovoří také v další publikaci, kdy *„pokud začneme hovořit o vztahu mezi prací a pocity štěstí či spokojenosti s ní, jde v první řadě o smysluplnost toho, co děláme.“* (Křivohlavý, 2013, s. 45). Zde autor rozděluje smysluplnost z osobního hlediska a z hlediska smysluplnosti dané práce pro společnost (společenská, sociální či kulturní).

5.1 Sociální pracovníci a očekávání cílových skupin

Cílové skupiny dávek pomoci v hmotné nouzi jsou totožné jako cílové skupiny sociálního zabezpečení. Mohou jimi být senioři, osoby bez přístřeší, matky samoživitelky, rodiny s dětmi, důchodci, mládež, osoby s tělesným či duševním handicapem, venkovské obyvatelstvo, osoby závislé na alkoholu či drogách. Dostávají se zde však především jedinci, kteří mají finanční problémy a nejsou schopni svým vlastním přičiněním svou situaci zlepšit. Jsou to mnohdy jedinci z nižších sociálních vrstev, problémoví jedinci, jedinci negramotní, agresivní.

Jaké je však jejich očekávání? Každý klient je jiný, každý je jedinečná osobnost, která se ocitla v jiné sociální situaci a má potřebu tuto situaci řešit. Od pracovníků dávek hmotné nouze ve většině případů očekávají jediné – **finanční pomoc**. Snad to dělá dnešní doba, ale je nepsané pravidlo, že bez peněz nic nejde. Tito lidé si musí platit nákup potravin, hradit nájmy, své osobní výdaje, ale málokdy si skutečně řeknou i o další pomoc. Jsou-li poslání na sociální odbor města, aby se poradili jak řešit svou dluhovou situaci (mnohdy se jedná o klienty, kteří mají dluhy, půjčky, exekuce a své závazky neplatí, případně jinou situaci), tak tuto pomoc odmítají. Jsou-li odesláni, aby řešili svou bytovou situaci, opět nevynakládají úsilí svou situaci řešit. Mnohdy to vypadá, že přijdou a doufají, že se za ně vše vyřeší samo, a že stačí přijít si požádat pouze o finanční podporu. Přičemž je jedna důležitá a podstatná věc, kterou by klienti, žadatelé o dávky pomoci v hmotné nouzi měli očekávat. Tou je komplexní sociální práce a poradenská činnost sociálních pra-

covníků. Komplexní sociální práce je chápána, jak již bylo nastíněno v kapitole výše, práce s klientem, pomoc řešení situace, ve které se ocitl. S klienty by se mělo hovořit o smyslu jejich života, o jejich situaci, chodu rodiny, jejím fungování a spoustu dalšího. Obáváme se však, že na tuto sociální práci, se kterou úzce souvisí také poradenská činnost, není na oddělení hmotné nouze časový prostor ani potřebný klid. Klienti však mnohdy o tuto službu nestojí, proto v praxi, ti z mála, kteří zájem projeví, mohou být odesláni na sociální odbor spadající pod městský úřad, kde jim je poradenství poskytnuto, případně by s nimi byl domluven konkrétní termín, kdy bude mít pracovník na klienta prostor.

Mimo očekávání finanční podpory by se dalo předpokládat, že má každá jednotlivá cílová skupina jedinců také své konkrétní očekávání a hodnoty.

5.2 Hodnoty cílových skupin

Mezi **hodnoty základní** občanské a mravní patří především odpovědnost, tolerance, solidarita, porozumění ostatním lidem v okolí, utváření určitého národního vědomí, především respekt k obecným lidským právům, respektování odlišných kultur, ras, náboženství, pohlaví i společenského postavení. Lidé by měli neustále své hodnoty obětovat, chápat je a ctít, měli by je také tvořit, a to především ty, ve kterých mohou nalézat potřebné pocity, lásku a štěstí. Tím, že člověk tyto hodnoty objevuje, tak se s nimi zároveň identifikuje a přejímá je do svého nitra. Pomocí nich dokáže překonávat překážky v cestě za svým cílem. (Kučerová, 1996) Hodnotový žebříček je u každého rozdílný a vždy záleží na tom, co daná osoba preferuje a čeho chce dosáhnout.

Hodnota je také to, co by mělo uspokojit potřeby dané společnosti. „*Právě společenské zakotvení mění význam hodnoty jako toho, co je chtěno, v něco závažnějšího – v něco, co má být chtěno, Ve společnosti se vytváří všeobecný konsensus, shoda o tom, co se smí a co se nesmí, co je hodnotou obdivu a c se zavrhuje.*“ (Šimoník, Horká, Střela, 2007, s. 34) Jedinci tak mají určité normy jako hodnoty, které se stávají jim vlastní, a kterou mohou být vznikem pro jejich motivaci v životě, jejich inspiraci a určitým druhem spojení s celou skupinou.

Jednotlivé cílové skupiny sociálního zabezpečení mají potom následující **osobní hodnoty**. U seniorů bychom rádi zmínili především zájem o své zdraví, bezpečí, rodinu, zachování sociálních vztahů, naplnění volného času, udržení starých přátelství, životní spokojenost. U nezaměstnaných jedinců by prvořadá hodnota měla být především prá-

ce/zaměstnání, které by mělo zajistit financování obživy a bytové situace, také společenský kontakt, možnost naučit se novým věcem, pravidelný řád dne, jistota. Matky samoživitelky, ale také rodiny s dětmi mají mít na prvním místě svého hodnotového žebříčku své děti, jejich výchovu, vzdělávání, zajištění pevné rodinné základy, rodinného zázemí, dostupnost zdravotní péče apod. Děti přicházející z dětských domovů, ústavní či ochranné výchovy mají zájem řešit svou bytovou situaci, navázání sociálních kontaktů, samostatnost, znalost systému a umění pohybovat se v reálném světě. Každý máme své hodnoty, své očekávání a cíle a je jen na nás samotných, jak k těmto cílům dojdeme a jak moc o ně stojíme.

Literatura přesně nedefinuje hodnoty cílových skupin žadatelů o dávky pomoci v hmotné nouzi. Přepokládáme však, že všichni mají základní lidské hodnoty, mají touhu svou situaci zlepšit, žít na vyšší úrovni. Někteří se informují na možnosti, kterých by mohli využít, mnozí se také snaží. Avšak stále jejich jednání působí dojmem, že základním očekáváním je výplata dávky, a to v co možná nejvyšší částce. Málo kdo očekává komplexní sociální práci.

5.3 Náročnost komunikace s klienty cílové skupiny

Očekávání a hodnoty klientů úzce souvisí s náročností komunikace s nimi. **Komunikaci** definuje Bakošová (1994) jako specifický způsob dorozumívání se mezi jedinci, kdy je primárním úkolem předání konkrétních informací, názorů, postojů a pocitů. Dále je dle Bakošové důležitým účelem komunikace dospět k dohodě a zmiňuje, že právě život ovlivňuje schopnost komunikace, případně neumění komunikovat. Komunikaci autorka dělí na dvě základní skupiny - na komunikaci **verbální** a **neverbální**.

„Verbální komunikace je způsob dorozumívání se verbálními prostředky. Tj. jazykem, slovy. Každá doba má slova, která jsou frekventovaná, moderní, ale i slova, která se častým používáním znehodnocují.“ (Bakošová, s. 58, 1994) Oproti tomu neverbální komunikace je projev celého těla a ostatních souvislostí použitých při setkání s jedincem. Mohou jimi být například pohyby těla, způsoby postojů a rychlosti pohybů (kinetika), zrakový kontakt, udržování vzdálenosti mezi klientem a pracovníkem (proxemika). Optika, kde řadíme způsoby podání ruky, doteky mezi komunikátory. Mimika, kde patří pohyby tváře. Důležitý je také postoj těla (psturologie), způsob sezení či stání u komunikace, dále gesta, které mohou

být jak uvědomělé, tak náhodné. V neposlední řadě také tóny a rychlost řeči, hlasitost či další vnější fyzické vzhledy, které řadíme do paralingvistiky. (Bakošová, 1994)

Klienti, kteří dochází každý měsíc na úřad, zde čekají mnohdy i dvě hodiny než se dostanou na řadu ke své pracovníci, kde chodí hlásit změny a dokládat patřičné doklady. V této chvíli bývají povětšinou podráždění, někteří až agresivní. Jsou však také případy, kdy jsou klienti ke vzniklé situaci chápaví a tudíž ví, že když něco potřebují po úřadě, je třeba pro to něco obětovat. Další problém je s osobami, které dorazí na úřad pod vlivem návykové látky či alkoholu. Takovýto člověk neví, co po něm pracovnice požaduje, je mimo realitu, jindy bývají agresivní. V takovýchto případech by měli být z kanceláře vykázáni, avšak to se jim nelíbí. Mnohdy se tak jedná s takovými lidmi jako by přišli ve střízlivém stavu a neřeší se.

Spousta klientů nerozumí odborným termínům, proto je třeba jim mnohé informace přeríkat v jazyce, kterému rozumí – velice obecně, případně vysvětlit na názorných příkladech. Klienti úřadu také mnohdy potřebují sdělit některé informace, případně pomoci. To bývá mnohdy složité, jelikož někteří se neumí správně vyjádřit nebo neví, co konkrétně potřebují. Jiní mají problém vyjádřit se písemně (viz příloha č. 7). Je zde malá skupina lidí, kteří neumí psát, a potom je těžší pochopit, co pracovníkovi chtěli psanou formou sdělit (viz příloha: písemná komunikace klientů).

Samostatnou skupinou jsou osoby s handicapem. Většinou ti s handicapem psychickým – mentálními postiženími, duševním onemocněním s poruchou autistického spektra, kteří také nechápou, co po nich úřednice žádá. Mnohdy tito jedinci mají nemoci v začínajícím stádiu, nemají opatrovníka a nelze se s nimi domluvit. Pro tyto situace národní rada osob se zdravotním postižením vydala metodiku pro kurzy vzdělávání pracovníků úřadů práce v komunikaci s osobami se zdravotním postižením (2014), kde popisuje, jak s takovými osobami komunikovat. Tuto pomalou, jednoduchou metodu lze využít také v případech, kdy je klient negramotný, případně pod vlivem návykové látky, jelikož se zvolní tempo a vše se pomalu klientovi vysvětlí, přečte či názorně zodpoví.

Komunikace a jednání s klienty je celkově náročné a je o psychické odolnosti pracovníka, který by měl zůstat klidný, nenechat se vyvést z míry a umět zodpovědět veškeré otázky, a to i v případě, že se klient na tu samou otázku zeptá několikrát dokola. Klienti také velice často na úřad telefonují, neustále se ptají na výplatní termíny, výši dávek. Nejsou schopni si i v případě, že na úřad dochází dlouhodobě každý měsíc, zapamatovat

kteřé doklady mají dokládat a potom se zlobí na pracovníka, že jim informaci neposkytl a svádí vinu za své neúspěchy i promarněný čas na něj.

Další úskalí je komunikace s klienty při sociálním šetření v jejich obydlí. Mnozí klienti chápou, že sociální šetření je součástí systému a je potřeba jej provést v průběhu vyplácení dávky, případně v případě žádosti o novou dávku. Jiní tento akt berou jako narušení svého soukromí, které si chrání a mohou začít být podrážděni, jsou ironičtí, agresivní, případně asertivní. Každý tento blok ze strany klienta, ať už při jednání na úřadě nebo u něj doma, je problematický pro pracovníka dávek hmotné nouze a vždy je nutno klienta ujistit, že se jedná o kroky standardní, že jsou potřeba, a že je vše v norně a v souladu se zákonem.

Komunikace s klienty by měla být vždy realizována v klidném prostředí. Klient by měl být vyslyšen. Je zde důležité aktivně naslouchat, dát mu najevo, že chápeme a rozumíme. Klienta podporujeme v jeho projevu. Je nutné občasné použití metody povzbuzení, empatie, sdílení a reflexe. Pro klienta je důležitá zpětná vazba, proto jsou dobré kontrolní otázky, abychom zjistili, zda sdělené informaci rozuměl. Měl by mít pocit, že děláme vše pro jeho dobro, ale zároveň nemůže zneužívat naší ochotu a pomoc.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

Jelikož je téma státní sociální politiky, systému sociálního zabezpečení, chudoby a s tím souvisejícími dávkami hmotné nouze spolu s prací sociálních pracovníků a sociální pomoci velice rozsáhlé téma, nebylo snadné konkretizovat **zařazení výzkumného problému**. Nakonec se samotným výzkumným problémem stala smysluplnost zaměstnání, jeho obtížnost spolu s obtížností komunikace a jednání s cílovými skupinami, kdy tato práce výzkumný problém dále rozvine a zprostředkuje konkrétní poznatky přímo z praxe.

Konečným **výzkumným problémem** je smysluplnost zaměstnání sociálních pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi, obtížnost tohoto zaměstnání a obtížnost práce s cílovými skupinami. Mezi okruhy zkoumaného problému primárně zkoumáme interakci a komunikaci při jednání s cílovými skupinami, kterými jsou osoby bez přístřeší, senioři, matky samoživitelky, nezaměstnaní, rodiny s dětmi, mládež, osoby s tělesným či duševním handicapem, venkovské obyvatelstvo či osoby se závislostí na alkoholu, nebo drogách. Dále také zjištění pracovního naplnění zaměstnanců, hodnoty, očekávání, vnímání smysluplnosti, jejich názory na zneužívání dávek a celková náročnost tohoto zaměstnání. Tyto informace zjistíme níže uvedenými metodami za pomoci použití konkrétních hypotéz.

7 CÍL, ÚLOHY, HYPOTÉZY

Předmětem zkoumání jsou sociální pracovníci, zaměstnanci oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi, smysluplnost jejich práce a práce s klienty. **Cílem** praktické části diplomové práce bude analýza zaměstnání sociálního pracovníka na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi a smysluplnost této práce.

Částečnými cíly jsou otázky:

- zda svou práci vnímají jako **smysluplnou**,
- zda jsou **naplněny** jejich **hodnoty** a **očekáváníí**,
- zda pracovníky zaměstnání **naplňuje**,
- jak se **cítí** ve svém zaměstnání,
- **pracovní kolektiv**, pracovní **prostředí**, pracovní **problémy**,
- **zdraví zaměstnanců**,
- **náročnost** povolání, (s tímto by měl úzce souviset také věk pracovníků, jejich praxe (odpracované roky) a jejich výhledy do budoucna, změna zaměstnání),
- **složitost komunikace** s cílovými skupinami,
- jaké jsou na jejich pracovní pozici kladeny **nároky**,
- **zvládání** administrace,
- **Pohled** sociálních pracovníků na **cílové skupiny**, jejich **hodnoty** a **očekáváníí**,
- **zneužívání dávek**,
- možnosti **zlepšení**.

Úlohou praktické části je získat praktické poznatky zmiňované problematiky, která by mohla být do budoucna velice vhodným nástrojem k odstranění některých z nežádoucích jevů v zaměstnání sociálních pracovníků. Měla by mít preventivní charakter a mohla by být využita vedoucími referátu nepojistných sociálních dávek například jako prevence proti vzniku narušení prožívání smyslu práce zaměstnanců. Případně mohou být dále používány a rozvíjeny jednotlivé myšlenky.

Jednotlivé **hypotézy** jsou sestaveny následovně:

H1

Předpokládáme, že když sociální pracovníci chápou svou práci jako smysluplnou tak tato práce naplňuje jejich hodnoty a očekávání.

H2

Předpokládáme, že v případě, že se sociálním pracovníkům nesplnilo očekávání, se kterým nastupovali do zaměstnání tak nejsou v zaměstnání spokojeni.

H3

Předpokládáme, že v případě přátelský a podpůrný pracovní kolektiv s málem pracovních problémů se pracovníci cítí lépe a zdravě, oproti tomu v nepřátelském kolektivu se pracovníci necítí dobře.

H4

Předpokládáme, že zaměstnanci, kteří jsou na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi zaměstnání déle, než pět let zde již chtějí zůstat, oproti tomu pracovníci zaměstnání kratší dobu než pět let, plánují do budoucna změnu zaměstnání.

H5

Předpokladem je, že složitost komunikace s klienty prodlužuje dobu jednání s těmito a nárůst pracovního nasazení.

H6

Zvládání administrace (úkonů zpracování, odsouhlasení a výplata dávek pomoci v hmotné nouzi) úzce souvisí s počty přesčasových hodin zaměstnanců a jejich únavou.

H7

Sociální pracovníci si myslí, že hlavní cílové skupiny jsou osoby bez přístřeší, problémoví jedinci a osoby užívající alkoholové i jiné návykové látky, oproti tomu rodin s dětmi v řadách klientů je méně.

H8

Předpokládáme, že se sociální pracovníci domnívají, že zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi souvisí s nedostatkem času na prozkoumání jednotlivých případů a dokazování skutečností rozhodných pro nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi.

8 METODY A METODIKA VÝZKUMU

Objektem zkoumání budou sociální pracovními zaměstnání na Úřadě práce ČR konkrétně na oddělení, které poskytuje dávky pomoci v hmotné nouzi, jejich objektivní názory a zkušenost jejich práce s cílovými skupinami. Jako pracovní postup výzkumu této práce jsme si vybrali **metodu kvantitativní** vzhledem k vysokému počtu respondentů.

„Kvantitativní výzkum se zpravidla zaměřuje na větší části populace s důrazem na maximální reprezentativnost. Zpravidla se snaží vypovídat o tom, jak je nějaký znak v dané části populace zastoupen, nebo jaký postoj je možná u ní najít. Nejčastěji, ne však nutně, využívá metody dotazníkového šetření.“ (Urban, 2008, s. 65) Toto **dotazníkové šetření** se bude skládat z uzavřených otázek, které rozešleme vybrané cílové skupině pracovníků. Na závěr také požádáme o konkrétní názor na jejich pracovní pozici, případně o zkušenost z praxe a pohledem do budoucna jako doplňující otázku, která nám dá možná důležitou odpověď, co nebylo zmíněno, a co je zároveň pro respondenta prioritní sdělit dále. Tyto informace detailně popíšeme v přílohách. Na vyplnění dotazníku budou mít respondenti časovou dotaci v trvání dvou týdnů. Poté dotazník vyhodnotíme.

Jednotlivé hypotézy potvrdíme či vyvrátíme na základě zodpovězených dotazníkových otázek, zkoumající konkrétní okruh problému:

- Otázky 1 – 4 jsou obecné (pohlaví, věk, kontaktní pracoviště a pracovní zařazení).
- Hypotézu H1 zodpoví otázky 5 – 9 (těšení se do práce, naplnění prací, smysl práce).
- Hypotézu H2 pomůžou objasnit otázky 10 – 12, které se týkají očekávání a spokojenosti.
- Otázky číslo 13 – 17 se týkají hypotézy H3, která zkoumá pracovní kolektiv a pocity v práci.
- Délka zaměstnání a možnost jeho změny se promítá v hypotéze H4, která v sobě zahrnuje otázky 18 – 22.
- Klienty, náročností práce s nimi se týká hypotéza H5, kterou zkoumáme pomocí otázek 23 – 28.
- Hypotéza H6 se zabývá zvládnutím administrace v souvislosti s počty přesčasových hodin, kdy data získáme z odpovědí na otázky 30 – 35.
- Otázku jaké jsou cílové skupiny, zkoumáme v hypotéze H7 a odpověď nám na ni pomohou nalézt otázky 36, 37,

- Zbylé otázky se týkají zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi, kterými se zabývá také poslední hypotéza H8.
- Na konci dotazníku jsou ještě doplňkové otázky s možností otevření odpovědi.

Vyhodnocení výzkumu bude znázorněno **pomocí tabulek** s procentuelním vyjádřením a popisem s reálnými počty respondentů pod nimi. V příloze (č. 16) dále zobrazíme **grafické znázornění** těchto odpovědí pro snazší orientaci. Hypotézy z praktické části diplomové práce budou na závěr potvrzeny či vyvráceny po vyhodnocení všech dotazníkových otázek, a to na základě matematicky statistických metod. Již nyní se dá předpokládat, že výsledek celého výzkumu bude velice zajímavý, a že bude moci být použitelný jako nástroj do budoucna při řešení různých personálních a přístupových problémů (jak vedení k pracovníkům, tak pracovníků ke klientům), případně může být dále rozvíjen a řešen v dalších pracích a průzkumech.

9 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Jako výzkumný soubor, jak již bylo v práci nastíněno, jsme vybrali všechny **pracovníky referátu dávek pomoci v hmotné nouzi** – vedoucí pracovníky, referenty dávek hmotné nouze, sociální pracovníky, metodiky i terénní pracovníky. Tento výzkum bude situován na pracovníky Moravskoslezského kraje, kdy po domluvě s krajskou ředitelkou tyto pracovníky oslovíme pomocí e-mailové komunikace a požádáme o jejich vyplnění s návratností do 14 dní od data odeslání.

V **Moravskoslezském kraji** se bude jednat o kontaktní pracoviště: Bílovec, Bohumín, Bruntál, Horní Benešov, Vrbno pod Pradědem, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava (Moravská Ostrava, Ostrava Jih, Ostrava Poruba), Rýmařov, Třinec, Vítkov. Celkově tedy 24 kontaktních pracovišť, kde je zaměstnáno **302 pracovníků** (24 vedoucích pracovníků a 278 pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi). Návratnost dotazníků očekáváme téměř stoprocentní, jelikož podobné zkoumání v této oblasti nebylo nikdy oficiálně prováděno. Z tohoto důvodu se domníváme, že výzkum bude jak pro Úřad práce, tak pro zaměstnance zajímavý.

10 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

Dotazník byl zaslán respondentům z řad zaměstnanců oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi dvakrát, abychom zaručili co nejvyšší návratnost. I přesto jsme získali z 302 odeslaných dotazníků jen 104 vyplněných, což zaručuje **34,44% návratnosti**. Toto číslo není příliš vysoké, avšak můžeme se domnívat, že díky pracovním případně osobním povinnostem někteří respondenti neměli prostor či chuť dotazník vyplnit, případně jej nechtěli vyplnit, jelikož se obávali možných následků v případě podání pravdivých informací k náročnosti povolání pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi.

Při vyhodnocení jednotlivých otázek dotazníku jsme zjistili následující:

Tabulka 1 - Pohlaví

Jsem:	
Muž	6,7 %
Žena	93,3 %

Z uvedených dat vyplývá, že z respondentů bylo celkově **7 mužů a 97 žen**. Z oslovených bylo původně 20 mužů a 282 žen, z čehož plyne, že na dávkách pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnány především ženy, mužské zastoupení zde není také zanedbatelné.

Tabulka 2 - Věk pracovníků

Věk:		Věk:	
20 let	1 %	28 let	4,8 %
21 let	1 %	29 let	7,7 %
22 let	0 %	30 let	2,9 %
23 let	10,6 %	31 let	1,9 %
24 let	4 %	32 let	1,9 %
25 let	7,7 %	33 let	1,9 %
26 let	6,7 %	34 let	3,9 %
27 let	2,9 %	35 let	1,9 %

36 let	1,9 %	49 let	1 %
37 let	1,9 %	50 let	1 %
38 let	2,9 %	51 let	0 %
39 let	2,9 %	52 let	1 %
40 let	3,9 %	53 let	1 %
41 let	1 %	54 let	1,9 %
42 let	2,9 %	55 let	1 %
43 let	1 %	56 let	0 %
44 let	1,9 %	57 let	1,9 %
45 let	2,9 %	58 let	1 %
46 let	2,9 %	59 let	0 %
47 let	1 %	60 let	0 %
48 let	2,9 %	více	0 %

Mladší 20 ti let nebyl žádný z respondentů, 20 let měl jeden pracovník, 21 let také jeden, 23 let 11 z dotázaných, 24 let 4 pracovníci, 25 let 8 pracovníků, 26 let 7 pracovníků, 27 let 3 pracovníci, 28 let 5 pracovníků, 29 let 8 pracovníků, 30 let 3 pracovníci, 31 let 2 pracovníci, 32 let 2 pracovníci, 33 let 2 pracovníci, 34 let 4 pracovníci, 35 let 2 pracovníci, 36 let 2 pracovníci, 36 let 2 pracovníci, 37 let 2 pracovníci, 38 let 3 pracovníci, 39 let 3 pracovníci, 40 let 4 pracovníci, 41 let 1 pracovník, 42 let 3 pracovníci, 43 let 1 pracovník, 44 let 2 pracovníci, 45 let 3 pracovníci, 46 let 3 pracovníci, 47 let 1 pracovník, 48 let 3 pracovníci, 49 let 1 pracovník, 50 let 1 pracovník, 52 let 1 pracovník, 53 let 1 pracovník, 54 let 2 pracovníci, 55 let 1 pracovník, 57 let 2 pracovníci, 58 let 1 pracovník, 59 a více let nikdo neměl, nezmíněné roky nebyly nikým udány.

$$[20+21+(23*11)+(24*4)+(25*8)+(26*7)+(27*3)+(28*5)+(29*8)+(30*3)+(31*2)+(32*2)+(33*2)+(34*4)+(35*2)+(36*2)+(37*2)+(38*3)+(39*3)+(40*4)+41+(42*3)+43+(44*2)+(45*3)+(46*3)+47+(48*3)+49+50+52+53+(54*2)+55+(57*2)+59]/104 \approx 34,14$$

Průměrný věk respondentů byl **34,14 let**

Nejvyšší četnost zastoupení zde má skupina pracovníků v rozmezí **23 – 29 let**

Tabulka 3 - Kontaktní pracoviště

Pracuji na kontaktním pracovišti – nepovinná otázka:	
Kontaktní pracoviště konkrétně udalo	67,3 %
V anonymitě chtělo zůstat, kontaktní pracoviště neudalo	32,7 %

Kontaktní pracoviště konkrétně zmínilo celých 70 dotázaných, zbylých 34 z respondentů chtělo zůstat v anonymitě. Tento údaj nebyl až tak důležitý pro výsledky samotného výzkumu, avšak lze použít při případném pozdějším zjišťování problémového jednání a nefungování daného kontaktního pracoviště (prevence agrese či šikany, možnosti změn apod.)

Tabulka 4 - Pracovní zařazení

Mé pracovní zařazení je:	
Sociální pracovník	56,7 %
Pracovník dávek hmotné nouze (referent)	29,8 %
Terénní sociální pracovník	3,9 %
Vedoucí pracovník	6,7 %
Metodik (ověřovatel dávek)	1,9 %
Jiná	1 %

Každé kontaktní pracoviště má jinak upravené pracovní zařazení, aby se zaměstnancům pracovalo co možná nejlépe, a aby práce byla efektivní. Pracovní zařazení také záleží na vzdělání, jelikož sociální pracovníci musí mít vysokoškolské vzdělání. Sociálních pracovníků je z řad respondentů 59, dále 4 sociální pracovníci dělají pouze sociální šetření a jsou bráni jako terénní pracovníci. Pracovníků dávek hmotné nouze, takzvaných referentů je 31. Výzkumu se také zúčastnilo 7 vedoucích pracovníků, 2 metodici (ověřovatelé dávek) a jedna stážistka.

Tabulka 5 - Do práce se těším

Do práce se těším:	
Ano – vždy	7,7 %
Někdy ano, jindy ne	82,7 %
Ne - netěším	9,6 %

Výsledky této otázky nejsou nikterak překvapivé, každý jedinec má proměnlivé náladu, někdy se do práce těší, jindy ne – takto odpovědělo 86 pracovníků. 8 pracovníků se do práce těší vždy a 10 z dotázaných se do práce netěší. Nutno zmínit, že mnoho respondentů dodávalo, že do práce se netěší na práci, nýbrž na své kolegy a pracovní prostředí, což mohla být také jedna z otázek.

Tabulka 6 - Práce mě baví

Má práce mě baví:	
Ano	78,8 %
Ne	21,2 %

Otázka zda práce a její náplň zaměstnance dávek pomoci v hmotné nouzi baví, zodpovědělo 82 dotázaných ano. Zbýlých 22 pracovníků práce nebaví, přesto ji vykonávají.

Tabulka 7 - Naplnění

Má práce mě naplňuje:	
Ano	48,1 %
Ne	51,9 %

Přestože práce baví téměř většinu zaměstnanců, tak se zdá dle výsledků této otázky, že je práce nenaplňuje. Práce naplňuje 50 respondentů, 54 z dotázaných uvádí, že je práce nenaplňuje.

Tabulka 8 - Smysl práce

Smysl mé práce vidím v:	
Pomoc klientům	26,9 %
Učím se nové věci	25 %
Jsem v kontaktu s lidmi (klienti, kolegyně)	26,9 %
Finanční odměna (výplata)	11,5 %
Jiná: Kombinace všech možností	4,8 %
Jiná: Smysl nevidím	4,8 %

Smysl práce, byla otázka s možností doplnit jinou, další odpověď. Některé odpovědi byly přiřazeny k uvedeným možnostem, například k pomoci klientům, kde takto celkově odpovídalo 28 dotázaných, byly přiřazeny odpovědi:

- *Pomoc malému procentu potřebných klientů.*
- *Pomoc pro určité lidi. Někteří peníze potřebují, jiní systém hmotné nouze jen využívají. Bohužel.*

Učení se novým věcem vnímá jako smysl celkem 26 respondentů, kde byla také přiřazena odpověď *získávání zkušeností s prací SP*. Z dalších vypsanych odpovědí, jsme rozčlenili dvě možnosti, kde respondenti odpovídali v počtu 5 u každé otázky a to, že smysl práce vidí ve všech zmíněných, druhá skupina u žádné, konkrétně vypsali odpovědi:

- *Od každé odpovědi kousek.*
- *Souhrn všech bodů - pomoc, učení, mzda, kontakt jak s klienty tak kolegyněmi.*
- *Pomoc klientům, učím se nové věci, seberealizace, využití vědomostí a dovedností v praxi.*
- *Občas se jedná o pomoc klientům, ale mám za to, že u mnohých už léta ne + kontakt s klienty a kolegy.*
- *Všechny 4 důvody.*
- *Nevidím smysl ve své práci, jelikož jsem přesvědčený, že lidem se nedá pomoci prostřednictvím financí.*
- *Nevidím smysl mé práce... Lidé pomoc nechtějí, jde jim jen o peníze*

- *Smysl spíše nevidím.*
- *Na dávkách hmotné nouze v ničem.*
- *Smysl v této práci již moc nevidím. Klienti to berou jako automatiku beze snahy dosáhnout i jiného.*
-

Tabulka 9 - Chápání smysluplnosti

Svou práci chápu jako „smysluplnou“:	
Ano	50 %
Ne	50 %

I přesto, že mnozí respondenti vidí smysl v určitých věcech v jejich zaměstnání (kontakt s lidmi, pomoc klientům, učení se novým věcem, finanční odměna) tak svou práci jako smysluplnou chápe 52 z dotázaných pracovníků. Zbylých 52 ji jako smysluplnou nechápe.

Tabulka 10 - Očekávání před nástupem do zaměstnání

Od své práce jsem při nástupu především očekával(a):	
Pomoc a rady klientům, kteří si jich budou vážit	53,8 %
Zamezení zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi	22,1 %
Finanční odměnu	8,7 %
Jiná:	15,4 %

Zprostředkování pomoci a rady klientům očekávalo před nástupem do zaměstnání 56 dotázaných. Zamezení zneužívání dávek 23 pracovníků a finanční odměnu 9 pracovníků. U vyhodnocení této otázky si nedovolíme další dopsané odpovědi respondentů zevšeobecnovat a přidávat k předdefinovaným, pouze je konkrétně zmíníme. Takto odpovědělo 16 pracovníků:

- *Rozšíření mých profesních dovedností, nové zkušenosti, možnost seberealizace.*
- *Získání praxe, orientace v oblasti dávek a následně umět poradit lidem.*

- *Pomoc klientům prostřednictvím sociální práce.*
- *Sociální práci – na tu nemám moc času.*
- *Měla jsem pracovat na jiném pracovišti – příspěvek na péči – očekávání nebylo.*
- *Dala bych bod zamezení zneužívání dávek, avšak tuto o otázku dál dám ANO, i když to není určitě na 100% (otázka zda se očekávání splnilo).*
- *Pomoc a rada klientům bez ohledu na to, zda si jich budou vážit či budou rádi.*
- *Neměla jsem příliš velká očekávání, pomoc lidem v nouzi.*
- *Práci s lidmi, pomoc klientům, bez ohledu na to zda si pomoci budou vážit či ne.*
- *Kontakt s lidmi, smysluplné využití vzdělání, ano i zamezení zneužívání dávek, ale práce mne baví.*
- *Pomoci té části klientům, která si naší práce opravdu váží a tomu zbytku co nejvíce ztížit zneužívání.*
- *Nové zkušenosti.*
- *Pomoc klientům, finanční odměna, vzdělávání.*
- *Pomoc potřebným klientům a zamezení zneužívání dávek.*
- *Administrativní práce, které mne nesmírně baví, v druhé řadě práce s lidmi.*
- *Všechny tři důvody (pomoc, rady klientům, zamezení zneužívání, výplata).*

Tabulka 11 - Splnění očekávání

Mé očekávání z práce (viz minulá otázka) se splnilo:	
Ano	29,8%
Ne	70,2 %

Ač očekávání před nástupem do zaměstnání byly různorodá a většinou se týkala předdefinovaných odpovědí jako pomoc a rada klientům, zamezení zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi či dokonce finanční odměna (výplata) tak se u většiny dotázaných (73 pracovníků) tyto očekávání nesplnila. Pouhých 31 dotázaných uvádí, že jejich očekávání bylo naplněno.

Tabulka 12 - Spokojenost v zaměstnání

V zaměstnání se cítím spokojeně:	
Ano	67,3 %
Ne	32,7 %

Spokojeně se v zaměstnání cítí 70 z dotázaných pracovníků, což může také úzce souviset s pracovním prostředím a pracovním kolektivem. Nespokojenost v zaměstnání udává 34 pracovníků.

Tabulka 13 - Kolegové

Mí kolegové:	
Jsou zároveň mí přátelé	83,7 %
Jsou pouze mými kolegy	16,3 %
Nezajímám se o ně, nebavím se s nimi	0 %

Výsledek této otázky nás mile překvapil, jelikož se ukazuje, že pracovní kolektivy na dávkách pomoci v hmotné nouzi mohou být také přátelské. Jako přátele chápe své kolegy 87 pracovníků, pouze jako kolegy je chápe 17 z dotázaných. Nikdo neudal, že se o kolegy nebaví a nezajímá se o ně.

Tabulka 14 - Pracovní kolektiv

Pracovní kolektiv je:	
Kamarádský a vstřícný. Všichni si radíme a pomáháme	54,8 %
Někdy je vše v pořádku, jindy jsou v komunikaci problémy.	45,2 %
Spolupráce u nás nefunguje, rady a pomoci se musím doprošovat	0 %

Pracovní kolektiv jako kamarádský a vstřícný, kde si kolegové radí a pomáhají, definovalo 57 z dotázaných. V poznámce však jeden pracovník uvádí, že kolektiv je kamarádský, vstřícný, vzájemná pomoc zde je, najdou se však i výjimky (jako v každém kolekti-

vu). Zbylých 47 pracovníků vybralo možnost, že v jejich pracovním kolektivu je někdy vše v pořádku, jindy mívají v komunikaci problémy, což je pochopitelné. Žádný dotázaný nezmínil, že by spolupráce, rady a pomoc ze strany kolegů u nich na pracovišti nefungovala.

Tabulka 15 - Agrese, šikana

V práci jsem se s agresí či šikanou:	
Setkal(a) ze strany vedení	5,8 %
Setkal(a) ze strany kolegů	4,8 %
Setkal(a) ze strany klientů	82,7 %
Nesetkal(a)	14,4 %

Výsledky této otázky nás vůbec nepřekvapily, jelikož se jedná o práci mnohdy s problémovými klienty. Je pochopitelné, že se 86 pracovníků setkala s agresí, či šikanou ze strany klientů, pouze 15 dotázaných se nikdy nesetkalo s agresí ani šikanou, a to ze strany klientů, kolegů ani vedení. Zarážející jsou výsledky, kdy se celých 6 zaměstnanců dávce pomoci v hmotné nouzi setkalo s agresí či šikanou ze strany vedení a 5 ze strany kolegů. Tyto čísla jsou alarmující.

Tabulka 16 - Pocity v práci

V práci se cítím:	
Aktivně, mám sílu a náladu na práci	28,8 %
Unaveně, práce je zdlouhavá a náročná	48,1 %
Nijak, práce mě nebaví, je to jen nutné zlo	4,8 %
Jiná:	18,3 %

30 z dotázaných odpovídá, že se v práci cítí aktivně, plní síly s náladou na práci. 50 pracovníků se cítí unaveně a souhlasí s názorem, že práce je zdlouhavá a náročná. Jako nutné zlo chápe práci 5 pracovníků, které práce nebaví. Jinou odpověď zvolilo 19 lidí. Dá se říci, že tito jedinci se cítí občas aktivní a plní sil, jindy unaveně. Konkrétně vyjádřili, že se ve své práci cítí takto:

- *Aktivně, s náladou na práci, někdy psychicky unaveně, práce mi připadá zbytečná.*
- *Jak kdy, někdy je práce „až nad hlavu“, takže je člověk vyčerpaný a má toho dost.*
- *Aktivně, avšak při neustálých změnách náročnosti práce někdy i unavená.*
- *Kombinace prvních dvou bodů (aktivně i unaveně).*
- *Nepochopena vedením*
- *Jak kdy*
- *Nespokojeně - na HN není prostor pro sociální práci v tom pravém slova smyslu, je to jen úředničina.*
- *Pokud je klid, pak se cítím dobře. Když mi však někdo vyhrožuje, tak se mi samozřejmě pracuje hůř.*
- *Každý den jinak.*
- *Každý den jiné, hodně má vliv i pohoda v soukromém životě. Není to tak špatné.*
- *Jak kdy, někdy mám sílu a náladu, jindy jsem natolik vyčerpaná, že není síla na nic.*
- *Většinou mě práce baví a naplňuje, ale někdy mě to tak nebaví a nutím se do práce..*
- *Dobře, pokud zrovna nahore neprijdou na něco, čím nám „pomoci“.*
- *Nálady se střídají, někdy se cítím v pohodě a příjemně, jindy unaveně a strhaně.*
- *Někdy aktivně, někdy unaveně.*
- *Podle nálady, někdy aktivně s elánem a odhodláním, jindy mi ty hromady snad rostou před očima ☺.*
- *Aktivně, práce je náročná a síly ubývají s přibývajícimi nároky a nálada dle aktuální situace.*
- *Záleží na spoustě okolností. Někdy aktivně, jindy unaveně.*
- *Práce je velmi náročná, ale musíme ji zvládat.*

Tabulka 17 - Momentální pocit

Momentálně se cítím (možno více odpovědí):	
Zdravě	35,3 %
Unaveně	60,8 %
Potřebně	19,6 %
Vyhořele	6,9 %
Důležitě	6 %
Bez energie	23,5 %
Jiná:	5,9 %

Z dotázaných pracovníků 62 uvádí, že se cítí unaveně, přesto však 36 tvrdí, že se cítí zdravě. Bez energie se cítí 24 z dotázaných, 20 pracovníků se cítí potřebně, 7 pracovníků dokonce vyhořele a 6 pracovníků důležitě. 6 pracovníků využilo možnost popsat své pocity, ti se konkrétně ve chvíli vyplnění dotazníků cítili:

- *Plný síly, ale nemyslím si, že by měl být systém hmotné nouze nastaven, tak jak je teď.*
- *Naštvaně a bezmocně.*
- *Energicky.*
- *V pohodě.*
- *Kombinace dostihového koně a honícího psa.*
- *Pracovně vytížená.*

Ač jsou kladné a záporné pocity téměř v rovnováze, převažují spíše pocity únavy, vyhořelosti a bez energie a to téměř o třetinu.

Tabulka 18 - Odpracované roky

Na dávkách pomoci v hmotné nouzi pracuji:			
1 rok, méně	35,5 %	11 let	1 %
2 roky	14,4 %	12 let	1 %
3 roky	9,6 %	13 let	0 %
4 roky	3,8 %	14 let	0 %
5 let	2,9 %	15 let	2,9 %
6 let	0 %	16 let	1,9 %
7 let	1 %	17 let	1 %
8 let	3,8 %	18 let	1,9 %
9 let	2,9 %	19 let	0%
10 let	3,8 %	20 let, více	9,6 %

Délka zaměstnání na dávkách pomoci v hmotné nouzi se započítává také s roky odpracovanými pod městskými úřady, kde se v minulosti vypláceli. Respondenti nejvíce udávají trvání pracovního poměru v délce 1 rok, případně do 1 roku a to celkem 40 pracovníků, 2 roky zde pracuje 15 z dotázaných, 10 pracovníků udalo 3 roky, a 10 udává 20 let a více. Ostatní roky jsou v zastoupení – 4 roky 4 pracovníci, 5 let 3 pracovníci, 7 let 1 pracovník, 8 let, 4 pracovníci, 9 let 4 pracovníci, 10 let 4 pracovníci, 11 let 1 pracovník, 12 let 1 pracovník, 15 let 3 pracovníci, 16 let 2 pracovníci, 17 let 1 pracovník, 18 let 2 pracovníci, nezmíněné odpracované roky v dotazníku neměli zastoupení.

$$[(1*40)+(2*15)+(3*10)+(4*4)+(5*3)+7+(8*4)+(9*3)+(10*4)+11+12+(15*3)+(16*2)+17+(18*2)+(20*10)]/104 \approx 5,7$$

Průměrná délka trvání zaměstnání na dávkách pomoci v hmotné nouzi je přibližně **5,7 let**

Nejvíce jsou zde zastoupení respondenti s odpracovanými **1 – 3 lety, dále 20 let a více**, což ukazuje, že se jedná o povolání, kde jsou zaměstnání především stálí „skalní“ zaměstnanci, a je zde stálý příliv zaměstnanců nových.

Tabulka 19 – Nástup na pracovní pozici

Na tuto pozici jsem nastoupil(a)	
Po ukončení studia	34,6 %
Propracoval(a) jsem se k ní, chtěl(a) jsem zde pracovat	15,3 %
Dostal(a) jsem se zde spíše náhodou	35,6 %
Jiné místo v mém oboru nebylo, jinde jsem se nedostal(a)	5,8 %
Po ukončení mateřské dovolené, evidence uchazečů o zaměstnání	4,8 %
Jiné:	3,8 %

Nejvíce odpovědí – u 37 pracovníků je přiřazená odpověď, že se k zaměstnání na dávkách pomoci v hmotné nouzi dostali spíše náhodou. 36 pracovníků zde nastoupilo po ukončení studia, 16 pracovníků se na tuto pozici propracovali a chtěli zde pracovat, 6 pracovníků tvrdí, že se na jiné místo v jejich oboru nedostali, jinde nebylo místo. Jako jiné udalo 5 pracovníků, že zde nastoupilo po ukončení mateřské dovolené, případně z evidence uchazečů o zaměstnání, proto jsme je ve výsledné tabulce dali do samostatné skupiny. Zbylí 4 pracovníci udávají jiné příčiny nástupu do zaměstnání jako: *přestup „z města“, kde jsem vykonávala jinou pozici, delimitací nepojistných sociálních dávek pod úřad práce, převedení pod úřad práce a přechod z dávek příspěvku na péči, kde se pracovnice stala přechodem na úřad práce vedoucí referátu.*

Tabulka 20 - Úvahy o změně zaměstnání

Uvažuji o změně zaměstnání:	
Ano	39,4 %
Ne	60,6 %

O změně zaměstnání uvažuje 41 dotázaných pracovníků. Zbýlých 63 nad změnou zaměstnání neuvažuje. Důvody, které brání ve změně zaměstnání, zmíníme ve vyhodnocení další otázky.

Tabulka 21 - Zábrany ve změně zaměstnání

Ve změně zaměstnání mi brání	
Finanční jistota	21,2 %
Nedostatek odvahy	8,7 %
Bojím se, že jinou práci nenajdu	18,3 %
Plánuji odchod na mateřskou dovolenou	5,8 %
Chybí mi pár let do důchodu	5,8 %
Odejít ze zaměstnání nechci	34,6 %
Jiná:	5,8 %

Největší zábranou ve změně zaměstnání je u 22 dotázaných finanční jistota – ztráta příjmu je pro ně rozhodující, dále je to u 19 pracovníků obava, že jinou práci nenajdou, 9 pracovníků přiznává, že ke změně zaměstnání jim chybí odvaha. V 6 případech plánují pracovnice odchod na mateřskou dovolenou a taktéž 6 pracovníků přiznává, že jim chybí odpracovat jen pár let do důchodu, proto by rádi v zaměstnání setrvali. 36 dotázaných tvrdí, že ze zaměstnání odejít nechce – jsou mezi nimi ti, kteří napsali do komentáře:

- *Odejít nechci.*
- *Nechci jít, ale nevím, jestli to bude pořád ok, tudíž dávám u další do budoucna určitě, i když nevím určitě.*
- *I přes náročnost problematiky pociťuji uspokojení, smysluplnost, potřebnost.*
- *Práci měnit nechci – handicapem je určitě dlouholetá práce ve státním sektoru.*

Zbýlých 6 pracovníků si odpověď v předdefinovaných nevybralo a zmiňuje, že jim ve změně zaměstnání brání:

- *Nedostatek vzdělání, momentálně si doplňuji vysokoškolské vzdělání na Slezské univerzitě v Opavě.*
- *Chci zde vydržet alespoň dva roky.*
- *Potřebuji si zvýšit kvalifikaci studiem VŠ.*
- *Nedostatek zaměstnání v sociálním oboru.*
- *Nedostatek nabídek volných pracovních pozic v místě bydliště.*

- *Po překonání nedostatku odvahy a finanční nejistoty už v tuto chvíli ve změně zaměstnání nebrání nic, mé zdraví je mi přednější !!*

Tabulka 22 - Výhled změny zaměstnání

Zaměstnání bych rád(a) změnila:	
Nikdy	19,2 %
Do budoucna určitě, nevím kdy	75 %
Co nejdříve	5,8 %

Při dotazu, kdy by rádi změnili pracovníci zaměstnání, odpovídá, že do budoucna určitě, ale nejsou si jisti kdy přesně, celých 78 dotázaných. 20 pracovníků si je jisto, že zaměstnání nechtějí změnit nikdy a 6 pracovníků dokonce udává, že chtějí zaměstnání změnit co možná nejdříve.

Tabulka 23 - Vyjadřování klientů

Klienti dávek pomoci v hmotné nouzi ve většině případů jsou:	
Chytří jedinci, kteří se správně vyjadřují, chápou, co mi chtějí sdělit	3,8 %
Jedinci, kteří vědí, co chtějí, jen mají problém se vyjadřovat	22,1 %
Neumí se vyjadřovat, neumí komunikovat, mají potíže s psaním	54,8 %
Jiná:	19,2 %

Nejvíce pracovníků radí klientovo vyjadřování k možnosti, kdy se klienti neumí vyjadřovat, neumí komunikovat a mají potíže se psaním, takto odpovídá 57 pracovníků. 23 pracovníků tvrdí, že klienti jsou jedinci, kteří vědí, co chtějí, jen mají problém se vyjádřit. 4 pracovníci si myslí, že jde o chytré jedince, kteří se správně vyjadřují a chápou, co jim chtějí sdělit. Zbýlých 20 pracovníků si nevybralo žádnou z daných skupin a zvolilo možnost popsat vyjadřování klientů svými slovy. Myslí si, že klienti jsou:

- *Vychytralí, ví jak obejít zákon, aby se dostali k penězům.*

- *Jedinci, kteří chtějí jen peníze. Vše okolo je jim jedno. Slušnost, úcta a pokora u nich neexistuje.*
- *Od všeho něco.*
- *Nelze zobecňovat, každý je jiný.*
- *Jedinci co ví, co chtějí, avšak komunikují a vyjadřují se tak, aby to bylo v jejich prospěch.*
- *Od každého něco, je to velmi různorodá skupina, co se týče vzdělání, inteligence, vyjadřování.*
- *Obyčejní lidé v těžké životní situaci.*
- *60% zneužívající pomoc, 20% nezbyvá jim nic jiného, 20% potřební klienti.*
- *Jedinci, kteří se neumí podepsat, ale o tom na co mají nárok ví vše !!*
- *U nových žádostí: většinou neví, co jdou vlastně vyřídit. U dlouhodobých žádostí: mají problém akceptovat, co chceme.*
- *Vědí, co chtějí, nevědí, co vše nárok na dávku obnáší, komunikace v tomto ohledu je velice náročná.*
- *Různorodá směsice, ale osobně mám raději ty slušné, na vzdělání nezáleží.*
- *Má odpověď je něco mezi odpovědí 2 a 3 ☺.*
- *Klienti různých povah a stupně inteligence, nedá se specifikovat.*
- *Ve většině případů 3. možnost, výjimečně se setkávám s klienty splňující kritéria pro druhou možnost.*
- *Většina přesně ví, co chce, ale čtení a psaní a chápání je mnohdy problémem.*
- *Lidé, kteří nemají žádnou povinnost a veškerou odpovědnost za své životy přenechávají úředníkům.*
- *Myslím, že složení klientů je vyrovnané všem třem odpovědím viz výše.*
- *Neumí se vyjadřovat, neumí psát, jsou nezodpovědní, agresivní, vulgární..*
- *Klienti nechtějí řešit žádnou situaci, ale chtějí pouze výplaty dávek.*

Tabulka 24 - Vlastnosti klientů

Klienti nejčastěji bývají – seřad'te nahoře nejčastěji, dole nejméně často:	
Roztržití	7
Klidní	6
Vulgární	5
Agresivní	4
Vystrašení	3
Vstřícní	2
Milí a chápaví	1

Dle názorů pracovníků jsou klienti nejčastěji roztržití, dále klidní, vulgární a agresivní, méně jich je potom vystrašených, vstřícných a nejméně milých a chápavých. Další pracovníci udávají vlastnosti klientů, které nebyly na výběr, konkrétně, že jsou klienti:

- *Většinou klidní, ale když jim nevyhovíme, tak občas agresivní.*
- *Blbí.*
- *Apatičtí a zmuďení.*
-

Tabulka 25 - Jendání s klienty

Když jednám s klientem:	
Většinou stačí vše vysvětlit jednou	3,8 %
Většinou musím vše opakovat, případně mluvit „jednodušeji“	68,3 %
Většinou neví, co řešíme a stále se opakují, komunikace je náročná	23,1 %
Jiná:	4,8 %

Pracovníci ve 4 případech udávají, že většinou stačí vše vysvětlit klientovi jednou, většina pracovníků (71) se přiklání k názoru, že s klienty je potřeba mluvit jednodušeji s tím, že většinou musí vše opakovat. 24 dotázaných udává, že mnohdy klient neví, co se s ním řeší, pracovník se musí stále opakovat a komunikace s klienty je velice náročná. 5

dotázaných se nedokázala rozhodnout, jaká situace pro jednání s klienty je právě ta jejich a využila možnost se vyjádřit takto:

- *Záleží jak který klient. A zda přijde v dobré náladě. Většinou vše řeknu jednou.*
- *Ve většině případů nestačí zopakovat ani pětkrát*
- *S klienty jednám při projednávání stížností na pracovníce, nebo pokud se obrátí přímo na mě – 3 (neví, co řešíme, stále se opakují, komunikace je náročná).*
- *Různě dle osoby klienta*
- *Někdy stačí vysvětlit jednou, někdy opakovaně, mluvit jednodušeji je potřeba.*

Tabulka 26 - Počet klientů

V kartotéce mám (na starost mám) přibližně:	
0 – 50 klientů	3,8 %
51 – 100 klientů	18,3 %
101 – 150 klientů	18,3 %
151 – 200 klientů	37,5 %
201 – 250 klientů	1%
251 – 300 klientů	8,7 %
301 – 350 klientů	1,9 %
Nemám vlastní kartotéku	10,6 %

11 pracovníků nemá vlastní kartotéku – jedná se většinou o vedoucí pracovníky (ti však někdy mívají „cvičně“ pár klientů), případně o terénní pracovníky. Nejvíce pracovníků 39 má v kartotéce 151 – 200 klientů. 19 pracovníků má 51 – 100 klientů a 19 pracovníků má také 101 – 150 klientů. Do 50 klientů mají pouze 4 pracovníci, kteří uvádí, že jsou v zaměstnání noví, případně se zabývají novými či problémovými žádostmi. 9 pracovníků udává, že má v kartotéce na starost 251 – 300 klientů. 2 pracovníci mají na starost dokonce 301 – 350 klientů. Správně by však na jednoho pracovníka mělo spadat cca 70 – 100 klientů, aby práce byla efektivní a pracovník se nepřetěžoval.

Tabulka 27 - Čas strávený s klientem

S jedním klientem na přepážce, během jedné jeho návštěvy, strávím přibližně:	
0 – 5 minut	1 %
5 – 10 minut	15,4 %
10 – 15 minut	45,2 %
15 – 20 minut	18,3 %
20 – 25 minut	2,9 %
25 – 30 minut	6,7 %
30 – 35 minut	1,9 %
S klienty na přepážce nepřicházím do styku	8,7

S klienty na přepážce nepřichází do styku 9 z dotázaných (vedoucí pracovníci, terénní pracovníci). Nejvíce pracovníků udává (47) že s klienty na přepážce během jejich jedné návštěvy na úřadě stráví 10 – 15 minut. 19 pracovníků s klienty stráví 15 – 20 minut. 16 pracovníků 5 – 10 minut. 20 – 25 minut s klienty stráví 3 pracovníci, 25 – 30 minut 7 pracovníků a 30 – 35 minut 2 pracovníci. Do pěti minut s jedním klientem stráví pouze 1 pracovník.

Za **průměrnou dobu návštěvy přepážky** na dávkách pomoci v hmotné nouzi lze tedy pokládat rozmezí **10 – 15 minut**.

Tabulka 28 - Opakované návštěvy klientů

Během měsícem klient v průměru na úřad vrátí opakovaně přibližně:	
Přijde pouze jednou	20,2 %
Dvakrát	51,9 %
Třikrát	11,5 %
Čtyřikrát	5,8 %
Pětkrát a více	1,9 %
Nepracuji na přepážce, nevím	8,7 %

Pouze 21 pracovníků uvádí, že klient přijde na úřad vyřizovat své záležitosti jen jednou. Většina klientů chodí na úřad opakovaně vyřizovat své záležitosti (doložení dokladů, dotazy na výplaty, atd.). 54 pracovníků uvádí, že klienti chodí na úřad dvakrát, 12 pracovníků tvrdí, že třikrát, 6 pracovníků uvádí čtyři návštěvy a 2 pracovníci dokonce označili možnost, že se klient vrací pětkrát i více. Zbylých 9 dotázaných na přepážce nepracuje nebo tuto informaci neví.

Tabulka 29 - Zvládání administrace

Administraci zvládám:	
S přehledem, vždy mám vše vzorně hotovo v termínu	37,5 %
Mám s ní mírné problémy	21,2 %
Kolegové mi musí pomáhat	5,8 %
Zvládám ji sám (sama), ale v práci jsem déle	30,8 %
Nezvládám ji, ve spisech mám nepořádek	1 %
Jiná	3,8 %

39 pracovníků administraci zvládá bez problémů a práci má hotovou v termínu. Oproti tomu má s administrací mírné problémy 22 pracovníků. 6 zaměstnanců zmiňuje, že jim s administrací musí pomáhat kolegové. 32 z dotázaných zvládá svou administraci samo, avšak na úkor toho že musí být v práci déle. 1 dotázaný dokonce přiznává, že administraci nezvládá a ve spisech má nepořádek. Zbylí 4 se vyjádřili ke zvládání administrace následovně:

- *Zvládám ji, ale záleží kolik je změn, nových žádostí.. Je mnoho aspektů, které ovlivňují rychlost práce.*
- *Nemám spisy (nepracuji s nimi).*
- *Nemohu se vyjádřit, pokud ano tak za kolegy – mají většinou vše hotovo v termínu.*
- *Zvládám, občas ne v termínu, občas déle v práci, domnívám se však, že ve spisech mám relativně pořádek.*

Tabulka 30 - Kontrola čtyř očí

Máme na našem úřadě zavedenou „kontrolu čtyř očí“ (kontrola dalším pracovníkem):	
Ano – dodržujeme ji	58,7 %
Ano – dodržování šidíme	5,8 %
Ne – nemáme ji zavedenou, víme o ní	31,7 %
Ne – nemáme ji zavedenou, slyším o ní poprvé	1 %
Tuto práci nedělám, netýká se mě	1,9 %
Nevím co je to kontrola čtyř očí	1 %

„Kontrola čtyř očí“ je kontrola a odsouhlasení k výplatě dávky jiným pracovníkem, než který údaje k dávce zadával. Jedná se o to, že spis kontrolují dva lidé nezávisle na sobě a snáze se tak dohledají chyby a překlepy. Zároveň je však značně časově náročná, jelikož krom svých klientů pracovník (není-li k dispozici na oddělení metodik) kontroluje ještě dalších X klientů od kolegů. Dodržování této kontroly uvádí 61 pracovníků, dalších 6 říká, že tuto formu kontroly mají zavedenou, avšak dodržování šidí. Zavedenou kontrolu, ač o ní ví, nemá na úřadě podle dotazovaných 33 pracovníků a v tomto dotazníku se o ní poprvé dozvěděl 1 dotázaný. Tuto práci nedělají 2 respondenti, tudíž neví, zda se dodržuje či nikoliv a o termín není znám 1 ze zaměstnanců.

Tabulka 31 - Úřední hodiny

Úřední hodiny na našem kontaktním pracovišti máme:	
Jen pondělí a středa od 8:00 do 17:00	7,7 %
Pondělí, středa od 8:00 do 17:00, úterý, čtvrtek, pátek 8:00 – 11:00	92,3 %
Jiné	0 %

Úřední hodiny jen pondělí a středu od 8:00 do 17:00 má dle dotazníkového zjištění na kontaktním pracovišti 8 respondentů. Zbýlých 96 dotázaných udává, že mají úřední hodiny v pondělí a středu od 8:00 do 17:00, v úterý a čtvrtek od 8:00 do 11:00 a v pátek také od 8:00 do 11:00. Pátek je však čas vyčleněný na podatelnu, nové žádosti, někteří však udávají, že i když klient přijde v pátek řešit jinou záležitost, nemůžou ho odmítnout.

Tabulka 32 - Odjezd z práce domů

Z práce domů jezdím:	
V rozumnou dobu – mám čas na rodinu, domácnost a osobní život	12,5 %
Záleží na práci – někdy brzy, jindy později	71,2 %
Vždy pozdě – na rodinu, domácnost a osobní život nemám čas	16,3 %

V rozumnou dobu se domů dostane jen 13 pracovníků. Ti souhlasí s tím, že mají čas i na rodinu, domácnost a osobní život. Oproti tomu 17 dotázaných tvrdí, že na rodinu, domácnost a svůj osobní život čas nemají, jelikož domů jezdí vždy pozdě. 74 respondentů říká, že se domů dostanou někdy dřív, jindy později – v této chvíli záleží hodně na práci – zda se blíží výplatní termíny, kolik je potřeba zpracovat a odsouhlasit dávek atd. Pracovníci udávají, že byli i *časy kdy chodili domů v 7 večer*, také dodávají, že *na ostatní věci moc času nemají, jsou unavení a psychicky napjatí*.

Tabulka 33 - Návrat domů

Domů se vracím:	
Aktivní, plná(ý) síl	0 %
S mírnou únavou, ale v odpovídajících normách	56,7 %
Unavená(ý), nemám sílu na běžné věci	35,6 %
Jiná	7,7 %

Aktivně se silou se necítí nikdo z dotázaných. Většina respondentů (59) pociťuje po návratu domů mírnou únavu v odpovídajících normách, avšak celých 37 pracovníků domů jezdí unavení a bez síly zvládat běžné věci. Ostatní (8) využili možnost, své pocity v jakém stavu se vrací domů, popsat:

- *Většinou psychicky unavená, nikdy aktivní, plná síl.*
- *Občas dost vyčerpaná a znechucená.*
- *Jak kdy, záleží na tom, v jaké jsem kondici, často mírně unavená, v pondělí a středy jsem unavená více.*

- Jsou období, kdy pro únavu zvládám běžné věci s vypětím všech sil...
- V úřední den nemám po práci sílu na běžné věci, v krátký den se těším, že budu mít volné odpoledne.
- Většinou unavená a bez síly.
- Občas aktivní, občas s mírnou únavou, občas unavený – záleží, zda je úřední den či den v terénu
- V úřední dny vyčerpaná, ostatní dny v pohodě.

Tabulka 34 - Počet přesčasových hodin

Můj počet přesčasových hodin za měsíc je průměrně:	
Nemám přesčasové hodiny	15,4 %
1 - 5 hodin	51 %
5 – 10 hodin	24 %
10 – 15 hodin	5,8 %
15 – 20 hodin	1,9 %
20 – 25 hodin	0 %
25 – 30 hodin	1,9 %
30 hodin a více	0 %

Bez přesčasových hodin na konci měsíce je 16 z dotázaných. Nejvíce (53) pracovníků tvrdí, že má 1-5 přesčasových hodin za měsíc, 5 – 10 přesčasových hodin má 25 pracovníků, 10 – 15 hodin 6 pracovníků. 2 z respondentů uvádí počet přesčasových hodin dokonce mezi 15 – 20 hodinami a dva mezi 25 – 30 hodinami.

Tabulka 35 - Vybírání přesčasových hodin

Přesčasové hodiny:	
Si vyberu jako náhradní volno (v rámci pružné pracovní doby)	8,7 %
Mám proplacené zaměstnavatelem	0%
Mi každý měsíc propadávají, nulují se, nemám je proplacené	82,7 %
Jiná:	8,6 %

Přesčasové hodiny je možno si vybrat jako „náhradní volno“ v rámci pružné pracovní doby, když mají práci hotovou, mohou z práce odejít dříve, např. ke konci měsíce. *Vždy si ke konci měsíce veškeré přesčasy vyberu a odcházím domů dřív, nenechám zde přesčasy ... proč?* Takto své přesčasové hodiny zvládá vybírat 9 z dotázaných. *Spíše v měsíci sedím déle a na konci měsíce si hodiny vyberu tím, že nechodím na 6:30, ale později.*

Smutné je, že 86 pracovníků ze 104 uvádí, že své přesčasové hodiny nemají proplaceny, propadávají a na konci každého měsíce se nulují. Jinou odpověď zvolilo 9 pracovníků, kteří píšou, že se jich přesčasy netýkají.

Tabulka 36 - Cílové skupiny

Mezi cílové skupiny dávek pomoci v hmotné nouzi patří (označte více)	
Matky samoživitelky	95 %
Nezaměstnaní	95 %
Osoby bez příštřeší	94,1 %
„Nepřízpůsobiví“ jedinci	90,1 %
Rodiny s dětmi	84,2 %
Osoby závislé na alkoholu či drogách	70,3 %
Senioři	40,6 %
Mládež	33,7 %
Venkovské obyvatelstvo	24,8 %
Osoby s tělesným, duševním handicapem	22,8 %
Jiné	2 %

Vyjádření v tabulce je podílové. Pracovníci mohli označit, které skupiny cílových skupin jsou pobírateli dávek pomoci v hmotné nouzi, kdy nejvíce označili matky samoživitelky (96), nezaměstnané osoby (96), osoby bez přístřeší (95), nepřizpůsobivé jedince (91), rodiny s dětmi (85) a osoby závislé na alkoholu či drogách (71). Do jiných byli připsáni *Romové a ostatní lidé, kteří dle zákona o pomoci v hmotné nouzi budou mít na dávky HMN nárok.*

Za touto otázkou v dotazníku byla volná otázka, kde měli pracovníci za úkol definovat největší zastoupení klientů (cílovou skupinu) dávek pomoci v hmotné nouzi. Tento seznam s názory pracovníků přidáváme do přílohy (příloha 10) na konec diplomové práce. Nejčastěji bývají uvedené výše uvedené skupiny, především nezaměstnaní, kteří dále představují také další skupiny. V neposlední řadě jsou také velice často zmiňováni Romové.

Tabulka 37 - Zneužitelnost dávek pomoci v hmotné nouzi

Myslím si, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou zneužitelné:	
Ano	99%
Ne	1 %

Pouze 1 pracovník si myslí, že dávky pomoc v hmotné nouzi nelze zneužívat. Zbýlých 103 z dotázaných si myslí, že pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi je zneužitelné.

Tabulka 38 - Příčina zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi

Myslím si, že příčinou zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi je:	
Lenivost úředníků	1 %
Nedostatečná kontrola – sociální šetření	0 %
Špatně nastavený sociální systém	73,1 %
Nezjištěné, nebo zkreslené skutečnosti v rámci sociálního šetření	2,9 %
Lživost klientů, která nelze odhalit	14,4 %
Jiná:	8,7 %

Z oslovených pracovníků se 76 z nich domnívá, že máme špatně nastavený sociální systém, a proto lze dávky pomoci v hmotné nouzi zneužívat. 15 pracovníků si myslí, že za zneužívání dávek může lživost klientů, kterou nelze odhalit. Nedostatečnou kontrolu (sociální šetření) jako příčinu zneužívání dávek neudává nikdo, ale 3 pracovníci zde řadí nezjištěné či zkreslené skutečnosti v rámci této kontroly. 1 pracovník dokonce příčinu zneužívání dávek vidí v lenivosti úředníků. Zbylých 9 zaměstnanců si předdefinované odpovědi nevybralo a vyjádřilo se následovně:

- *Nedostatečná legislativa – ve většině případů nastavená tak, aby se dávky dala zneužívat.*
- *Více faktorů – špatně nastavený sociální systém, lživost klientů, která mnohdy nelze odhalit ani sociálním šetřením.*
- *Špatně nastavený systém a lživost klientů.*
- *Špatná legislativa státu – nejen v sociální oblasti, nepostižitelná práce na černo.*
- *3 + 5 (špatně nastavení sociální systém + lživost klientů).*
- *Špatně nastavený sociální systém, nedostatek pracovníků = nedostatečná kontrola, účelové jednání, ...*
- *U této otázky to je třetí, čtvrtá a pátá možnost (špatně nastavení sociální systém, nezjištěné, zkreslené skutečnosti získané v rámci šetření, lživost klientů).*
- *Špatná legislativa, která takovéto jednání umožňuje.*
- *Poslední 3 body dohromady, nelze vybrat pouze jeden. (nastavení sociálního systému, nezjištěné, zkreslené získané informace v rámci šetření, lživost klientů).*

Následující otázka byla věnována charakteristice jedinců či skupin, které dávky pomoc v hmotné nouzi zneužívají nejvíce, pracovníci měli opět prostor se rozepsat. Jelikož se jedná o postřehy z praxe se spoustou zkušeností tak všechny otázky přidáváme do příloh (příloha 11). Zběžně je třeba zmínit, že se jedná především o „*lháře, osoby bez přístřeší (s fikcí domova), osoby zaměstnané „na černo“, jinak udané okruhy společně posuzovaných osob, vychytralí jedinci, Romové, lidé z ubytoven, žadatelé o dávky mimořádných okamžitých pomoci, atd.*“

Tabulka 39 - Sociální šetření jako prevence

Myslím si, že sociální šetření je dostatečná prevence zneužívání dávek:	
Ano	9,6 %
Ne	90,4 %

Pouhých 10 pracovníků si myslí, že je sociální šetření dostatečnou perlení proti zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi. Zbylých 94 pracovníků se domnívá, že tato forma prevence zneužívání dávek není dostatečná.

Tabulka 40 - Spravedlivost vyplácení dávek

Jsou dávky pomoci v hmotné nouzi vypláceny dle vašeho názoru spravedlivě:	
Ano	25 %
Ne	75 %

Jen 26 pracovníků tvrdí, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou vypláceny spravedlivě. Zbylých 78 se přiklání k názoru, že vyplácení dávek spravedlivé není. Proč dle jejich názoru vyplácení není spravedlivé? Na toto odpovídali respondenti v následující otevřené otázce, kdy jsou veškeré odpovědi zmíněny v příloze (příloha 12). Především však nespravedlnost většina jedinců vidí především v tom, že *dávky nejsou vypláceny „dle zásluh“, odpracovaných let, dle aktivity a snahy klienta řešit svou situaci, udávání nepravdivých informací, nemožnost dokázání pravdy, nedostatečná kontrola, prostor pro kontrolu, nedokonalý dávkový systém, demotivace klientů, nedaná přesná pravidla, nesmyslnost dávek mimořádné okamžité pomoci, atd.*

Tabulka 41 - Prostředky k zamezení zneužívání dávek

Je dostatek prostředků, jak kontrolovat zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi:	
Ano	3,8 %
Ne	96,2 %

100 pracovníků přiznává, že není dostatek prostředků, jak kontrolovat zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi. Jen 4 pracovníci si myslí, že prostředků ke kontrole jejich zneužívání je dostatek.

Mezi změny, které by měly být nastoleny, zmiňují: *přísnější kontroly, monitoring, spolupráce s jinými institucemi, více terénních pracovníků, vyšší pravomož pracovníků, úprava legislativy, změna systému dávek, omezení doby pobírání dávek, tresty a sankce, více zaměstnanců na méně klientů, apod.* Veškeré názory na změny a další prostředky k zamezení zneužívání dávek přidáváme do přílohy (příloha 13).

V přílohách (přílohy 14, 15) jsou také přepsány názory na smysluplnost práce zaměstnanců, kde se vyjadřují, zda je práce naplňuje, zda jsou v zaměstnání spokojeni. Dále zda mají zkušenosti se složitostí komunikace s klienty, jak je pro pracovníky obtížná administrace. Popisují další názory na zneužívání dávek. V poslední příloze věnované dotazníkové části - otevřeným otázkám popisují pracovníci, co by rádi ve své práci či v dávkách pomoci v hmotné nouzi změnili, kdyby mohli. Názory jsou zcela jistě použitelné při případných změnách na kontaktních pracovištích, jelikož musí být zřejmé, že práce na oddělení je mnoho, zaměstnanců málo, proto by bylo dobré se některým návrhům věnovat a použít je do budoucna jako prevenci či vodítko ke změně k lepšímu.

11 DISKUZE

Součástí diskuze je potvrzení a vyvrácení jednotlivých hypotéz, kdy vyhodnocení provedeme za pomoci použití testu dobré shody - chí kvadrátu bez výpočtu četností u těchto hypotéz. K vyhodnocení využijeme hladinu významnosti podle stupně volnosti n_i 0,05, jelikož při tak nízkém počtu respondentů toto porovnání doporučuje Chráska (2007). Začneme chronologicky podle jednotlivých otázek k daným hypotézám.

Hypotéza H1 předpokládá, že když sociální pracovníci chápou svou práci jako smysluplnou, tak tato práce naplňuje jejich hodnoty a očekávání. Použijeme zde otázky týkající se naplnění prací a chápání smysluplnosti.

Tabulka 42 - Zobrazení hypotézy H1

		Má práce mě naplňuje		Σ
		Ano	Ne	
Chápu svou práci jako smysluplnou	Ano	42	10	52
	Ne	8	44	52
	Σ	50	54	104

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 104 \cdot \frac{(42 \cdot 44 - 10 \cdot 8)^2}{52 \cdot 50 \cdot 54 \cdot 52} = 104 \cdot \frac{(1848 - 80)^2}{52 \cdot 50 \cdot 54 \cdot 52} = 45,400$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad \chi^2 = 45,400 \quad \chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H1₀ Předpokládáme, že když sociální pracovníci chápou svou práci jako smysluplnou, tak zároveň nemusí naplňovat jejich hodnoty a očekávání.

H1_A Předpokládáme, že když sociální pracovníci chápou svou práci jako smysluplnou, tak tato práce naplňuje jejich hodnoty a očekávání.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **potvrzujeme** danou hypotézu H1 na základě odmítnutí nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Z odpovědí je tedy zřejmé, že pracovníci, kteří chápou práci jako smysluplnou, jsou prací naplněni. Oproti tomu pracovníci, kteří svou práci jako smysluplnou nechápou, nejsou svou prací naplněni. Mezi těmito jevy je přímá úměra. Jen málo z dotázaných uvádí spokojenost a nenaplnění, případně nespokojenost a naplnění z práce.

Hypotéza číslo 2 tvrdí, že v případě, že se sociálním pracovníkům nesplnilo očekávání, se kterým nastupovali do zaměstnání, nejsou v zaměstnání spokojeni. Tuto hypotézu pomohou nejlépe posoudit otázky číslo 11 a 12 – které se konkrétně ptají, zda se pracovník cítí v zaměstnání spokojeně a zda se jeho očekávání při jeho nástupu do zaměstnání splnilo.

Tabulka 43 - Zobrazení hypotézy H2

		V zaměstnání se cítím spokojeně		Σ
		Ano	Ne	
Mé očekávání, které jsem měl při nástupu do zaměstnání, se splnilo	Ano	30	1	31
	Ne	40	33	73
	Σ	70	34	104

$$x^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 104 \cdot \frac{(30 \cdot 33 - 1 \cdot 40)^2}{31 \cdot 70 \cdot 34 \cdot 73} = 104 \cdot \frac{(990 - 40)^2}{31 \cdot 70 \cdot 34 \cdot 73} = 17,427$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad x^2 = 17,427 \quad x^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H2₀ Předpokládáme, že mezi neplněním očekávání, se kterým nastupovali sociální pracovníci do zaměstnání a tím, zda jsou v zaměstnání spokojeni, není souvislost.

H2_A Předpokládáme, že v případě, že se sociálním pracovníkům nesplnilo očekávání, se kterým nastupovali do zaměstnání, nejsou v zaměstnání spokojeni.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **potvrzujeme** danou hypotézu H2 na základě odmítnutí nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Tento výsledek se dal očekávat, jelikož dvě třetiny pracovníků skutečně odpovídali v souvislosti s hypotézou, když jsou v zaměstnání spokojeni, tak se vyplnilo jejich očekávání nebo v případě, že spokojeni nejsou, tak se jejich očekávání nesplnilo. I přesto zde máme třetinu respondentů, kteří se v zaměstnání cítí spokojeně i za předpokladu, že se jejich očekávání nesplnilo. Spokojenost v zaměstnání však ovlivňuje nejen splnění očekávání, ale také pracovní prostředí, pracovní kolektiv a další aspekty.

U hypotézy H3 jsme předpokládali, že v případě, že v zaměstnání panuje přátelský a podpůrný pracovní kolektiv a nejsou v tomto kolektivu pracovní problémy, tak se pracovníci cítí lépe a zdravě. K potvrzení či vyvrácení této hypotézy použijeme otázku 13, kde se ptáme jaký je přátelský kolektiv a dále otázku číslo 17 s údajem jak se v momentě vyplnění dotazníku zaměstnanci cítili.

Tabulka 44 - Zobrazení hypotézy H3

		Momentálně se cítím		Σ
		Zdravě, potřebně, důležitě, energicky, dobře,..	Unaveně, vyhořele, bez energie, bezmocně,..	
Pracovní kolektiv je	Kamarádský, radíme si a pomáháme	40	51	91
	Kamarádský, někdy máme problémy	25	45	70
	Σ	65	96	161

$$x^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 161 \cdot \frac{(40 \cdot 45 - 51 \cdot 25)^2}{91 \cdot 65 \cdot 96 \cdot 70} = 161 \cdot \frac{(1848 - 80)^2}{91 \cdot 65 \cdot 96 \cdot 70} = 1,116$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad x^2 = 1,116 \quad x^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H3₀ Předpokládáme, že zaměstnanci, kteří mají podpůrný a přátelský kolektiv se nemusí v momentální chvíli cítit lépe a zdravě.

H3_A V případě, že mají zaměstnanci přátelský a podpůrný pracovní kolektiv a málo pracovních problémů tak předpokládáme, že se aktuálně cítí lépe a zdravě.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **odmítáme** danou hypotézu H3 na základě potvrzení nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Jelikož aktuální pocity byla otázka s více odpověďmi, započítali jsme podle počtů odpovědí také odpovídající pracovní prostředí. Jelikož spolupracovníci bývají velice často zároveň přáteli a nikdo neodpověděl, že u nich pracovní kolektiv není nefunkční a nespolupracující, porovnali jsme prostředí, kde je vše v pořádku, a kde jsou občasné problémy. Nutno ale podotknout, že i přesto jsou na některých pracovištích hlášeny šikany a agrese jak ze strany vedení, tak ze strany kolegů. Správné tvrzení tedy je, že pracovní kolektiv nemá až tak velký vliv na aktuální pocity pracovníků – ty pravděpodobně ovlivňují mimo jiné i další činitelé, jako náročnost práce, jednání klientů apod.

U Hypotézy H4 řešíme délku odpracovaných let na dávkách pomoci v hmotné nouzi v souvislosti s možnou změnou zaměstnání, případně opuštění zaměstnání. Zde využijeme otázku číslo 18, kde 69 respondentů udává, že zde pracuje do pěti let a zbylých 35 označilo, že na dávkách pomoci v hmotné nouzi pracují déle než pět let (je zde připočtena doba odpracovaných let pod městskými úřady). K porovnání jsme mohli použít otázku, zda pracovníci plánují změnu zaměstnání, avšak více se nabízí konkrétnější otázka, kdy by rádi zaměstnání rádi změnili. Odpověď nikdy je pro nás jasným postojem, odpovědi „do budoucna určitě“ a „co nejdříve“ pro nás budou odpovídající odpovědi „ano zaměstnání změnit chci“.

Tabulka 45 - Zobrazení hypotézy H4

		Chci do budoucna změnit zaměstnání		Σ
		Ano	Ne	
Na dávkách pomoci v hmotné nouzi pracuji	Do 5 let	58	11	69
	5 let a více	26	9	35
	Σ	84	20	104

$$x^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 104 \cdot \frac{(58 \cdot 9 - 11 \cdot 26)^2}{69 \cdot 84 \cdot 20 \cdot 35} = 104 \cdot \frac{(1848 - 80)^2}{69 \cdot 84 \cdot 20 \cdot 35} = 1,428$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad x^2 = 1,428 \quad x^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H4₀ Předpokládáme, že délka zaměstnání na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi nemá vliv na fakt, zda chtějí zaměstnanci ve svém zaměstnání setrvat či do budoucna plánují změnu zaměstnání.

H4_A Předpokladem je, že zaměstnanci, kteří jsou zaměstnání na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi déle než pět let, zde již chtějí zůstat, oproti tomu pracovníci zaměstnání po dobu kratší než pět let, plánují do budoucna změnu zaměstnání

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **odmítáme** danou hypotézu H4 na základě potvrzení nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Výše zjištěné potvrzuje také dotazníkové šetření, kde obě ze zkoumaných skupin udávají, že by rádi do budoucna či možná co nejdříve, a to v 84 případech změnili zaměstnání. Jen 20 pracovníků si je jisto, že zaměstnání nikdy nechce změnit. Většina jako důvody udává finanční jistotu, strach, že jinou práci nenajdou, plánují odchod na mateřskou dovolenou či do důchodu, případně jim chybí vzdělání nebo jsou vázáni ztrátou finanční jistoty.

Složitostí komunikace a dobu jednání s klienty se zabývá hypotéza H5, která určuje úměru mezi složitostí komunikace s klienty a dobou jednání s nimi, což ve výpočtu objasní otázky číslo 25 a 27. Je zde důležité zmínit, že 9 pracovníků s klienty na přepážce nejedná a dobu strávenou s nimi není schopno definovat. Ostatní odpovědi byly rozčleněny podle toho, jaké údaje z nich vyplývaly.

Tabulka 46 - Zobrazení hypotézy H5

		Doba jednání s klientem na přepážce		Σ
		0 - 15 minut	15 a více minut	
Když odjed s klientem	Většinou stačí vše říct jednou	3	2	5
	Komunikace je složitá, opakují se	61	29	90
	Σ	64	31	95

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 95 \cdot \frac{(3 \cdot 29 - 2 \cdot 61)^2}{5 \cdot 64 \cdot 31 \cdot 90} = 95 \cdot \frac{(87 - 122)^2}{5 \cdot 64 \cdot 31 \cdot 90} = 0,130$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad \chi^2 = 0,130 \quad \chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H5₀ Předpokládáme, že složitost komunikace nemá na dobu jednání s klientem vliv.

H5_A Předpokládáme, že složitost komunikace s klienty prodlužuje dobu jednání s těmito jedinci a nárůst pracovního nasazení.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi, byla prokázána statisticky významná souvislost, **odmítáme** danou hypotézu H5 na základě potvrzení nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Složitost komunikace nemá podle odmítnutí dané hypotézy vliv na dobu jednání s klientem na přepážce. I přesto se ale jedná o náročnou práci. Dobu jednání mohou mít na svědomí také vlastnosti cílové skupiny klientů, počet klientů, které má pracovník na starost

(v kartotéce) – jejich nedostatečná znalost, čas potřebný k uvědomění s kým pracovník jedná. Dále to mohou být opakované návštěvy úřadu klienty při řešení své situace, případně administrativní záležitosti při práci s klientem.

Hypotéza H6 se orientuje na zvládání administrace, která by dle jejího znění měla souviset s počty přesčasových hodin zaměstnanců, případně jejich únavou.

Tabulka 47 - Zobrazení hypotézy H6

		Počet přesčasových hodin		Σ
		Žádné, 1-5 hodin	5 a více hodin	
Administraci zvládám	Ano	51	22	73
	Ne	16	11	27
	Σ	67	33	100

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 100 \cdot \frac{(51 \cdot 11 - 22 \cdot 16)^2}{73 \cdot 67 \cdot 33 \cdot 27} = 100 \cdot \frac{(1848 - 80)^2}{73 \cdot 67 \cdot 33 \cdot 27} = 1,002$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad \chi^2 = 1,002 \quad \chi^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H6₀ Zvládání administrace (úkonů zpracovávání, odsouhlasení a výplata dávek pomoci v hmotné nouzi) nemusí nutně souviset s počty přesčasových hodin a může mít jiné činitele.

H6_A Zvládání administrace (úkonů zpracovávání, odsouhlasení a výplata dávek pomoci v hmotné nouzi) úzce souvisí s počty přesčasových hodin zaměstnanců.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **odmítáme** danou hypotézu H6 na základě přijetí nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05.

Tuto hypotézu odmítáme, je zřejmé, že počty přesčasových hodin mohou být důsledkem také jiných souvislostí a činností než je zvládání administrace. Mohou to být například špatně rozvržené úřední hodiny, nesprávné hospodaření pracovníků s časovým fondem, prostoje, obtížnost jednotlivých případů, kontroly spisů, které zaberou mnoho času. Také špatné pracovní klima a vysoké nároky na zaměstnance s nedostatkem personálního obsazení. Ač v hypotéze zaznělo, že zvládání administrace souvisí také s únavou, nezkoumali jsme tuto možnost, jelikož stav únavy, ač v odpovídajících normách či bez síly na běžné věci, udávají téměř všichni z dotázaných pracovníků a je tudíž zřejmé, že jejich stav má na zvládání pracovních i osobních povinností velký vliv.

Předposlední hypotéza diplomové práce H7 předpokládá, že si sociální pracovníci myslí, že hlavní cílové skupiny jsou osoby bez přístřeší, problémoví jedinci a osoby užívající alkoholové a jiné návykové látky. Oproti tomu rodin s dětmi v řadách klientů je méně. Pro zjištění, zda potvrdit či vyvrátit tuto hypotézu jsme zvolili **tabulku četností**.

Tabulka 48 - Zobrazení hypotézy H7

Cílové skupiny	Celková četnost	Relativní četnost	Relativní četnost %
Osoby s tělesným či s duševním onemocněním	23	0,035	3,5%
Senioři	41	0,062	6,2%
Mládež	34	0,051	5,1%
Nezaměstnaní	96	0,146	14,6 %
Matky samoživitelky	96	0,146	14,6 %
Osoby bez přístřeší	95	0,144	14,4 %
Osoby závislé	71	0,108	10,8 %
Rodiny s dětmi	85	0,129	12,9 %
Nepřizpůsobiví jedinci, Romové	91	0,138	13,8 %
Venkovské obyvatelstvo	25	0,038	3,8 %
Σ	657	1,000	100 %

Na základě vyhodnocení tabulky četností **odmítáme** hypotézu jako nesprávnou, jelikož rodiny s dětmi mají jakožto cílová skupina na dávkách pomoci v hmotné nouzi dle pracovníků velké zastoupení společně s nepřizpůsobivými jedinci, osobami závislými na návykových látkách a alkoholu, matkami samoživitelkami a nezaměstnanými jedinci. Další cílové skupiny popisujeme v příloze č. 10.

Poslední hypotéza H8 předpokládá, že zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi souvisí s nedostatkem času na prozkoumání jednotlivých případů a dokazování pravdivých skutečností.

Tabulka 49 - Zobrazení hypotézy H8

		Příčina zneužívání dávek		Σ
		Nedostatek času na prozkoumání, špatné dokazování pravdy	Jiné	
Jsou dávky zneužívány	Ano	24	79	103
	Ne	0	1	1
	Σ	24	80	104

$$x^2 = n \cdot \frac{(ad-bc)^2}{(a+b) \cdot (a+c) \cdot (b+d) \cdot (c+d)} = 104 \cdot \frac{(24 \cdot 1 - 79 \cdot 0)^2}{103 \cdot 24 \cdot 80 \cdot 1} = 104 \cdot \frac{(1848 - 80)^2}{73 \cdot 67 \cdot 33 \cdot 27} = 0,302$$

$$f = (2 - 1) \cdot (2 - 1) = 1 \quad x^2 = 0,302 \quad x^2_{0,05}(1) = 3,841$$

H8₀ Předpokládáme, že zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi nemusí nutně souviset s nedostatkem času na prozkoumání jednotlivých případů a dokazování pravdivých skutečností.

H8_A Předpokládáme, že zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi souvisí s nedostatkem času na prozkoumání jednotlivých případů a dokazování pravdivých skutečností.

Na základě výpočtu, kdy byla mezi odpověďmi prokázána statisticky významná souvislost, **odmítáme** danou hypotézu H8 na základě přijetí nulové hypotézy na hladině významnosti 0,05. Avšak většina udaných hodnot by neměla očekávanou četnost nižší než 5. Proto v tomto případě nelze použít test dobré shody.

I přesto lze s přehledem díky získaným datům říci, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou téměř na sto procent zneužitelné dle názorů pracovníků a ve většině případů je jako příčina udáván špatně nastavený sociální systém. Nedostatečná kontrola, nezjištěné nebo zkreslené skutečnosti jsou až druhotné. Také vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi není dle pracovníků spravedlivé a sociální šetření není dostatečnou kontrolou a prevencí.

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce bylo popsání a zpracování obsáhlé problematiky povolání pracovníků zaměstnaných pod Úřady práce ČR na oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi. Toto téma je velice obsáhlé, proto jsme se v praktické části postupně s povoláním seznámili. Přiblížili jsme činnost pracovníků, kam patří nejen administrativa, ale mimo jiné poradenská práce a komplexní sociální práce s klienty i všemi cílovými skupinami. Zmínili jsme základní pojmy, seznámili jsme se legislativou, věnovali se dávkám pomoci v hmotné nouzi, ale také pracovníkům a náplni jejich práce. Přínosem teoretické části bylo právě zmíněné seznámení s problematikou, seskupení celého tématu do jedné práce, ve které se snadno orientuje, a která zároveň poukazuje na mnohé důležité aspekty v povolání sociálních pracovníků a smyslu jejich práce s cílovými skupinami.

Praktická část diplomové práce obsahovala velice zajímavý výzkum, kterého se účastnilo 104 pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi z Moravskoslezského kraje. Ti odpovídali na otázky v předem připraveném dotazníku, kdy jsme na jejich základě mohli potvrdit či vyvrátit jednotlivé hypotézy a zjistit tak potřebné informace o respondentech. Výsledky byly velice překvapující, jelikož jsme zjistili, že zaměstnání většinu pracovníků baví, avšak jen polovinu z nich naplňuje. Do zaměstnání se občas těší, jindy ne, v některých věcech vidí smysl své práce a polovina z dotázaných svou práci chápe jako smysluplnou. Smutné je, že většině se nenaplnilo očekávání, které od zaměstnání měli při nástupu do něj. I přesto se cítí spokojeně, kolegy mají většinou zároveň jako přátele, kolektiv pohodový. Důležité je třeba zmínit, že se zaměstnanci v práci cítí unaveně, setkávají se velice často s agresí a šikanou, a to nejen ze strany klientů, ale také ze strany vedení a kolegů. Mnozí by rádi své zaměstnání změnili, jelikož je časově náročné. Jednání s klienty je složité, zabere příliš mnoho času, stejně tak i administrace, kvůli které mnohdy pracovníci bývají v práci déle, případně pracují „přesčas“. Domů z práce jezdí unavení, někdy v rozumnou dobu, jindy pozdě. Tato doba vždy záleží na aktuální potřebě jejich přítomnosti v zaměstnání. Pracovníci si myslí, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou zneužitelné, a to díky špatně nastavenému sociálnímu systému, a že sociální šetření je nedostatečnou kontrolou. V neposlední řadě, že dávky nejsou vypláceny spravedlivě. Velice přínosné jsou doplňující informace získané prostřednictvím otevřených odpovědí v dotazníku ohledně návrhů na změny a pohledem na cílové skupiny, které jsou v práci zmíněny. V plném rozsahu jsou přidány do příloh. Na základě hypotéz byly také zjištěny souvislosti, kdy zaměstnanci, kteří chápou práci, jako smysluplnou práci zároveň naplňuje, že jsou pracovní-

ci i přesto, že se nesplnilo jejich očekávání při nástupu do zaměstnání, spokojení. Přátelský kolektiv nemá vliv na pocity zaměstnance, ale i přesto se domníváme, že mu prospěje. Zaměstnanci váhají nad změnou zaměstnání, ale doba odpracovaná na dávkách pomoci v hmotné nouzi na tuto změnu nemá vliv. Doba jednání s klienty na přepážce nesouvisí s náročností komunikace přímo, je zde spousta dalších faktorů. Dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou zneužívány jen z důvodu nedostatku času na prozkoumání jednotlivých případů.

Jak jsme již zmínili, tato problematika je obsáhlá a v práci obsahuje jen zlomek názorů. Určitě by bylo velice zajímavé aplikovat podobný výzkum plošně na celou ČR, abychom získali co nejdetailnější informace, se kterými by se mohlo dál pracovat. Práce v této podobě může sloužit jako nástroj k získání praktických poznatků přímo od pracovníků, kterých se téma týká. Do budoucna by mohla být vhodným nástrojem k odstranění některých z nežádoucích jevů v zaměstnání těchto pracovníků, jelikož už nyní ukazuje nedostatky v sociální sféře. Pracovníci jsou přetížení, unavení, jsou na ně kladeny vysoké nároky.

Jako prevenci doporučujeme především navýšení počtů pracovníků na jednotlivých úřadech, dále zvážení možnosti úpravy úředních hodin, aby měli zaměstnanci více času na sociální šetření i administraci. V neposlední řadě je třeba zmínit také možnost zvýšení spolupráce Úřadu práce s dalšími organizacemi, které by mohli docílit zamezení zneužívání sociálních dávek a s tím související zvýšení pravomocí sociálních pracovníků. Také se domníváme, že by měly být zpřísněny tresty a sankce pro klienty, kteří dávky zneužívají. Určitě je jisté, že zákon o pomoci v hmotné nouzi také není příliš správně domyšlen a stále je co zlepšovat. Závěrem bychom ještě zmínili, že je třeba starat se o zdraví a pohodu zaměstnanců, ať již ochrana před nebezpečnými klienty, tak možnost seberealizace, odpočinku, motivace, nabuzení, jelikož spokojený pracovník je základ.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. 352 stran. ISBN 8024780232
- BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika (vybrané problémy)*. Bratislava: FFUK, 1994. 80 stran. ISBN 80-223-0817-X
- ČALEDOVÁ, L. ČEVELA, R. *Výchova ke zdraví: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2010, 128 stran. ISBN 8024766086
- DUNKOVÁ, I. DUKA, M. KOHOUTOVÁ, I. *Sociální politika: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2013. 200 stran. ISBN 8024784556
- GREGOROVÁ, Z. GALVAS, M. *Sociální zabezpečení, 2*. Aktualizované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 280 stran. ISBN 8021036869
- GULOVÁ, L. *Sociální práce*. Praha: Grada, 2011. Strana 208. ISBN 802473379x
- HUBINKOVÁ, Z A KOL. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. Praha: Grada, 2008, 280 stran. ISBN 802476976x
- CHLOUPKOVÁ, S. *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*. Praha, Grada, 2012. 128 stran. ISBN 8024746786
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha, Grada, 2007. 272 stran. ISBN 9788024713694
- JANDOUREK, J. *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. 208 stran. ISBN 8024723972
- KOKAISL, P. A KOL. *Krajané, po stopách Čechů ve východní Evropě*. Praha: za hranice – společnost pro rozvojovou spolupráci při provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze, o. s. 2009, 435 stran. ISBN 978802545924
- KREBB, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 803963337
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie pocitu štěstí: současný stav poznání*. Praha: Grada, 2013. 131 stran. ISBN 8024744368
- KŘIVOHLAVÝ, J. *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*. Praha: Grada, 2006. 204 stran. ISBN 8024713705
- KUČEROVÁ, S. *Člověk, hodnoty, výchova: Kapitoly z filozofie výchovy*. Prešov: Mana-Con, 1996. 231 stran. ISBN 8085668343

NIEDERLA, P, KRÁLOVÁ, J. BECK, P. HACAPERKOVÁ, D. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením*. Praha: Anag, 2012. 448 stran. ISBN 8072637444

SVOBODOVÁ, T. *Úvod do sociální politiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 8024401452

TOMEŠ, I. *Sociální politika, teorie a mezinárodní zkušenost*. 2 přepracované vydání. Praha: Socioklub, 2001. ISBN 8086484009

TOWNSEND, P. *The Peter Townsend Reader*. Policy Press. 2010. 678 pages, ISBN 184742404x

URBAN, L. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008. 208 stran. ISBN 824724936

INTERNETOVÉ ZDROJE

Osoby ohrožené chudobou v letech 2008-2013. [online] Český statistický úřad. [cit. 2015-12-06] dostupné z: [http://www2.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/E40029274E/\\$File/1600211419.pdf](http://www2.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/E40029274E/$File/1600211419.pdf)

Pakosta, P. Rabušic, L. *Postoje k příčinám chudoby v České republice v letech 1991 až 2008*. [online] <http://socstudia.fss.muni.cz> 2010 [cit. 2015-12-03] dostupné z: <http://socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/110215114509.pdf> 2010

Podpora duševního zdraví na pracovišti. [online] www.osha.europa.eu [cit. 2015-12-03] dostupné z: <https://osha.europa.eu/cs/publications/factsheets/102>

Pomoc v hmotné nouzi 2015 [online] Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2015-12-03] dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5>

Příjmová chudoba a materiální deprivace v České republice podle indikátorů EU - vývoj v důsledku krize, fiskální konsolidace a sociální reformy [Income poverty and material deprivation in the Czech Republic by EU indicators - development as a result of the crisis, fiscal consolidation and social reforms]. / Markéta Horáková, Robert Jahoda, Pavel Kofroň, Tomáš Sirovátka, Ivana Šimíková - Praha: VÚPSV, v.v.i., 2013. - 151 s. - ISBN 978-80-7416-129-2 dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_363.pdf, 2013.

Martínek, M. *Sociální politika I*. [online] is.jabok.cz 2010 [cit. 2015-02-20] dostupné z: <http://is.jabok.cz/el/JA10/zima2010/S2061/um/SP03-historie.txt>

ZÁKONY

108/2006 Sb. zákon o sociálních službách

110/2006 Sb. zákon o životním a existenčním minimu

111/2006 Sb. zákon o pomoci v hmotné nouzi

252/2014 Sb. novela zákona o pomoci v hmotné nouzi

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd.	A tak dále
Apod.	A podobně
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DnB	Doplatek na bydlení.
DHN	Dávky hmotné nouze (také DHMN)
EU	Evropská unie
HN	Hmotná nouze (také HMN)
MoP	Mimořádná okamžitá pomoc
MD	Mateřská dovolená
ONB	Odůvodněné náklady na bydlení
PnŽ	Příspěvek na živobytí
SPO	Společně posuzované osoby
SSP	Státní sociální podpora
ÚP	Úřad práce
ZTP/P	Zvlášť tělesně postižený s průvodcem

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Principy sociální politiky	13
Obrázek 2 - Funkce sociální politiky	15
Obrázek 3 - Míra chudoby a představa o rozšířené chudoby	23
Obrázek 4 - Osoby ohrožené chudobou v letech 2008-2013	26

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Pohlaví.....	57
Tabulka 2 - Věk pracovníků	57
Tabulka 3 - Kontaktní pracoviště.....	59
Tabulka 4 - Pracovní zařazení	59
Tabulka 5 - Do práce se těším	60
Tabulka 6 - Práce mě baví	60
Tabulka 7 - Naplnění	60
Tabulka 8 - Smysl práce	61
Tabulka 9 - Chápání smysluplnosti	62
Tabulka 10 - Očekávání před nástupem do zaměstnání	62
Tabulka 11 - Splnění očekávání.....	63
Tabulka 12 - Spokojenost v zaměstnání	64
Tabulka 13 - Kolegové	64
Tabulka 14 - Pracovní kolektiv.....	64
Tabulka 15 - Agrese, šikana	65
Tabulka 16 - Pocity v práci.....	65
Tabulka 17 - Momentální pocit	67
Tabulka 18 - Odpracované roky	68
Tabulka 19 – Nástup na pracovní pozici	69
Tabulka 20 - Úvahy o změně zaměstnání	69
Tabulka 21 - Zábrany ve změně zaměstnání	70
Tabulka 22 - Výhled změny zaměstnání.....	71
Tabulka 23 - Vyjadřování klientů.....	71
Tabulka 24 - Vlastnosti klientů.....	73
Tabulka 25 - Jendání s klienty	73
Tabulka 26 - Počet klientů	74
Tabulka 27 - Čas strávený s klientem	75
Tabulka 28 - Opakované návštěvy klientů	75
Tabulka 29 - Zvládání administrace	76
Tabulka 30 - Kontrola čtyř očí.....	77
Tabulka 31 - Úřední hodiny.....	77
Tabulka 32 - Odjezd z práce domů	78

Tabulka 33 - Návrat domů	78
Tabulka 34 - Počet přesčasových hodin	79
Tabulka 35 - Vybírání přesčasových hodin.....	80
Tabulka 36 - Cílové skupiny.....	80
Tabulka 37 - Zneužitelnost dávek pomoci v hmotné nouzi.....	81
Tabulka 38 - Příčina zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi.....	81
Tabulka 39 - Sociální šetření jako prevence	83
Tabulka 40 - Spravedlivost vyplácení dávek	83
Tabulka 41 - Prostředky k zamezení zneužívání dávek.....	83
Tabulka 42 - Zobrazení hypotézy H1	85
Tabulka 43 - Zobrazení hypotézy H2	86
Tabulka 44 - Zobrazení hypotézy H3	87
Tabulka 45 - Zobrazení hypotézy H4	89
Tabulka 46 - Zobrazení hypotézy H5	90
Tabulka 47 - Zobrazení hypotézy H6	91
Tabulka 48 - Zobrazení hypotézy H7	92
Tabulka 49 - Zobrazení hypotézy H8	93

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 – Žádost o příspěvek na živobytí
- Příloha 2 – Žádost o doplatek na bydlení
- Příloha 3 – Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc
- Příloha 4 – Informace o užívaném bytu
- Příloha 5 – Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech
- Příloha 6 – Doklad o výši měsíčních příjmů
- Příloha 7 – Ukázka písemné komunikace klientů
- Příloha 8 – Schválení provedení výzkumu
- Příloha 9 – Dotazník k praktické části
- Příloha 10 – Největší zastoupení cílové skupiny klientů dávek pomoci v hmotné nouzi
- Příloha 11 – Zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi cílovými skupinami
- Příloha 12 – Důvody nespravedlivého vypláčení dávek pomoci v hmotné nouzi
- Příloha 13 – Změny k zamezení zneužívání pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi
- Příloha 14 – Názory pracovníků na smysl jejich zaměstnání a na dávky pomoci v hmotné nouzi
- Příloha 15 – Návrhy změn pracovníků v jejich zaměstnání a v systému dávek pomoci v hmotné nouzi
- Příloha 16 – Grafické znázornění výsledků vyhodnocení praktické části

PŘÍLOHA 1 – ŽÁDOST O PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Žádost o příspěvek na živobytí

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
1. Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
		Dieta ⁹⁾ :
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Příjem ¹²⁾ :
		Vyživovací pov. ¹³⁾ :
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20	Rodinný stav ¹⁵⁾ :	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :
		Rodiče ¹⁷⁾ :
Bydliště v ČR ¹⁸⁾ :	St. důchod ¹⁹⁾ :	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

1) Uvedte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Nevypĺňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytom.

6) Do kolonky **Zdrav. stav** zapíšte **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

7) Do kolonky **Stupeň invalidity** zapíšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

8) Do kolonky **Péče** zapíšte z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky **Dieta** zapíšte **ANO**, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

10) Do kolonky **Rodičovský př.** zapíšte **ANO**, pokud osoba pobírá rodičovský příspěvek. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky **Majetek** zapíšte **ANO**, pokud osoba vlastní nemovitý nebo movitý majetek (mimo obvyklé vybavení domácnosti) anebo využívá obdobný majetek osoby blízké. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

12) Do kolonky **Příjem** zapíšte **NE**, pokud osoba za předchozí tři měsíce a v měsíci podání žádosti neměla rozhodný příjem (k příjmu z dávek státní sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti nebo při requalifikaci nepřihlížejte). V ostatních případech kolonku proškrtněte.

13) Do kolonky **Vyživovací pov.** uveďte **ANO**, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte **NE**. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletlosti.

14) Do kolonky **Zdravotní péče** uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení, ve kterém je osobě poskytována zdravotní péče.

15) Do kolonky **Rodinný stav** zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

16) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.

17) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.

18) Do kolonky **Bydliště v ČR** zapíšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s Českou republikou.

19) Do kolonky **St. důchod** zapíšte **ANO**, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

20) Do kolonky **Nezaopatřenost** zapíšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt ²¹⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
PSC:		
2. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
PSC:		
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
PSC:		
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává právnícká osoba zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :
Č. orient.:	
PSC:	
Telefon:	E-mail:
Id datové schránky:	

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²²⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Státní příslušnost:		
Adresa pro doručování ²³⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
PSC:		

D. Ostatní společně posuzované osoby²⁴⁾:

Uvedte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor) na adrese skutečného pobytu uvedené v části A. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnícké osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, vyšší příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ²¹⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
PSC:		
3. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :	St. důchod ¹⁹⁾ :	Rodinný stav ¹⁵⁾ :
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Příjem ¹²⁾ :
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20	Nástup ²⁵⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²⁶⁾ :
Rodiče ¹⁷⁾ :		Podpis:
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.		

21) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

22) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

23) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

24) § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

25) Do kolonky **Nástup** uveďte datum nástupu, pokud osoba v průběhu měsíce podání žádosti nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, nebo nastoupila do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, domova se zvláštním režimem nebo do chráněného bydlení, kde jsou jí poskytovány pobytové sociální služby.

26) Do kolonky **Užívání a náklady** zapíšte **NE**, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby. **NE** zapíšte také v případě, že osoba nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby nebo jí jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							
5.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							
6.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							

E. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	

F. Počet dalších osob užívajících byt (obývaný prostor)²⁷⁾:

27) Uveďte počet dalších osob, které užívají byt (obývaný prostor) a které nejsou společně posuzovanými osobami, a proto nebyly uvedeny v odstavci D.

G. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁸⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR

poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

v hotovosti

H. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení zdravotní péče, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele/zástupce:
---	--------------	---------------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části D) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list
- **Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru)**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stupně invalidity
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Dieta, Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu, která v kolonce **Majetek** uvedla **ANO, Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu výpisy z bankovních účtů
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost, Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

²⁸⁾ Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

PŘÍLOHA 2 – ŽÁDOST O DOPLATEK NA BYDLENÍ

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Žádost o doplatek na bydlení

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
1. Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
		Dieta ⁹⁾ :
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Příjem ¹²⁾ :
		Vyživovací pov. ¹³⁾ :
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20	Rodinný stav ¹⁵⁾ :	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :
		Rodiče ¹⁷⁾ :
Bydliště v ČR ¹⁸⁾ :	St. důchod ¹⁹⁾ :	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

1) Uvedte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.

6) Do kolonky **Zdrav. stav** zapíšte **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

7) Do kolonky **Stupeň invalidity** zapíšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

8) Do kolonky **Péče** zapíšte z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky **Dieta** zapíšte **ANO**, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

10) Do kolonky **Rodičovský př.** zapíšte **ANO**, pokud osoba pobírá rodičovský příspěvek. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky **Majetek** zapíšte **ANO**, pokud osoba vlastní nemovitý nebo movitý majetek (mimo obvyklé vybavení domácnosti) anebo využívá obdobný majetek osoby blízké. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

12) Do kolonky **Příjem** zapíšte **NE**, pokud osoba za předchozí tři měsíce a v měsíci podání žádosti neměla rozhodný příjem (k příjmu z dávek státní sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti nebo při requalifikaci nepřihlížejte). V ostatních případech kolonku proškrtněte.

13) Do kolonky **Vyživovací pov.** uveďte **ANO**, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte **NE**. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletilosti.

14) Do kolonky **Zdravotní péče** uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení, ve kterém je osobě poskytována zdravotní péče.

15) Do kolonky **Rodinný stav** zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

16) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.

17) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.

18) Do kolonky **Bydliště v ČR** zapíšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepestí této osoby s Českou republikou.

19) Do kolonky **St. důchod** zapíšte **ANO**, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

20) Do kolonky **Nezaopatřenost** zapíšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt ²¹⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
2. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává právnícká osoba zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení:	Obec:
	Část obce:
	Ulice:
	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:
	Id datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²²⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Státní příslušnost:		
Adresa pro doručování ²³⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

D. Ostatní společně posuzované osoby²⁴⁾:

Uvedte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor) na adrese skutečného pobytu uvedené v části A. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnícké osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, vyšší příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ²¹⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
3. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :	St. důchod ¹⁹⁾ :	Rodinný stav ¹⁵⁾ :
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :	
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
	Dieta ⁹⁾ :	
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Příjem ¹²⁾ :
	Vyživovací pov. ¹³⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20	Nástup ²⁵⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²⁶⁾ :
	Rodiče ¹⁷⁾ :	
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.		Podpis:

21) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

22) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

23) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

24) § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

25) Do kolonky **Nástup** uveďte datum nástupu, pokud osoba v průběhu měsíce podání žádosti nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, nebo nastoupila do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, domova se zvláštním režimem nebo do chráněného bydlení, kde jsou jí poskytovány pobytové sociální služby.

26) Do kolonky **Užívání a náklady** zapíše **NE**, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby. **NE** zapíše také v případě, že osoba nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby nebo jí jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení. V ostatních případech kolonku proškrtne.

4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							
5.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							
6.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :		
	Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:		
	Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:				
	Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
	Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		
	Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		
	Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		
	Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :		
	Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :		
	Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.				
Podpis:							

E. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	

F. Počet dalších osob užívajících byt (obývaný prostor)²⁷⁾:

27) Uveďte počet dalších osob, které užívají byt (obývaný prostor) a které nejsou společně posuzovanými osobami, a proto nebyly uvedeny v odstavci D.

G. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁸⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

 poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

 v hotovosti**H. Prohlášení žadatele:**

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení zdravotní péče, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele/zástupce:
---	--------------	---------------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části D) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list
- **Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru)**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimořádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stupně invalidity
- pro každou osobu, která vyplnila v kolonce **Dieta, Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu, která v kolonce **Majetek** uvedla **ANO, Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu výpisy z bankovních účtů
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost, Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.²⁸⁾ Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

PŘÍLOHA 3 – ŽÁDOST O MIMOŘÁDNOU OKAMŽITOU POMOC

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
1. Skutečný pobyt ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :
Bydliště v ČR ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁰⁾ :	Nezaopatřenost ¹¹⁾ :
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

B. Typ mimořádné okamžité pomoci:

Zaškrtněte prosím pouze jednu z následujících šesti variant. Pokud chcete požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, vyplňte nový formulář.

☐ Újma na zdraví
☐ Vážná mimořádná událost
☐ Nezbytný jednorázový výdaj
☐ Nezbytné nebo odůvodněné náklady (vzdělání)
☐ Nezbytné nebo odůvodněné náklady (předměty dlouhodobé potřeby)
☐ Ohrožení osoby sociálním vyloučením

1) Uvedte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Nevypĺňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.

6) Do kolonky **Rodinný stav** zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství. Povinné u MOP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady

7) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo F, která je manželem(kou) osoby.

8) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo F, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřené dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo F není uveden, kolonku proškrtněte.

9) Do kolonky **Bydliště v ČR** zapíšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepeřít této osoby s Českou republikou.

10) Do kolonky **St. důchod** zapíšte **ANO**, pokud je osoba poživitelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

11) Do kolonky **Nezaopatřenost** zapíšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

3.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
4.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
5.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	
6.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
	Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:	Státní příslušnost:
	Skutečný pobyť ¹³⁾ :	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
	Rodinný stav ⁶⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:	

G. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyť:	Obec:	Část obce:	Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

H. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:
	Id datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnické osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁴⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . 20 do: . . 20	Titul před: za:
Adresa pro doručování ¹⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:	

I. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ¹⁶⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

 poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

 v hotovosti**J. Prohlášení žadatele:**

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . 20	Podpis žadatele:
---	------------	------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let rodný list
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.14) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uveďte v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

15) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

16) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

PŘÍLOHA 4 – INFORMACE O UŽÍVANÉM BYTU

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru)

A. Účel dokladu:

Tento doklad slouží jako příloha k:
Zaškrtněte jednu, případně obě možnosti.

- žádosti o dávku příspěvek na živobytí žádosti o dávku doplatek na bydlení

B. Žadatel o dávku:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

Veškeré informace uvedené na tomto dokladu jsou platné k:

C. Byt (obývaný prostor):

Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ³⁾ : Č. orient.: PSČ:	
Zaškrtněte jednu z uvedených možností. Pokud zvolíte byt, uveďte, zda užíváte celý byt nebo pouze jeho část.			
Typ bydlení:	☐ byt	☐ pobytové sociální služby ⁴⁾	
	☐ celý byt ☐ část bytu	☐ ubytovací zařízení (např. ubytovna)	
	☐ stavba pro rekreaci	☐ jiný než obytný prostor	
Podlahová plocha ⁵⁾ :	m ²	Průměrná výška místností: m	Číslo bytu ⁶⁾ :
Specifikace bytu (obývaného prostoru) ⁷⁾ :			

D. Vztah k bytu (obývanému prostoru):

Zaškrtněte jednu z uvedených možností.

- nájemce⁸⁾ člen družstva, které je vlastníkem bytu vlastník manžel/manželka vlastníka jiný vztah

E. Nájemné a pravidelné úhrady za služby:

Výše měsíčního nájemného: Kč Výše měsíčních úhrad za služby spojené
bezprostředně s užíváním bytu⁹⁾: Kč

Skutečná výše nákladů¹⁰⁾: Kč

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

3) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

4) Typ bydlení **Pobytové sociální služby** zaškrtněte, jestliže jste ubytován(a) v domově pro seniory, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově se zvláštním režimem, chráněném bydlení, domě na půl cesty, terapeutické komunitě, nebo v azylovém domě podle zákona o sociálních službách.

5) Do kolonky **Podlahová plocha** uveďte plochu celého bytu (obývaného prostoru) a to i v případě že obýváte jen část bytu.

6) Kolonku **Číslo bytu** vyplňte v případě, že číslo bytu bylo přiděleno.

7) Do kolonky **Specifikace bytu (obývaného prostoru)** uveďte jeho podrobný popis – umístění bytu (obývaného prostoru) v objektu, podlaží, přístup/vchod, a další. U ubytovacích zařízení např. též název zařízení, číslo pokoje, atd.

8) Za nájemní formu bydlení nelze považovat situaci, kdy nájemcem bytu je manžel(ka) majitele(ky) bytu (obývaného prostoru), jestliže jeden z manželů uvedený jako nájemce má právo užívat byt (obývaný prostor) na základě práva odvozeného od vlastnického práva druhého manžela.

9) Úhrady za služby zahrnují: úhradu za užívání vybavení bytu, za ústřední (dálkové) vytápění a za dodávku teplé vody, za úklid společných prostor, za užívání výtahu, vodné a stočné, za osvětlení společných prostor v domě, za odvoz tuhého komunálního odpadu, za vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou, popřípadě další prokazatelné a nezbytné služby související s bydlením.

10) Do kolonky **Skutečná výše nákladů** uveďte celkové měsíční náklady (zahrnující nájem, energie a služby), které skutečně hradíte. Kolonku vyplňte pouze v případě, jestliže jste zaškrtnl(a) v části C kolonku část bytu anebo jste neuvedl(a) výši měsíčního nájemného nebo výši měsíčních úhrad za služby spojené bezprostředně s užíváním bytu (obývaného prostoru), protože tyto údaje neznáte z důvodu, že byt (obývaný prostor) užívají ještě další osoby, které nejsou společně posuzovány na žádosti o příspěvek na živobytí nebo na žádosti o doplatek na bydlení a tyto údaje vám tyto osoby nesdělily.

F. Energie používaná k vaření:

Zaškrtněte druh energie převážně využívané k vaření. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na vaření jsou zahrnuty v nájmu.

 elektřinu, zemní plyn, jinou energii: název: **G. Energie používaná k vytápění:**

Zaškrtněte alespoň jeden druh energie využívané k vytápění celého bytu (obývaného prostoru). Pokud zaškrtnete více druhů energie, uveďte procentuální odhad jejich využití. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na vytápění jsou zahrnuty v nájmu.

 elektřinu, a to z: % zemní plyn, a to z: % dálkové teplo, a to z: % jiné energie: název: a to z: %název: a to z: %**H. Energie používaná k ohřevu teplé vody (TUV):**

Zaškrtněte alespoň jeden druh energie využívané k TUV v celém bytě (obývaném prostoru). Pokud zaškrtnete více druhů energie, uveďte procentuální odhad jejich využití. Tuto část nevyplňujte, pokud užíváte jinou než vlastnickou nebo nájemní formu bydlení a náklady na TUV jsou zahrnuty v nájmu.

 elektřinu, a to z: % zemní plyn, a to z: % dálkové teplo, a to z: % jiné energie: název: a to z: %název: a to z: %**I. Informace o energiích:**

Vyplňte údaje týkající se elektřiny a všech dalších druhů energií, které jste předtím uvedli v částech F, G a H.

elektřina: sazba: jistič: distributor: zemní plyn: distributor: jiné energie: druh energie: jednotková cena:

Kč/jednotku (včetně DPH)

jednotka: druh energie: jednotková cena:

Kč/jednotku (včetně DPH)

jednotka: **J. Prohlášení:**

Veškeré údaje v tomto dokumentu jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele:
---	--------------	------------------

K dokladu prosím doložte:

- doklad o tom, že byt (obývaný prostor) je užíván na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu
- doklad obsahující informaci o celkové podlahové ploše bytu (obývaného prostoru)
- doklad o výši a úhradě nájemného, popřípadě o výši obdobných nákladů spojených s vlastnickou, družstevní nebo „jinou“ formou bydlení
- doklad o výši pravidelných úhrad za služby bezprostředně spojené s užíváním bytu (obývaného prostoru) a rozpis těchto služeb
- doklad o výši úhrady za dodávku elektrické energie a plynu, případně dalších druhů paliv, a rozpis těchto energií

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

PŘÍLOHA 5 – PROHLÁŠENÍ O CELKOVÝCH SOCIÁLNÍCH A MAJETKOVÝCH POMĚRECH

ÚŘAD PRÁCE ČR

Sdílená příloha
(HN, OZP)

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

Tento doklad slouží jako příloha k žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na zvláštní pomůcku.

A. Osoba předkládající prohlášení:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

B. Nemovitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 využívám majetek osob blízkých

C. Seznam nemovitého majetku:

Vyplňte pouze v případě, že jste v části B zaškrtnl(a) druhou nebo třetí variantu.

Zaškrtněte všechny druhy majetku, který vlastníte nebo který vlastní osoby blízké avšak Vy ho využíváte, a uveďte jeho hodnotu nebo výměru.

Nemovitosti sloužící k bydlení nebo k rekreaci: hodnota: Kč

Pozemky:

stavební výměra: m²

zahrada výměra: m²

pole výměra: m²

jiný pozemek druh pozemku: výměra: m²

D. Movitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 mimo obvyklé vybavení domácnosti a majetku, jehož využití se neposuzuje, využívám majetek osob blízkých

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

ÚŘAD PRÁCE ČR

Sdílená příloha
(HN, OZP)

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

OSÚ S 15
podací razítko

Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

Tento doklad slouží jako příloha k žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na zvláštní pomůcku.

A. Osoba předkládající prohlášení:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

B. Nemovitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 využívám majetek osob blízkých

C. Seznam nemovitého majetku:

Vyplňte pouze v případě, že jste v části B zaškrtnl(a) druhou nebo třetí variantu.

Zaškrtněte všechny druhy majetku, který vlastníte nebo který vlastní osoby blízké avšak Vy ho využíváte, a uveďte jeho hodnotu nebo výměru.

Nemovitosti sloužící k bydlení nebo k rekreaci: hodnota: Kč

Pozemky:

stavební výměra: m²

zahrada výměra: m²

pole výměra: m²

jiný pozemek druh pozemku: výměra: m²

D. Movitý majetek:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- nemám
 mám vlastní
 mimo obvyklé vybavení domácnosti a majetku, jehož využití se neposuzuje, využívám majetek osob blízkých

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uveďte v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

PŘÍLOHA 6 – DOKLAD O VÝŠI MĚSÍČNÍCH PŘÍJMŮ

ÚŘAD PRÁCE ČR

Příloha - HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	OSÚ S 15
----------------	-------------

Doklad o výši měsíčních příjmů

Tento doklad slouží jako příloha k žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi. Doklad musí podat každá ze společně posuzovaných osob.
Jeden doklad může sloužit současně jako příloha k několika žádostem.
Ve všech kolonkách formuláře uvádějte vždy úhrn veškerých příjmů vyplacených v příslušném měsíci, není-li stanoveno jinak.

A. Osoba, jejíž příjmy se dokládají:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
-----------	-----------------------	----------------------------------

B. Měsíce, za které dokládám příjmy³⁾:

Seznam měsíců:

Místo pro úřední záznamy:

C. Příjmy ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů včetně náhrady podle § 192 odst. 3 zákoníku práce (kód a1), a to po odpočtu výdajů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, po odpočtu daně z příjmů, pojistného na důchodové spoření, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, příjmy získané z náhrady mzdy dočasné pracovní neschopnosti (karantény) podle § 192 odst. 2 zákoníku práce (kód ab) a obdobné příjmy ze zahraničí:

Daňový bonus se nezapočítává.

Měsíc	Od	Do	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna
					a1			
					ab			
					a1			
					ab			
					a1			
					ab			

D. Příjmy ze samostatné činnosti:

Vyplňte v případě, že jste v některém z uváděných měsíců vykonával(a) samostatnou činnost.

Měsíc	Rok	Činnost ⁴⁾	Příjmy ⁵⁾

1) Uvedte všechna jména osoby.

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

3) Maximálně 3 měsíce.

4) Pokud jste v uvedeném měsíci vykonával(a) samostatnou činnost, která je podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, považována za hlavní, do kolonky **Činnost** uveďte **H**, pokud je považována za vedlejší, uveďte **V**.

5) Do kolonky **Příjmy** zapíšte **ANO**, pokud jste měl(a) v uvedeném měsíci příjmy ze samostatné činnosti, jinak kolonku proškrtněte.

E. Peněžité dávky nemocenského pojištění (péče) a obdobné příjmy ze zahraničí v částce, v jaké byly vyplaceny, popřípadě po odpočtu výdajů, daní, pojistného a příspěvku, nebyly-li tyto příjmy už započteny do příjmů v ČR:

Příjmy z dávek nemocenského pojištění (péče) vyplacené od OSSZ neuvádějte.

Měsíc	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna pro příjem ze zahraničí
			b			
			b			
			b			

F. Ostatní započitatelné příjmy:

Podle **Seznamu ostatních započitatelných příjmů – 05**, který je přílohou tohoto formuláře, uveďte popis, kód a částky ostatních příjmů za měsíce, za které příjmy dokládáte.

Příjmy z dávek státní sociální podpory, podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci vyplacené ÚP v ČR, mzdové nároky vyplacené ÚP v ČR a dávky důchodového pojištění vyplacené od ČSSZ neuvádějte.

Měsíc	Rok	IČ, razítko a podpis	Kód	Plátce ⁶⁾	Příjem v ČR [Kč]	Příjem ze zahraničí	Měna pro příjem ze zahraničí

G. Plátce vybraných příjmů:

Uveďte všechny osoby, které jsou s Vámi společně posuzovány na příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, a jsou plátcí těchto Vašich příjmů, které v části F dokládáte: příjem za poskytování péče o osobu blízkou nebo jinou pobírající příspěvek na péči (kód i), výživné nezaopatřeného dítěte (kód j1) nebo další druhy výživného a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce (kód j2).

1. Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
2. Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :

H. Prohlášení osoby, jejíž příjmy se dokládají:

V tomto formuláři jsem uvedl(a) všechny informace o příjmech potřebných pro posouzení nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi. Veškeré údaje uvedené v tomto formuláři jsou pravdivé. Jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z uvedení nepravdivých údajů vyplývaly.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . 20	Podpis:
---	------------	---------

K dokladu prosím doložte:

- **Doklad o samostatné činnosti**, pokud jste v části D v kolonce **Příjmy** uvedl(a) **ANO**.

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

⁶⁾ Pokud dokládáte příjem za poskytování péče o osobu blízkou nebo jinou pobírající příspěvek na péči (kód i) nebo příjem výživné nezaopatřeného dítěte (kód j1) nebo další druhy výživného a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce (kód j2) a plátcem tohoto příjmu je osoba, která je s vámi společně posuzovaná osobou na příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, uveďte do kolonky **Plátce** pořadové číslo této osoby z tabulky části G. V ostatních případech kolonku proškrtněte. Tyto druhy příjmů od plátce, který je s vámi společně posuzovanou osobou, nebudou započítány do celkové výše vašich rozhodných příjmů. Příjem od každé z osob, které jsou s Vámi společně posuzovány, je nutno uvést samostatně, příjem od osob, které nejsou společně posuzovány, lze uvést jako součet daného druhu příjmu.

PŘÍLOHA 7 – UKÁZKA PÍSEMNÉ KOMUNIKACE KLIENTŮ

Odvolání, kdy klientka zákonná opatrovnice nesouhlasí se zařazením své osoby a manžela do společně posuzovaných osob.

Úřad práce ČR - krajův, pobočka Ostrava 18.2.2011

[redacted]

Ja miže jodyssomá [redacted] se odvolávám
ohledně této mérénce vlastnos [redacted]
Bytem [redacted] kdy je rbaren
Rpusotibodi k prornim nikomem. A ja jsem jto rakomity
poukufce, nesouhlasim se muj a meho manzele byt
přispětenj duhodj do společně posuzovanjch osob. My sme
byly opatrovníkny [redacted] ale to neznamená se
se onko máme starat do konce života přee on je nemocný
přezte by ja sím zoto neměl. Oznamuji páms se se
poroven odvolávám q p. řatotozé obnue mtoke profoze
co je moe to je moe ja jsem moe nemocná mám roborim
a muj manžel má by pos a ktoom chete jiste at se
postarame o 35 letecho kluka tož to je moe.
Děkyi ro přitkeni [redacted] [redacted]
[redacted]

Zde je příklad nesrozumitelného písemného vyjadřování klienta, kdyby pracovnice nevěděla, co se jí snaží klient sdělit, jen stěží by tento text dešifrovala.

ÚŘAD PRÁCE ČR

Sdílená příloha
(SSP, SPOD, HN, SocS, OZP)

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

	ÚŘAD PRÁCE ČR krajská pobočka v Brně	Právní zpráva
Dělo:	3-02-2015	
Číslo jednací:		Sk.zn./n. 701/S15
Lišty:	/ Příloha: Půdoba: razítka	OSÚ S 15

Hlášení změn

Změny uvedené v tomto tiskopisu prokažte příslušným dokladem.

A. Žadatel:

Příjmení: Kučera Jméno: Kučera Rodné číslo v ČR¹⁾:

B. Změny platí od:

C. Popis změn:

DOMACI MI JIŠI DALAŠ 3. OBOBY SE
RE REMI POLĚ CNE MESA DĚŘI

Klient se zde snažil sepsat prohlášení, že v pokoji na ubytovně s ním žijí další tři osoby, se kterými společně nehosподаří. Text mu pomalu a srozumitelně diktovala pracovnice dávek pomoci v hmotné nouzi, klient jej přepsal do písemné podoby takto.

D. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že veškeré údaje, které jsou v tomto hlášení uvedeny, jsou pravdivé, a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivě vyplněných údajů vyplývaly.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávkách rozhoduje, do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V KOPRIVUČ dne 3. 2. 2015 Podpis žadatele:

Formuláře všech uvedených potvrzení a dokladů najdete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávkách rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

¹⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

Oproti předchozí ukázce je tento text absolutně nečitelný. Kdyby v tomto případě, pracovnice dávek pomoci v hmotné nouzi s klientem nejednala také osobně, neměla by možnost rozeznat, kdo protokol vyplňoval a také by z něj nebyla schopna nic vyčíst.

PROTOKOL Z JEDNÁNÍ

Předmět zápisu:

Dne 8.4.2015 se dostavil(a) na KoP Kopřivnice

Účastník řízení:

Narozen/a/:

Bytem:

ke kontrole trvání nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi

• příspěvek na živobytí
• doplatek na bydlení

a prohlašuje, že nedošlo ke změně skutečností rozhodných pro nárok na dávky, žádný doklad nedokládá.

Prohlášení účastníka řízení:

- Prohlašuji, že veškeré údaje, které jsem uvedla výše, jsou pravdivé, a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivě vyplněných údajů vyplývaly.
- Jsem si vědom(a) povinnosti ohlásit příslušnému úřadu, který rozhoduje o dávkách hmotné nouze, do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávky, jejich výši i výplatu.
- byl jsem poučen, že pro výplatu dávky v prvním výplatním termínu je nutno dostavit se na KoP k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu do 8. kalendářního dne každého měsíce
- byl jsem poučen, že lze-li skutečnosti uvedené v §72 odst. 1 až 4 zákona č. 111/2006 Sb., ověřit z rozhodnutí příslušných orgánů nebo z jiných dokladů, nevyžaduje se přiložení potvrzení.

V Kopřivnici dne 8.4.2015 v hod

Zapsáno, přečteno, skončeno:

Níže je ukázána e-mailová komunikace, kdy se klienti neustále na něco dotazují, mnohdy skloňování, slovosled i chyby mohou způsobit to, že pracovnice text čtou i dvakrát než jej zcela pochopí.

[redacted]@seznam.cz
Odpověděli jste na tuto zprávu dne 13.4.2015 7:42.
Odesláno: ne 12.4.2015 10:49
Komu: [redacted]

Dobrý den chtěla jsem se zeptat kdy bude uzavírka na živobytí jestli 14.4.nebo ve čtvrtek 16.6.nebo až pátek 17.4. at vím nebo děti musí zaplatit ve škole školní výlet tak at vím co mají říct ve škole předem děkuji za odpověď [redacted]

Někteří klienti píšou pomalu, zde snaha vzorně vypisovat písmena, písmo je však ne-
soudměrné, klientka neudrží rovinu písma, mnohdy není schopna napsat stejnou větu po-
druhé správně – roztěkanost, nesoustředěnost klienta.

Předmět zápisu:

Dne 1. 9. 2014 se dostavil(a) na KoP Kopřivnice

Účastník řízení: Šarka [] []

Narozen/a: 24. 5. []

Bytem: Mld. Buvíčanská []

a ke kontrole trvání nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi

- příspěvek na živobytí
- doplatek na bydlení

- Další doklady:
Běžek []
[]
[]

Odůvodnění:

Žalobkyně se žalobou []

Žalovaný se []

Souhlasím se žalobčím spisem. []

[]

Při jednání matka trvala na podaném návrhu.

Opatrovník s návrhem souhlasil.

Souhlasím se žalobčím spisem. []

Ukázka popisu životní situace v žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc.

C. Popis životní situace a účelu použití mimořádné okamžité pomoci:

ŽÁDÁM O MOP NAHRADU POZITIVNÍ SOUVISLOSTI SE SPOZITIVNÍM KROUŽKEM A VÝJEZDU NA TURNAJE KDE SE ZDOKONALUJOU. JSYTE BEZ F. PROSTŘEDKŮ. POBÍRÁME DÁVKY V HM. MOUŽI. JSEM VEDEMANA UP. OTEC SYN A JE NEZVĚŠTĚNÝ. PŘÍSPĚVEK NA FOTBAL MŮJŠE A VÝJEZDY VEN NA TURNAJE 3500 Kč.

D. Předpokládaná výše mimořádné okamžité pomoci:

4600,- Kč

E. Výběr životní situace:

Vypiňte pouze v případě, že jste v tabulce v části B zvolili ohrožení osoby sociálním vyloučením (šestá volba).

Jsem po propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
 Jsem po propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech
 Jsem po propuštění po ukončení léčby chorobných závislostí ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti
 Nejsou uspokojivě naplněny mé životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsem osobou bez přístřeší
 Moje práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby
 Jiná životní situace:

Datum propuštění: . 20 Prostředky¹²⁾: Kč

F. Ostatní společně posuzované osoby:

Vypiňte pouze v případě, že jste v tabulce v části B zvolili vážnou mimořádnou událost (druhá volba) nebo nezbytné nebo odůvodněné náklady (čtvrtá nebo pátá volba).

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor). Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2.	Příjmení: PC
	Rodné příjme
	Skutečný pobyt ¹³⁾ :
	Prohlašuji, že
	Rodinný stav

12) Uveďte výši prostředků v Kč, které jste obdržel(a) při propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody nebo ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Povinné, pokud žadatel vybral jednu z následujících životních situací:

- Jsem po propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
- Jsem po propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech
- Ohrožení osoby sociálním vyloučením

13) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

PŘÍLOHA 8 – SCHVÁLENÍ PROVEDENÍ VÝZKUMU

Londinová Pavla Bc. (UPT-NJA)

Od: Zdražila Pavel Bc. (UPT-OTA)
Odesláno: 26. března 2015 15:39
Komu: Londinová Pavla Bc. (UPT-NJA)
Kopie: Jungová Yvona Ing. arch. (UPT-OTA)
Předmět: RE: Žádost o schválení provedení výzkumu
Přílohy: image002.png; Žádost schválení provedení výzkumu k diplomové práci se zaměstnanci Úřadu práce.docx

Vážená paní kolegyně,

z pověření ředitelky Krajské pobočky Úřadu práce ČR v Ostravě, Ing. arch. Yvony Jungové, reaguji na Vaši žádost o provedení výzkum na kontaktních pracovištích v Moravskoslezském kraji a sděluji, že s provedením dotazníkového šetření u zaměstnanců zařazených do útvarů hmotné nouze vyjádřila paní ředitelka souhlas. Současně doplňuji, že k rozeslání dotazníků lze použít elektronickou poštu ÚP ČR za předpokladu, že tak bude učiněno po pracovní době.

Požadované údaje o počtu zaměstnanců zařazených do útvarů hmotné nouze Vás sdělím operativně, jakmile tato data sumarizuji.

S pozdravem a přáním pěkného dne

Bc. Pavel Zdražila
vedoucí kanceláře krajské pobočky
T: 950 143 552
M: 605 215 282
E: pavel.zdrazila@ot.mpsv.cz

Úřad práce České republiky
Krajská pobočka v Ostravě
30. dubna 3130/2c
702 00 Ostrava 2
www.uradprace.cz

PŘÍLOHA 9 – DOTAZNÍK K PRAKTICKÉ ČÁSTI

Dotazník k diplomové práci

Dobrý den,

jsem Vaše kolegyně z Úřadu práce zaměstnaná na pracovišti dávek pomoci v hmotné nouzi na kontaktním pracovišti v Kopřivnici, současně také studentka na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde tento rok absolvuji.

Tímto bych Vás chtěla požádat o spolupráci při vyplnění dotazníku, který slouží k výzkumné části mé diplomové práce.

Tématem práce je "**Povolání sociálního pracovníka dávek hmotné nouze a práce s cílovými skupinami**", kde bych se ráda zaměřila na analýzu zaměstnání, zda vnímáte práci jako smysluplnou, zda jsou naplněny vaše hodnoty a očekávání, zda vás práce jako taková naplňuje, jak se v práci cítíte, jaké máte pracovní prostředí, jaká je náročnost Vašeho zaměstnání, náročnost komunikace s klienty, nároky na Vás a Váš pohled na cílové skupiny a zneužívání dávek, případně názory jak situaci zlepšit.

Dotazník má sice 45 otázek, jeho vyplnění však **zabere pouhých 10 minut** a jeho závěrem budou doporučení pro praxi, získání praktických poznatků problematiky, která by se mohla stát vhodným nástrojem k odstranění nežádoucích jevů v zaměstnání sociálních pracovníků.

Poprosím o **vyplnění co možná nejdříve, nejlépe do 31. března 2015**, jelikož od prvního budeme mít zase všichni "frmol" :o)

Za vyplnění předem mnohokrát děkuji!! Bc. Pavla Londinová

1. Jsem:

- Muž
- Žena

2. Můj věk:

- Prosím doplňte

3. Pracuji na kontaktním pracovišti (nepovinná otázka):

- Prosím doplňte

4. Mé pracovní zařazení:

- Sociální pracovník
- Pracovník dávek hmotné nouze (referent)
- Terénní sociální pracovník
- Vedoucí pracovník
- Metodik (ověřovatel dávek)
- Jiná, prosím doplňte

5. Do práce se těším:

- Ano – Vždy
- Někdy ano, jindy ne
- Ne – netěším

6. Má práce mě bavit:

- Ano
- Ne

7. Má práce mě naplňuje:

- Ano
- Ne

8. Smysl mé práce vidím v:

- Pomoc klientům
- Učím se nové věci
- Jsem v kontaktu s lidmi (klienti, kolegové)
- Finanční odměna (výplata)
- Jiná, prosím doplňte

9. Svou práci chápu jako „smysluplnou“:

- Ano
- Ne

10. Od své práce jsem při nástupu do zaměstnání především očekával(a):

- Pomoc a rady klientům, kteří si jich budou vážit a budou za ně rádi
- Zamezení zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi
- Finanční odměnu
- Jiná, prosím doplňte

11. Mé očekávání z práce (viz předchozí otázka) se splnilo:

- Ano
- Ne

12. V zaměstnání se cítím spokojeně:

- Ano
- Ne

13. Mí kolegové

- Jsou zároveň mí přátelé
- Jsou pouze mými kolegy
- Nezajímám se o ně, nebavím se s nimi

14. Pracovní kolektiv je:

- Kamarádský a vstřícný, všichni si radíme a pomáháme
- Někdy je vše v pořádku, jindy jsou v komunikaci problémy
- Spolupráce u nás nefunguje, rady a pomoci se musím doprošovat
- Jiná, prosím doplňte

15. V práci jsem se s agresí, či šikanou (možno označit více):

- Setkal(a) ze strany vedení
- Setkal(a) ze strany kolegů
- Setkal(a) ze strany klientů
- Nešel(a)

16. V práci se cítím:

- Aktivně, mám sílu a náladu na práci
- Unaveně, práce je zdoluhavá a náročná
- Nijak, práce mě nebaví, je to jen nutné zlo
- Jiná, prosím doplňte

17. Momentálně se cítím (možno označit více, případně doplnit):

- Zdravě
- Unaveně
- Potřebně
- Vyhořele
- Důležitě
- Bez energie
- Jiná, prosím doplňte

18. Na dávkách hmotné nouze pracuji (přičtete prosím i roky odpracované „pod městem“):

- Prosím doplňte

19. Na tuto pozici jsem nastoupil(a):

- Po ukončení studia
- Propracoval(a) jsem se k ní, chtěl(a) jsem zde pracovat
- Dostal(a) jsem se spíše náhodou
- Jiné místo v mém oboru nebylo, jinde jsem se nedostal(a)
- Jiná, prosím doplňte

20. Uvažuji o změně zaměstnání:

- Ano
- Ne

21. Ve změně zaměstnání mi brání:

- Finanční jistota
- Nedostatek odvahy
- Bojím se, že jinou práci nenajdu
- Plánuji odchod na mateřskou dovolenou
- Chybí mi pár let do důchodu
- Odejít ze zaměstnání nechci

22. Zaměstnání bych rád(a) změnila:

- Nikdy
- Do budoucna určitě, nevím kdy
- Co nejdříve

23. Klienti dávek pomoci v hmotné nouzi ve většině případů jsou:

- Chytří jedinci, kteří se správně vyjadřují, chápou co mi chtějí sdělit
- Jedinci, kteří ví co chtějí, jen mají problém se vyjádřit
- Jedinci, kteří se neumí vyjadřovat, neumí komunikovat, mají potíže se psaním
- Jiná, prosím doplňte

24. Klienti nejčastěji bývají (nejčastěji 1, nejméně 7, případně dopište 8 možností):

- Klidní
- Roztržití
- Agresivní
- Milí a chápaví
- Vstřícní
- Vulgární
- Vystrašení
- Jiná, prosím doplňte

25. Když jednám s klientem:

- Většinou stačí vše vysvětlit jednou
- Většinou musím vše opakovat, případně mluvit „jednodušeji“
- Většinou vůbec neví, co řešíme a stále se opakují, komunikace je náročná
- Jiná, prosím doplňte

26. V kartotéce mám na (na starost mám cca):

- 0 – 50 klientů
- 51 – 100 klientů
- 101 – 150 klientů
- 151 – 200 klientů
- 201 – 250 klientů
- 251 – 300 klientů
- 301 – 350 klientů
- Nemám vlastní kartotéku
- Jiná, prosím doplňte

27. Čas, který průměrně strávím s jedním klientem na přepážce během jeho jedné návštěvy úřadu je přibližně:

- 0 – 5 minut
- 5 – 10 minut
- 10 – 15 minut
- 15 – 20 minut
- 20 – 25 minut
- 25 – 30 minut
- 35 – 40 minut
- 40 a více minut
- S klienty na přepážce nepřicházím do styku

28. Během měsíce se jeden klient v průměru na úřad vrátí opakovaně vyřizovat své záležitosti (doložení dokladů, dotazy na výplaty, apod.) přibližně:

- Přejde pouze jednou
- Dvakrát
- Třikrát
- Čtyřikrát
- Pětkrát a více
- Nepracuji na přepážce, nevím

29. Administraci zvládám:

- S přehledem, vždy mám vše vzorně hotovo v termínu
- Mám s ní mírné problémy
- Kolegové mi musí pomáhat
- Zvládám ji sám (sama), ale v práci jsem déle
- Nezvládám ji, ve spisech mám nepořádek
- Jiná, prosím doplňte

30. Máme na našem kontaktním pracovišti zavedenou „kontrolu čtyř očí“ (kontrola, odsouhlasení výplaty dávky jiným pracovníkem):

- Ano – dodržujeme ji
- Ano – dodržování šidíme
- Ne – nemáme ji zavedenou, víme o ní
- Ne – nemáme ji zavedenou, slyším o ní poprvé
- Tuto práci nedělám, netýká se mě
- Nevím co je to kontrola čtyř očí

31. Úřední hodiny na našem kontaktním pracovišti máme:

- Jen pondělí a středa od 8:00 do 17:00
- Pondělí a středa od 8:00 do 17:00, úterý a čtvrtek od 8:00 do 11:00
- Jiná, prosím doplňte

32. Z práce domů jezdím:

- V rozumnou dobu – mám čas na rodinu, domácnost a osobní život
- Záleží na práci, někdy brzy, jindy později
- Vždy pozdě – na rodinu, domácnost a osobní život nemám moc času
- Jiná, prosím doplňte

33. Domů se vracím:

- Aktivní, plná(y) síl
- S mírnou únavou, ale v odpovídajících normách
- Unavená(y), nemám sílu na běžné věci
- Jiná, prosím doplňte

34. Můj počet přesčasových hodin za měsíc je průměrně:

- Nemám přesčasové hodiny
- 1 – 5 hodin
- 5 – 10 hodin
- 10 – 15 hodin
- 15 – 20 hodin
- 20 – 25 hodin
- 25 – 30 hodin
- 30 hodin a více

35. Přesčasové hodiny:

- Si mohu vybrat jako náhradní volno
- Mám proplacené zaměstnavatelem
- Mi každý měsíc propadávají, nulují se, proplacené je zaměstnavatelem nemám
- Jiná, prosím doplňte

36. Mezi cílové skupiny dávek pomoci v hmotné nouzi patří (možnost vybrat více):

- Nepřízpůsobilí jedinci
- Rodiny s dětmi
- Osoby bez přístřeší
- Matky samoživitelky
- Nezaměstnaní
- Mládež
- Osoby s tělesným, dušvním handicapem
- Senioři
- Venkovské obyvatelstvo
- Osoby závislé na alkoholu či drogách
- Jiná, prosím doplňte

37. Největší zastoupení klientů (cílová skupina) jsou dle mého názoru (možno vypsát i více):

- Prosím doplňte
-
-

38. Myslím si, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou zneužitelné:

- Ano
- Ne

39. Myslím si, že příčinou zneužívání dávky pomoci v hmotné nouzi je:

- Lenivost úředníků
- Nedostatečná kontrola – sociální šetření
- Špatně nastavený sociální systém
- Nejistěné, nebo zkreslené skutečnosti v rámci sociálního šetření
- Lživost klientů, která nelze odhalit
- Jiná, prosím doplňte

40. Kdo dle vašeho názoru nejvíce zneužívá dávky pomoci v hmotné nouzi (skupina, charakteristika, volná odpověď):

- Prosím doplňte
-
-

41. Myslíte si, že sociální šetření je dostatečná prevence zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi:

- Ano
- Ne

42. Jsou dávky pomoci v hmotné nouzi vypláceny dle vašeho názoru „spravedlivě“?

- Ano
- Ne

43. Jestliže jste v minulé otázce odpověděl(a) NE – proč dle vašeho názoru dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou „spravedlivě“ vypláceny?

- Prosím doplňte
-
-

44. Je dostatek prostředků, jak kontrolovat zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi:

- Ano
- Ne

45. Co by mohlo dopomoci k zamezení zneužívání pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi:

- Prosím doplňte
-
-

46. (Nepovinná) Jestli máte čas a náladu, podělte se prosím o zkušenosti a názory: Chápete svou práci jako smysluplnou? Naplňuje Vás? Jste v zaměstnání spokojeni? Máte zkušenosti se složitostí komunikace s klienty? Jak obtížná je administrace? Co si myslíte, o zneužívání dávek hmotné nouze? (v případě že byste měl(a) nedostatek prostoru přivítám jakoukoliv reakci na mailu: pavla.londinova@nj.mpsv.cz)

- Prosím doplňte
-
-

47. (Nepovinná) Co byste ve své práci či v dávkách pomoci hmotné nouze změnili, kdybyste mohli?

- Prosím doplňte
-
-

48. (Nepovinná) Která otázka vám v tomto dotazníku chyběla?

- Prosím doplňte
-
-

PŘÍLOHA 10 – NEJVĚTŠÍ ZASTOUPENÍ CÍLOVÉ SKUPINY KLIENTŮ DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Přepsány odpovědi dle názorů z dotazníku jaké je největší zastoupení klientů (cílová skupina) jsou dle vašeho názoru (možnost vypsát i více). Pracovníci popsali skupiny následovně:

- *Nezaměstnaní, nepřizpůsobiví, rodiny s dětmi i jednotlivci.*
- *Nepřizpůsobiví jednotlivci a rodiny s dětmi.*
- *Rodiny s dětmi, nepřizpůsobiví jedinci.*
- *Matky samoživitelky.*
- *Osoby bez přístřeší, matky samoživitelky, osoby závislé na alkoholu.*
- *Matky samoživitelky, které nejsou samoživitelky a mají přítele. Nepřizpůsobiví, kteří pracovat nikdy nebudou (někteří). Lidi, kteří jsou bez práce a ve skutečnosti pracují "na dohodu".*
- *Bezdomovci, samoživitelky, rodiny s dětmi.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi, osoby bez přístřeší, nepřizpůsobivý spoluobčané.*
- *Samoživitelky s nezaopatřenými dětmi, osoby bez přístřeší.*
- *Rodiny s dětmi, nepřizpůsobiví jedinci, nezaměstnaní, matky samoživitelky, osoby závislé na alkoholu a drogách.*
- *Nelze určit přesně - nejčastější však dle mého názoru osoby pod vlivem návykových látek a Romové.*
- *Matky samoživitelky a osoby bez přístřeší.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi, osoby bez přístřeší, matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní, početnější rodiny, matky samoživitelky, osoby bez přístřeší.*
- *Romové*
- *Nepřizpůsobiví jednotlivci, nezaměstnaní, matky samoživitelky, osoby bez přístřeší, rodiny s dětmi.*
- *Mladí lidé, matky samoživitelky.*
- *Rodiny s dětmi, nezaměstnaní jednotlivci (často nepřizpůsobiví, bez přístřeší, závislí na alkoholu, drogách).*
- *Rodiny s dětmi a teď od letošního roku důchodci, kteří mají nízké starobní a invalidní důchody.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi.*

- *Nepřizpůsobiví jedinci, osoby závislé na návykových látkách, nezaměstnaní, nezaměstnaní, matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Rodiny s dětmi, nepřizpůsobivý jedinci.*
- *Rodiny s dětmi.*
- *Všichni co jsou bez peněz.*
- *Rodiny s dětmi a matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní jednotlivci.*
- *Nepřizpůsobiví, kteří nechtějí pracovat.*
- *Rodiny s dětmi, osoby bez přístřeší, matky samoživitelky.*
- *Osoby dlouhodobě vedené na ÚP.*
- *Romové, osoby propuštěné z výkonu trestu.*
- *Nepřizpůsobiví jednotlivci, samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní, matky samoživitelky.*
- *Nemůžu říct přesně kdo má největší zastoupení, mám od každé cílové skupiny, zkouší to prostě všichni... Docela často to zkouší i mladí lidé co dostudovali a odstěhují se od rodičů a pak chtějí vše... Protože "nic nemají" když nemám na to, abych se sama užívala, tak se nestěhuju.*
- *Nezaměstnaní, bezpřístřeší, matky samoživitelky.*
- *Osoby bez standardní formy bydlení, s potřebou stálé konzumace alkoholu.*
- *Nepřizpůsobivý jednotlivci a nezaměstnaní.*
- *Nepřizpůsobiví klienti, matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Rodiny s dětmi, matky samoživitelky, nezaměstnaní.*
- *Toto posouzení je individuální ale všichni (98 %) jsou nezaměstnaní.*
- *Nepřizpůsobivý jedinci, kteří nemají a ani nehledají práci. Jedinci, kteří se snaží zneužít dávky, mladí lidé „bez přístřeší“.*
- *Mladí lidé, kteří nechtějí pracovat.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi.*
- *Rodiny s dětmi, nezaměstnaní, matky samoživitelky, osoby s tělesným, duševním handicapem.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi.*
- *Lidé bez zaměstnání, Romové.*

- *Nepřizpůsobiví jedinci.*
- *Romové.*
- *Osoby bez přístřeší a nezaměstnaní.*
- *Matky samoživitelky, i když ve většině případů se nakonec ukáže, že je situace pouze fiktivní nezaměstnaní, kteří pracují "na černo".*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi, matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Rodiny s dětmi.*
- *Nezaměstnaní, nepřizpůsobiví.*
- *Nevím asi nezaměstnaní.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Matky samoživitelky, nezaměstnaní, osoby bez přístřeší, osoby závislé.*
- *Nepřizpůsobivé obyvatelstvo.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Nezaměstnaní, matky samoživitelky, osoby bez přístřeší.*
- *Matky samoživitelky, nepřizpůsobiví jedinci, kterým vyhovuje žít na dávkách lidé dávky zneužívající, pracující "na černo".*
- *Podle mého názoru jsou většina klientů zdejšího referátu/ Karviná/ lidé, kteří nemají žádnou snahu pracovat, lidé, kteří by možná pracovali, ale jsou psychicky nemocní, a proto práci nemůžou sehnat. Dále matky samoživitelky, které pobírají rodičovský příspěvek.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Romové, Osoby závislé na alkoholu či drogách, lidé, kterým se nechce pracovat !!!*
- *Nepřizpůsobiví.*
- *Nezaměstnaní, rodiny s dětmi.*
- *Romové.*
- *Jedinci bez zaměstnání v předdůchodovém věku, matky samoživitelky.*
- *Osoby bez přístřeší a Romové.*
- *Rodiny s dětmi, nezaměstnaní, matky samoživitelky.*
- *Samoživitelky, nezaměstnaní.*
- *Osoby, jež nemají zaměstnání, ale nemají ani snahu si jej najít. Dále matky s dětmi, které nechtějí přiznat, že žijí se svým druhem. Jsou zde i osoby, které dávky potřebují a zaměstnání nemohou najít, ale není jich příliš velké procento.*

- *Nepřízpůsobilí občané.*
- *Od každého z předchozí otázky něco, nejvíce asi nepřízpůsobilí, nezaměstnaní a matky samoživitelky.*
- *Nepřízpůsobilí jedinci.*
- *Nezaměstnaní (tvoří více skupin).*
- *Matky samoživitelky, osoby na ubytovnách bez práce, romské rodiny.*
- *Osoby závislé, nezaměstnaní, osoby bez přístřeší.*
- *Nezaměstnaní, matky samoživitelky, rodiny s velkým počtem dětí.*
- *Dlouhodobě nezaměstnaní bez zájmu hledat si legální zaměstnání.*
- *Matky samoživitelky, romské rodiny, nezaměstnaní v předdůchodovém věku.*
- *Jednotlivci.*
- *Nepřízpůsobilí jedinci, závislí na alkoholu či drogách v souvislosti s tím postižení většinou bezdomovectvím.*
- *Nezaměstnaní, nepřízpůsobilí, osoby závislé, matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Mladí lidé, kteří nikdy nepracovali a zjišťují, že ani pracovat nemusí, jelikož jim stát peníze dá.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Romové.*
- *Rómové.*
- *Romové, osoby bez přístřeší, osoby závislé na alkoholu či drogách, nezaměstnaní.*
- *Nezaměstnaní, matky samoživitelky, nepřízpůsobilí jednotlivci, rodiny s dětmi.*
- *Matky samoživitelky, nezaměstnaní, osoby bez přístřeší, rodiny s dětmi, senioři, osoby závislé na alkoholu či drogách, osoby s tělesným, duševním handicapem.*
- *Nezaměstnaní.*
- *Nepřízpůsobilí spoluobčané, osoby bez přístřeší, venkovské obyvatelstvo.*
- *Bez vzdělání, se základním vzděláním.*
- *Matky samoživitelky.*
- *Nezaměstnaní, nepřízpůsobilí.*
- *Jednotlivci.*
- *Osaměle žijící muži, matky samoživitelky.*

PŘÍLOHA 11 – ZNEUŽÍVÁNÍ DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI CÍLOVÝMI SKUPINAMI

Níže jsou přepsány odpovědi dle názorů z dotazníku, které cílové skupiny či jedinci nejčastěji zneužívají dávky pomoci v hmotné nouzi a jakým způsobem. Jelikož jde o informace zajímavé a důležité, vypisujeme níže všechny:

- *Lháři, kteří chtějí peníze.*
- *Osoby bez přístřeší (fikce domova), nepřizpůsobiví občané.*
- *Nepřizpůsobiví jednotlivci - práce načerno.*
- *Osoby, které pracují tzv. načerno, nelze je odhalit.*
- *Osoby bez přístřeší; osoby, které pracují na dohodu.*
- *Matky samoživitelky, které nejsou samoživitelky a mají přítele. Nepřizpůsobiví, kteří pracovat nikdy nebudou (někteří). Lidi, kteří jsou bez práce a ve skutečnosti pracují "na dohodu".*
- *Je to různorodé, někdy rodiny s dětmi, někdy jednotlivci, Romové.*
- *Nepřizpůsobivý, tzv. samoživitelky.*
- *Matky samoživitelky, klienti, kteří žijí v druhovských poměrech, které se nám nedaří prokázat.*
- *Osoby bez přístřeší.*
- *Kdo má možnost, ten zneužije = všichni.*
- *Osoby, které v tom umějí chodit - oni a jejich rodiny jsou na dávkách HN odjakživa, nikdy nepracovali, neznají nic jiného, osoby, které si umějí spočítat 1 + 1.*
- *Je to různé. Nedokážu říct, že některá skupina více a jiná méně.*
- *Romové, absolventi škol.*
- *Nelze fundovaně říci, jedinci se jen přizpůsobují systému, který nastavují naši zákonodární činitelé.*
- *Mladí lidé, kteří po ukončení vzdělání (např. středoškolského), kteří po ukončení SŠ se jdou zaevidovat na Úřady práce a dojdou na referáty hmotné nouze v Opavě a vymýšlí si "historky", že jsou bez přístřeší, bydlí všude a nikde - už je toho moc!*
- *Klienti, kteří jsou dlouhodobě na dávkách - vyznají se v systému, vědí, jak ho obejít.*
- *Romové, ti přesně ví, jaké mají práva, ale povinnosti to je fuk.*
- *95 % klientů.*
- *Osoby závislé na návykových látkách, nezaměstnaní, matky "samoživitelky".*
- *Každý, kdo má možnost - nezaměstnaní, zaměstnaní, všichni zkouší, zda to vyjde.*
- *Romské rodiny, které si žádají o dávky mimořádné okamžité pomoci na vše.*
- *Ze všech cílových skupin, kdo má na to žaludek a drzost.*
- *Matky samoživitelky - neuvedení partnera, tím pádem nezapočítání příjmů. Ve většině případů partner pracuje. Rodiny, pro které jsou děti zdrojem jejich příjmů.*

- *Běloši, křesťané, alkoholici, neschopní lidé.*
- *Dlouhodobě nezaměstnaní.*
- *Matky samoživitelky - které tak vystupují, ve skutečnosti žijí s otcem a výživné na dítě je fiktivní. Osoby bez přístřeší - kteří ve skutečnosti bydlí v domácnosti, kde je příjem.*
- *Spoluobčané, kteří pracují na černo, případně, kteří žijí s partnerem, který pracuje a tvrdí, že jsou sami.*
- *Klienti, kteří přijdou na to, že se dají tyto zneužívat, často to jsou klienti, kteří jsou v evidenci i několik let.*
- *Nepřizpůsobiví, závislí na alkoholu a drogách, pracující na černo.*
- *Romové.*
- *Kdo může, je jedno jestli Češi nebo Romové.*
- *Jednotlivci, kteří jsou dlouho na dávkách, nejsou motivováni pracovat, nikdy nepracovali nebo pracují načerno.*
- *Matky samoživitelky, které nežijí samy.*
- *Často to jsou rodiny s dětmi, staré věci, které mají tak vyhodit s tím, že to nefungovalo a přijdou si pro nové postele, ledničky, pračky.. Protože jakmile mají děti, tak to dostanou, ať děti netrpí...zapírají že někde pracují, pracují na černo...*
- *Bezpřístřeší - klienti bydlí po známých a tvrdí, že společně nehospodaří, těžce prokazatelné společně posuzované osoby.*
- *Jednotlivci zatížení exekucemi pracující nelegálně.*
- *Nepřizpůsobivý jednotlivci.*
- *Lidé závislí na alkoholu.*
- *Dlouhodobě nezaměstnaní.*
- *Lidé v aktivním věku, kteří jsou vedení v evidenci ÚP jako nezaměstnaní a pracují "na černo".*
- *Všichni, kterým je toto umožněno.*
- *Osoby „bez přístřeší“, kteří mají trvalé pobyty na obecních či městských úřadech, fiktivně přespávají na ulicích po kamarádech apod. Přitom fakticky jsou u svých maminek, přítelkyň apod.*
- *Mladí lidé - v osmnácti se chtějí osamostatnit, ale přicházejí na dávky.*
- *Nezaměstnaní, kteří pracují "na černo", účelově rozvedení klienti, klienti s účelově upravenými poměry k nezletilým dětem.*
- *Nezaměstnaní - práce "na černo".*
- *Mladí nezaměstnaní.*
- *Lidé, co si propočítají, že doma v teple dostanou skoro stejně peněz, jako kdyby pracovali za minimální mzdu.*
- *Romové.*

- Romové.
- Nezaměstnaní.
- Matky samoživitelky, nezaměstnaní (práce na černo).
- Nezaměstnaní jednotlivci.
- Nezaměstnaní.
- 18 ti letí, kteří se odstěhují od rodičů, pořídí si byt (ubytovnu) a žádají HMN - "kapesné " a ti, kteří žádají MOP na vybavení domácnosti.
- Lidé, kteří v životě nepracovali a ani pracovat nebudou a spoléhají na veškerou sociální pomoc. Romové. Matky samoživitelky, neboť v drtivé většině případů je to tak, že dotyčná má přítele, který vydělává, ale zapírá ho, aby nemusela dokládat jeho příjmy a měla vyšší dávky sociálního zabezpečení. Poté ti co přišli o zaměstnání, ale je pro ně pohodlnější pobírat sociální dávky a kolikrát i výhodnější, protože kdyby šli do práce tak jsou na tom třeba o 1.000,- Kč hůř než na dávkách. Dále také ti, které nezajímá nic jiného než flaška alkoholu.
- Romové.
- Lidé pracující "na černo".
- Falešní nezaměstnaní, kteří na černo pracují, falešní osamělí lidé, kteří ve skutečnosti žijí s další osobou, která má příjmy.
- Nepřizpůsobiví.
- Romové.
- "Naoko" nezaměstnaní, pracující na základě DPP (nízké výdělky), matky samoživitelky (nesprávně uvedené okruhy SPO, přiznávání - nepřiznávání částek výživného).
- Lidé, kterým to myslí (dokáží si "spočítat", jak dávky zneužít).
- Alkoholici, gambleři, narkomani, matky samoživitelky, které tvrdí, že žijí samy/ přitom žijí s otcem dětí, který pracuje s dostatečným příjmem/.
- Majitelé ubytoven.
- Romové.
- Nepřizpůsobiví.
- Nezaměstnaní.
- Například lidé, kteří pracují na černo.
- Každý kdo může a ví jak.
- Nevím odpověď.
- Lidé v aktivním věku mezi 25 - 40 rokem, kteří často pobírají dávky a u toho pracují na "černo".
- Nezaměstnaní, kteří pracují na černo, rádo by samoživitelky, žijící s mužem.
- Matky s dětmi, osoby zaměstnané tzv. "na černo".
- Nepřizpůsobiví občané.
- Všichni, kteří přijdou jak na to, know-how se díky sociálním sítím dnes šíří mnohem rychleji.

- Zastoupení téměř ze všech výše uvedených skupin.
- 95 % klientů dávek HN.
- Osoby na ubytovnách, osoby pracující na černo, osoby, kteří pracovat nechtějí, jelikož mají dostatek peněz z dávek, osoby bez vzdělání.
- Všichni klienti.
- Romové, kteří si informace o dávkách předávají mezi sebou.
- Nepřízpůsobilí občané tj. lidé bez chuti hledat si práci a žít normálním životem, kteří si myslí, že ostatní lidé žijí jen proto, aby se o ně starali.
- Široké téma - nedá se jednoznačně specifikovat.
- Jednotlivci - práce na černo.
- Jednotlivci tvrdící, že bydlí "různě" pracující převážně "na černo". Bohužel i matky "samoživitelky", které zamlčují, že žijí v družském svazku.
- Nezaměstnaní pracující nelegálně.
- Nezaměstnaní, účelově nezaměstnaní pracující na černo, nezaměstnaná mládež.
- Nezaměstnaní - nelegální práce, dohody o provedení práce.
- Matky údajně samoživitelky, které běžně živí chlap, často i dokonce otec dětí, nebo dítěte. Nám matky tvrdí, že výživné placeno není a když po nich chceme trestní oznámení, tak najednou nám přinesou doklad o zaplacení výživného.
- Jednotlivci – nezaměstnaní.
- Nepřízpůsobilí.
- Dávky zneužívají skoro všichni, protože se jim dle jejich slov nedostává dostatek finančních prostředků.
- Romové, matky samoživitelky, osoby závislé na drogách či alkoholu.
- Rodiny, u nichž převážně otcové pracují na černo, jednotlivci, kteří pracují na černo.
- Rodiny či jednotlivci z majoritní společnosti, střední třídy, převážně se středoškolským a vyšším vzděláním.
- Matky samoživitelky - mnohdy žijí s otcem dítěte, který pracuje a má příjem nezaměstnaní - často pracují "na černo" anebo na dohodu o provedení práce, kde jim zaměstnavatel uvede nízkou částku příjmu.
- Matky samoživitelky /většinou mají partnera, kterého popírají/.
- Romská menšina; rodiny s dětmi, kde alespoň jeden z rodičů "načerno" pracuje.
- Ti, kteří NECHTĚJÍ pracovat a všemožně podvádějí.
- Dlouhodobě nezaměstnaní, kteří ale nechtějí pracovat nebo pracují na černo a my nemáme možnost jim to dokázat.
- Všichni. - Skoro všichni.
- Systém zneužívání dávek umožňuje.

PŘÍLOHA 12 – DŮVODY NESPRAVEDLIVÉHO VYPLÁCENÍ DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Názory pracovníků, kteří odpověděli NE na otázku, zda jsou dávky pomoci v hmotné nouzi vypláceny spravedlivě. Jaký je důvod nesprávného vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi?

- *Kdo by peníze měl dostat, ten je nedostane, kdo si je zaslouží, ten nemá nic nebo málo.*
- *Pravidlo: „, s poctivostí nejdál dojdeš“ zde mnohdy neplatí.*
- *Protože jsou jednotlivci či rodinou zneužíváné... Uvádějí skutečnosti, které nejsou pravdivé a pracovníci dávek na některé věci jen stěží přijdou.*
- *Velké procento klientů pobírání dávek bere jen jako kapesné, klienti mají příjmy, které neuvedou.*
- *Ti, kteří dávky nedostanou (mají nízký důchod), nebo dávky skutečně potřebují, na dávky nedosáhnou. Ti, kteří jsou vychytralí a ví, jak obejít zákon, nebo jak to udělat, tak na dávky dosáhnou.*
- *Zákon neumí řešit podstatný pokles příjmů v průběhu pobírání dávek, zákon je velmi nefér v oblasti mop vůči pracujícím lidem.*
- *Měly by být vypláceny podle snahy (aktivity) klienta!*
- *Osobám, které nikdy nepracovaly, a jsou pouze živeny ze svých rodin a hlavně z rození dětí, bych dávky jak HN tak SSP zkrouhla.*
- *Mělo by existovat nějaké "opatření", něco jako "zásluha", aby se zamezilo tomu, že se lidem nechce do práce - jsou takoví klienti, kteří jsou nezaměstnaní spoustu let, popř. pracují na černo, a doplácení do ŽM takovým jedincům vyhovuje a nemají žádnou motivaci svou situaci změnit.*
- *Ti co pracovali, mnohdy na dávky nedosáhnou.*
- *Když přijde mladý člověk (cca do 26 let) na hmotnou nouzi a vymyslí si historky, že bydlí všude a nikde, tak mu žádosti musí být dány - prohlásí do protokolu výše uvedené skutečnosti a je mu vyplacena dávka. Pokud přijde na hmotnou nouzi matka samoživitelka, která bydlí sama s nezletilým dítětem a její příjmy jsou rodičovský příspěvek, popřípadě přídavek na dítě a výživné (pokud je hrazeno), tak na dávky většinou nedosáhne kvůli příjmům, které jsou vyšší, než životní minimum na ni a na dítě :-)*

- *Nemožnost dokázat klientům jejich příjmy (např. z práce načerno), z lichvářství, prostituce, nesnadné dokazování společného hospodaření osob, neznalost jejich skutečného majetku, bankovních účtů apod.*
- *Tady není nic spravedlivé.*
- *Na základě zkreslených informací o klientech vyplácí stát dávky nepotřebným lidem, kteří tvoří dle mého názoru 95 % veškerých klientů u nás.*
- *Dle mého názoru je systém absolutně demotivující, nárok a výplata dávek HMN by měl být časově omezen.*
- *Protože většina nezaměstnaných pracuje tzv. načerno, příjem není nikde dokládán a ještě se jim vyplácí dávky a ne v malé výši. Samoživitelka s příjmem nemá nárok na nic, protože má příjem, nezaměstnaný má také příjem a ještě dostává dávky v hmotné nouzi. Dávky jsou tak vysoké, že tito nezaměstnaní nikdy nepracovali ani pracovat nebudou, dávky jim stačí na žití a mají klid.*
- *Dávky by jsem odstupňovala dle zásluh, tzn., že jsou zde lidé, kteří již mají odpracováno i 40 let a nemají věk odchodu do důchodu – poskytovala by jsem těmto lidem vyšší dávky než těm, kteří neodpracovali nic nebo jen velmi krátkou dobu.*
- *Nejde o sociální dávky, ale charitu.*
- *Schází informační propojení jednotlivých systémů.*
- *Ke každému případu se přistupuje individuálně - platí pravidlo: "kdo víc řve, ten víc dostane".*
- *Protože není dostatečná kontrola, která by potvrdila nárok (okruh SPO, práce na černo...).*
- *Velkou roli zde hraje subjektivní názor konkrétního pracovníka, nastavení celkového systému sociální péče není pro klienty moc motivující a v síti zůstanou i jedinci, kteří mohou pracovat, ale nemají k tomu motivaci.*
- *Špatně nastavený systém.*
- *Nemyslím konkrétní výplatu, ale to, že člověk, který celý život pracuje, ocitne se na dávkách, ale má našetřené peníze, koupené auto a potřebuje na krátký čas vypomoci, nemá nárok na nic, ale ten, kdo celý život nepracuje, nikdy neodváděl daně a ničím společnosti nepřispěl, tak má nárok na vše.*
- *Proč by člověk, který je na dávkách dvacet let měl dostávat furt peníze za nic, člověk který pracuje, tak nemá na nic nárok..a chudák na dávkách dostane vše...jak může vů-*

bec někdo takovou dobu pobírat dávky?? Nehledá si práci, protože je to pro něj nevýhodné, tak kde jsme?

- *Nemožnost postihovat nelegální práci.*
- *Protože na dávky pomoci v hmotné nouzi mají nárok především lidé, kteří nikdy nepracovali, a ani si práci aktivně nehledají. Několikrát se mi stalo, že mi klient přímo řekl, že když je na dávkách, tak se mu pracovat ani nevyplatí.*
- *Protože lidé, kteří přijdou na krátkou dobu a o práci a nemají hned další měsíc nárok na hmotnou nouzi, protože se jim počítá příjem ze zaměstnání, to je nespravedlivé, lidé, kteří nepracují několik let, mají nárok na vše a pracovat pro ně již nemá smysl a nevyplatí se jim to.*
- *Jsou plošné, neřeší individuální případy u klientů.*
- *Spoustu klientů dávky zneužívá, mnohdy i víme konkrétně, kdo zneužívá dávky, ale bohužel nemáme dostatečné pravomoci k tomu, aby jsme toto zneužívání, či nespravedlivé vyplácení dávek mohli omezit.*
- *Pokud bude dávka hmotné nouze vyšší než min. mzda tak chybí motivace klientů.*
- *Nedokonalý dávkový systém. Dávky se vyplácí, i když klienti neplní podmínky. Peníze z dávek klienti využívají k jiným věcem než na co jsou určeny a přesto nejsou nijak sankcionováni. My jako pracovníci v této věci nic nemůžeme dělat. Jen se nám vysmívají do obličeje a za peníze z dávek jezdí taxíkem do Kauflandu a zpět.*
- *Protože pokud klient pracuje a má malý výdělek, dávky mu nevyjdou, jelikož má 1,3 násobek životního minima. Pokud by byl na dávkách má zaplacený nájem + dávku žití. Je na tom lépe. Není motivace pracovat.*
- *"Slušní" lidé, kteří celý život pracovali a něco si vybudovali, něco si našetřili nebo pořídili, jsou na tom občas hůře než Ti, co nikdy nepracovali.*
- *Vyplácí se podle jednoho metru, zákon není dostatečně ošetřen.*
- *Nedostatek pracovních sil na kontrolu a ověření skutečností -sociální šetření.*
- *Není dostatečná kontrola. Nedostatek zaměstnanců.*
- *Dle mého názoru nejsou ve většině případu dávky vypláceny spravedlivě - mám na mysli především romskou komunitu, kdy není z důvodu špatného sociálního systému žádná motivace, aby tyto osoby pracovaly a vyplácené dávky jsou příliš "vysoké" a nemotivující k práci.*
- *Nelze poskytnout v některých případech žádné dávky, ani MOP, i když viditelně dle zjištěné aktuální sociální situace žadatel nemá ani "na chleba". Např. nyní po přehodnoce-*

ní dle nových podmínek zákona o pomoci v HN klienti, kteří bydlí v podnájmu, což je od 01.01.2015 standardní forma bydlení, a nevzniká jim nárok na PNŽ, nemají nárok ani na DnB když příjmy přesáhnou 1,3 násobek ŽM, i když po porovnání příjmů a výdajů jim chybí na úhradu nájemného i několik tisíc Kč. To jsou opravdu lidé v HN, kterým nelze dle stávajícího zákona pomoci. U mých klientů se to týkalo především matek samoživitelek na rodičovské dovolené, a rodin s dětmi.

- *Systém výplat doplatku na bydlení je špatně nastaven, nesouhlasím s DnB na ubytovny, části bytu apod.*
- *Práce na černo.*
- *Ony jsou vyplaceny, jak mají být, ale píšou ne právě z toho důvodu, že jsou určité lidé kteří pracují na černo a není v naší moci to zjistit případně jim to dokázat. Vzhledem k tomu, že na to nemáme ani kompetenci jít dělat "šťáru" někam k zaměstnavateli.*
- *Nedostatečná legislativa, snadné zneužití, nedostatečné pravomoci úředníků, malá opora u odvolacího orgánu v případě zamítnutí (odejmutí, snížení) dávky.*
- *Nevychází z aktuální potřeby klienta (příjmy měsíc zpětně, ONB taktéž).*
- *Pro posuzování nejsou pevně daná pravidla, téměř každá situace se lze "ošidit" správním uvážením. Další problémem jsou osoby "na oko bez přístřeší" a osoby, které u někoho "pouze přespávají" - nelze dokázat společné hospodaření.*
- *Vůbec se nezohledňuje, že klient pobírá dávku hmotné nouze 20 let a za tu dobu nikdy nepracoval a celoživotně pracující člověk/ po ukončení podpory v nezaměstnanosti/ , se dostane do hmotné nouze a má stejnou výši 6M jako někdo kdo nikdy nepracoval.*
- *Protože papír snese všechno a hlavně se bojíme tzv. diskriminace Romů - což je v našich podmínkách běžné.*
- *Klienti pracují na černo nebo nelze prokázat okruh společně posuzovaných osob (druh družka).*
- *Nejsou zohledňovány příjmy, které si myslím, by měly alespoň částečně být. Také nenutí nikoho si hledat práci.*
- *Opověděla jsem ANO.*
- *Špatně nastavený systém, jsem zastáncem sociální solidarity, ale dávky by měly být velmi omezeny - zúžen jejich okruh a kladen větší důraz na sociální práci s klientem, rodinou - větší zapojení NNO.*
- *Špatně nastavený systém a zákon.*
- *Vyplácí se lidem, kteří ji nepotřebují - 95 %.*

- *Celkově je tento systém navržen špatně, podporuje to osoby, které nepracují a pracovat nechtějí a osoby které by potřebovali opravdu pomoc na to nedosahují.*
- *Lhaním klienti mohou docílit vyplácení dávek v jiné výši (existenční minimum x životní minimum).*
- *S určitostí poznáte, kteří klienti dávky skutečně potřebují a kteří je považují za "kapesné". Spisů na jednotlivého úředníka je velké množství a proto je těžké uhlídat potřebnost. Spíše se považují za robota nastaveného systému a řešení spravedlivosti vyplacení dávek bych nechala státníkům.*
- *Nelze mluvit o spravedlivosti, ale neumožňují opravdovou pomoc zvláště lidem s nízkými příjmy z výdělečné činnosti nebo s nižšími důchody - jsou příjmem na hraně tak, že na pomoc nedosáhnou a přitom žijí.*
- *Klient, který nahlásí, že nikdy nepracoval, nic nemá, nikde nebydlí a nikde nepracuje dostane vše, klient, který se snažil být pro společnost přínosný, nelže, nahlásí např. stavební spoření, či jiný majetek koupený v době, kdy byl pracovně aktivní, neobdrží zpravidla žádnou dávku ze systému pomoci v hmotné nouzi. Klient mající majetek nemá nárok na dávky, to považují za spravedlivé, nicméně metody prokázání, že v případě prvního klienta nedochází ke klamání úředníka jsou nedostatečné.*
- *Klient uvede, že nemá dluh na výživném a úřad se nedoví, jestli vypovídá pravdivě (rozdíl mezi EMxŽM při vyplacení dávky); většina klientů lže.*
- *Díky některým klientům, kteří lžou, uvádí nepravdivé informace, kdy nelze prokázat jejich pravdivost, účelové jednání k získání dávek.*
- *Klienti lžou, pracují nelegálně.*
- *Nejsou dávky vyplaceny spravedlivě, jelikož sociální šetření neprobíhá u těch, co mají všechno v pořádku a spolupracují, ale i přesto u nich v bytě může bydlet více lidí a mít příjem, tudíž jim jsou vyplaceny dávky, na které ve skutečnosti nemají nárok. A u lidí, u kterých je podezření a je provedeno sociální šetření, se zjistí, že u nich někdo bydlí a má příjem, tak těmto lidem je vyčíslen přeplatek.*
- *Klienti lžou a nelze jim to dokázat.*
- *Ti, kteří v minulosti pracovali a odváděli daně jsou na tom stejně, jako ti, kteří nikdy nepracovali a nikdy pracovat nebudou. Mělo by se hodnotit zda člověk v minulosti pracoval, jaká je jeho snaha v současné době, atd. a na základě bodového hodnocení by mělo být rozhodnuto, zda má člověk nárok na životní či existenční minimum. Také by se*

na základě bodového systému hodnotilo kolik přispějeme dané osobě na bydlení. Takto by naše dávky byly spravedlivé.

- *Přílišná byrokracie omezuje úředníky a zvyhodňuje klienty, kteří podvádí.*
- *Neboť se domnívám, že ze státního rozpočtu má být financován člověk, který do něj také něco odvedl a ne, že celý život se "veze". Na výplatu dávky HN by měl být nárok až po prokázání nejméně 1 - 5 let zaměstnání. Dále provádění šetření v rodině klienta, i když žije samostatně, zda je rodina (rodiče) jsou schopni mu finančně vypomáhat, sloučit bydlení do jednoho bytu.*
- *Protože je systém nastaven tak, že bez rozdílu jestli se někdo snaží a hledá práci a někdo nedělá nic, jen dochází na kontroly, stejně dávky dostane.*
- *Lidi lžou.*
- *Protože je dostávají i lidé, kteří využívají nedokonalosti systému poskytování dávek, např. pracují a smlouvu mají sepsanu tak, že mají nárok na dávky, ...pracují na černo, ... žijí s druhem(družkou) a popírají to.....a my to ani pomocí sociálního šetření nejsme schopni dokázat.*
- *Protože jsou vyšší než naše platy.*
- *Nový systém pravidel pro stanovení nároku na dávku doplatek na bydlení je zbytečně složitý, nespravedlivý a rozšiřuje možnosti poskytování této dávky.*

PŘÍLOHA 13 – ZMĚNY K ZAMEZENÍ ZNEUŽÍVÁNÍ POBÍRÁNÍ DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Níže jsou uvedené navrhované změny, které pracovníci chápou jako důležité k zamezení zneužívání pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi. Data jsou získána z otevřené otázky dotazníku. Pracovníci by změnili, případně zavedli:

- *Přísnější kontroly a monitorig klientů - detektivové, větší spolupráce s jinými úřady, přísnější zákon.*
- *Větší počet terénních pracovníků.*
- *Změna sociálního systému, více prostoru pro pracovníky.*
- *Častější kontroly práce načerno úřadem práce - zaměstnanost, pokud se to dozví.*
- *Možnost ze strany pracovníků hmotné nouze přitvrdit, více se možno opřít o sociální šetření.*
- *Změnit systém dávek.*
- *Více sociálních pracovníků, kteří by chodili na sociální šetření.*
- *Více zaměstnanců a změna legislativy.*
- *Častější kontakt s klienty.*
- *Změna v legislativě. Důkladnější prostředky kontroly.*
- *Úprava legislativa tzv. přísná ruka státu.*
- *Větší míra kontroly.*
- *Větší počet pracovníků, celková změna systému - je špatně nastaven. O zákonu rozhodují ve sněmovně lidé, kteří realitu v životě nezažili.*
- *Nevím.*
- *Změna sociálního systému.*
- *Větší pravomoce pracovníků.*
- *Jedině nový a přísný zákon o pomoci v hmotné nouzi.*
- *Větší informovanost v rámci ostatních institucí, úspěšnější odhalování práce načerno, při zjištění zneužívání dávek možnost větších sankcí.*
- *Změnit zákony a celý systém. Podívejte se na okolní státy, nikde není zavedeno to co tady. Nechceš pracovat, je ti nabídnuta práce, odmítneš ji, nebudeš dostávat ani dávky.*
- *Vůbec je nevyplácet.*
- *Pružnější spolupráce ÚP, MÚ, Policie ČR, inspektorátu práce atd.*
- *V naší republice asi nic.*

- *Kontrola práce na černo.*
- *Nic, vždy se najdou lidé, kteří si dokáží pomoci v každé legislativě. Větší kontrola by byla, kdyby pracovníci měli na starost méně klientů a mohli se tak podrobněji věnovat každému individuálně.*
- *Přísnější zákony.*
- *Změna politiky vlády, větší odpovědnost za sebe sama.*
- *Větší pravomoc na straně sociálních pracovníků, case management, spolupráce s odvolacím orgánem.*
- *Větší kontrola, větší zapojení zprostředkovatelek úřadu práce, větší odvážnost sociálních pracovníků k tomu postavit se agresivním klientům.*
- *Více kontrolu ÚP při práci na černo - nejsou lidi, není vůle.*
- *Změna sociálního systému, větší množství terénních sociálních pracovníků, kteří by měli možnost provádět více a častěji sociální šetření.*
- *Změna zákona.*
- *Na dávkách maximálně 2 roky, jestli si za 2 roky nenajde práci, tak bohužel.*
- *Změna zákona a celého systému sociálního státu.*
- *Častější kontroly, šetření, vysoké sankce za nedodržení oznamovací povinnosti.*
- *Jiný systém výplaty dávek hmotné nouze.*
- *K zamezení zneužívání by pomohla jediné změna celého sociálního systému... Celé je to špatně postavené.*
- *Více pracovníků na sociální šetření - jen na důkladné sociální šetření !!!!*
- *Propojení více státních systémů (údaje o placení zdravotního pojištění).*
- *Nabrat více pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi, protože v současné době má většina pracovníků velké množství klientů a nemá tak čas každého klienta pořádně prošetřit.*
- *Více zaměstnanců.*
- *Možnost sjíždění dat s ministerstvem financí, možnost zjišťování bankovních účtů u bank bez souhlasu klientů, sjíždění dávek SSP - příspěvek na bydlení na byt, ne na klienta.*
- *Zpřísnit sociální systém a celý zákon o pomoci v hmotné nouzi. V rámci zákona o pomoci v hmotné nouzi dát větší pravomoci pracovníkům hmotné nouze stran zneužívání dávek HMN (možnost využít při rozhodování různé zjištěné skutečnosti, kdy např. klienta přímo vidíme při výkonu práce (v případě, že ÚP nemá žádnou zmínku o tom, že by pracoval), informace zjištěné na sociálních sítích (např. týkajících se zaměstnání, společ-*

ného soužití, apod.), svědecké výpovědi (např. sousedé, apod.), dále v tomto zákoně stanovit sankce za zneužívání dávek (např. odejmutím dávky na stanovenou dobu, tak jako je to u nerespektování výzvy).

- *Omezení nebo zrušení dávek.*
- *Větší tresty a sankce za zneužití dávek. Jiný systém!*
- *Náhled do registru vozidel, Nastavení jiných kritérií pro přiznání dávky.*
- *Změna zákona.*
- *Větší kontrola zaměstnavatelů, sankce za práci "na černo".*
- *Větší pravomoce sociálních pracovníků, více šetření.*
- *Pravidelnější sociální šetření, pravidelná kontrola nelegální práce.*
- *Nábor nových pracovních sil - sociální šetření.*
- *Zvýšení počtu zaměstnanců.*
- *Systém.*
- *Změna sociálního systému. Větší prostor na sociální šetření. Lepší pravomoce sociálního pracovníka při zjištění práce na černo*
- *Méně klientů na pracovníka, který zpracovává dávky, aby měl čas na ověřování skutečností a na kontrolní šetření, zavedení samostatného kontrolního oddělení s většími pravomocemi a možnostmi, jak kontrolovat a zasahovat.*
- *Méně klientů na pracovníka, který zpracovává dávky, aby měl čas na ověřování skutečností a na kontrolní šetření, zavedení samostatného kontrolního oddělení s většími pravomocemi a možnostmi, jak kontrolovat a zasahovat.*
- *Větší počet zaměstnanců a větší pravomoc, neboť v zákoně jsme omezování.*
- *Větší počet zaměstnanců, především sociálních pracovníků, zpětná vazby od OSPOD, informační technologie - nemáme možnost ověřit rodinné vazby (ohlašovna), dále pak propojenost s finančním úřadem a s evidencí motorových vozidel a katastrům nemovitostí (dle RČ), aby bylo možno prolustrovat celou ČR.*
- *Více sociálních pracovníků, které by chodily na sociální šetření.*
- *Větší pravomoce sociálních pracovníků.*
- *Více sociálních šetření, větší spolupráce policie co se týče kontrolovaných osob při hazardu v hernách či častém požívání alkoholu na veřejnosti..., a dále častější kontroly inspektorátu práce s následnými informacemi.*
- *Jednoznačná legislativa, posílení pravomocí úředníků, opora u odvolacích orgánů. Zásadním se jeví navýšení počtu pracovníků na agendě dávek pomoci v HMN z důvodu*

snížení počtu vyřizovaných žádostí na 1 pracovníka - (stačilo by dosáhnout doporučeného počtu 70 spisů na 1 pracovníka). Bylo by více času na sociální práci v terénu, průběžně by se ověřovaly skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku i její výši, zamezilo by se zneužívání.

- *Větší kontrola zaměstnavatelů, sankce za práci "na černo".*
- *Lepší spolupráce s ÚP a městem.*
- *Změna systému.*
- *Větší pravomoci sociálních pracovníků HMN, změny v zákoně o HMN.*
- *Více pracovníků, kteří by měli čas se v dávkách více "šťourat" a zkoumat každou situaci více dopodrobna, pevně daná ukotvená pravidla, jak při vyhodnocování postupovat, např. pevně dané okruhy společně posuzovaných osob a jejich vyloučení jen za přesně stanovených podmínek (ne aby stačilo jen prohlásit, že společně nehospondaří, jednou žijí společně, tak budou posuzováni společně), více terénních pracovníků pro sociální šetření, a možnost dávku zamítnout/odejmout na základě šetření (ne že klient přijde a "objasní" situaci nějakou historkou a najednou jako by sociální šetření nemělo žádnou váhu). Větší spolupráce s jinými institucemi, především MěÚ, kdy by intenzivně pracovali s lidmi, kteří potřebují řešit bytovou situaci (bez přístřeší) a dodávali by podklady ÚP.*
- *Častější sociální šetření, změna celého systému vyplácení sociálních dávek.*
- *Změnit nastavený sociální systém.*
- *Lepší zákony.*
- *Přístup do ostatních programů SSP.*
- *Změna celého systému v poskytování dávek.*
- *Změna zákonu.*
- *Zvýšení nominální mzdy, omezení vyplácení dávek - časově, či snížení, veřejná pomoc městu.*
- *Nevím.*
- *Především je nutná úprava zákona, tak abychom měli oporu v zákoně při prokazování zneužívání dávek. Pokud by nám byly svěřeny větší pravomoce, mohli bychom snadněji zneužitelnost dávek prokázat. Dále je nepochybně nutná provázanost a spolupráce mezi jednotlivými referáty HN. A v poslední řadě nesmím opomenout sociální práci s klienty v hmotné nouzi.*
- *Legislativa.*

- *Změna sociálního systému, popř. snížení částky živobytí, lidé by měli větší motivaci nastupu do zaměstnání. Dále větší kontrola (ubrat zaměstnancům spisy, aby se mohli věnovat více klientům a více s nimi pracovat).*
- *Přísnější pravidla pro nárok na dávku.*
- *Zjednodušení systému dávek pomoci v hmotné nouzi = větší srozumitelnost a čitelnost pro klienty, menší náročnost pro pracovníky, snížení administrativní zátěže pro pracovníky = více času na sociální práci.*
- *Větší pravomoce, změna zákona.*
- *Zrušit dávky.*
- *Větší propojení systému - např. větší pravomoc soc. pracovníků, větší důraz na zaměstnanost, prevence.*
- *Kontrola pracovních smluv a dohod, výplaty.*
- *Sociální pracovníci, kteří by prováděli pouze sociální šetření v rodinách, které pobírají dávky hmotné nouze. Sociální šetření by tak bylo častější a tím efektivnější.*
- *Zrušit tento dlouhodobý systém vyplácení dávek. Jsou klienti co pobírají dávky s nějakými přestávkami 20 let.*
- *Široké téma, souvisí s více oblastmi řízení státu.*
- *Průběžné šetření sociálních dávek.*
- *Přísnější zákon, jasně vymezené podmínky pro poskytování, možná i časový úsek, pro který bude na dávkách. Dávky jsou nastaveny příliš vysoko. Není výjimkou, že matka samoživitelka se třemi dětmi pobírá na dávkách téměř 30.000,-Kč. Je to nemotivující, takový člověk do práce nikdy nepůjde.*
- *Nezvyšovat životní minimum ale minimální mzdu; klienti často říkají, že se jim neoplatí pracovat, když sociálka vše zaplatí.*
- *Větší pravomoce zaměstnanců, více sociálního šetření.*
- *Změna sociálního systému. Zvýhodnit zaměstnané lidi - zvýšení minimální mzdy a snížení dávek. U klientů se základním vzděláním není motivace pracovat - finanční odměna je stejná jako dávky.*
- *Např. zřídit nějaký institut, který by přijímal výživné od rodičů, kteří mají stanovenou vyživovací povinnost a tento institut by výživné matkám či otcům vyplácel. Jiná možnost by neexistovala. Ale tohle řeší jen otázku, co se týče výživného.*
- *Znovu zavedení veřejné služby u dlouhodobě nezaměstnaných a její zpřísnění.*
- *Počet zaměstnanců, legislativa.*

- Častější sociální šetření.
- Přísnější legislativa, spolupráce s policií při sociálních šetřeních. Dále také přísnější podmínky pro výplatu těchto dávek. Větší pravomoce sociálních pracovníků, kteří provádějí sociální šetření v místě bydliště žadatele. Není možné, aby stačilo říci, že má člověk své potřeby, proto u něj občas přespí přítel/přítelkyně do protokolu. Automaticky by měli tvořit společně okruh společně posuzovaných osob.
- Nedokážu říct.
- Omezit byrokracii
- Lepší legislativa. Církev, která by ve větší míře pomáhala.
- Větší provázanost úřadů, spolupráce s obcí, méně klientů na jednoho pracovníka, který by mohl provádět opakovaná šetření.
- Zrušení DPP a DPCČ, nepovolit sociálně slabé rodině založit nový okruh SPO v novém bydlišti, častěji provádět sociální šetření.
- Lepší sociální systém.
- Výživné by šlo přes Úřad.
- Zpřísnění zákonného nároku na sociální dávky, větší pravomoce zaměstnanců ÚP, snížení nezaměstnanosti, změna myšlení.
- O zneužívání ani tak přeci nejde, ale jde o to, aby ty dávky nebyly tak vysoké, vždyť např. 6 členná rodina má vyšší dávky za nic, jako my výplaty.
- Opětovné zavedení povinnosti veřejné služby. Důsledná kontrola práce na černo.

PŘÍLOHA 14 – NÁZORY PRACOVNÍKŮ NA SMYSL JEJICH ZAMĚSTNÁNÍ A NA DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

26 pracovníků se také v nepovinné otázce chtělo vyjádřit ke své práci, níže jsou přepsány jejich názory:

- *Není smysluplná, už mě nenaplňuje, spokojená jsem ale jen díky kolektivu, domluvit se s klienty je těžké a zneužívání dávek značné, když se něco nezmění tak dávky bude brát skoro každý!!*
- *Když jsem do práce nastupoval, měl jsem elán. Říkal jsem si, jak lidi ty peníze opravdu potřebují, a po nějaké době jsem zjistil, že lidi vůbec dávky hmotné nouze nepotřebují. Dávky jsou pro ně, jen kapesné. Práci nepovažují za smysluplnou. Nenaplňuje mne. Nejsem spokojen s prací. Dávky jsou zneužívány a ještě jsou lidi sprostí, když se sníží dávka. Vedení na nás stále tlačí, ať máme spisy v pořádku, do toho tuny šetření, ale nikdo neřeší, že klienti ty lidi vůbec nepotřebují a že chybí motivovat lidi do práce. Práce je a je jí spousta, ale vše se schovává za dohody a práci na černo.*
- *Práce není smysluplná, protože člověk nemá pocit, že pomáhá potřebným. Většina klientů je zaměstnaná na černo a berou více peněz s dávkami, než peněz než většina zaměstnaných lidí. Aby se zamezilo zneužívání dávek, bylo by nutné dávky zrušit.*
- *V práci jsme přetěžováni, jako smysluplnou ji chápu - jsou zde klienti, kteří se bez dávek neobejdou. V práci jsem někdy vyčerpaná, někdy spokojená. S klienty se vždy domluví, vysvětlím jednoduše i několikrát zopakují, příp. napíšu na lístek, co má udělat, doložit apod. Administrace nás nadměrně zatěžují, např. po každém sociálním šetření musí vyplnit 5 tabulek, což mi zabere i 30 minut než se dostanu k napsání samotného sociálního šetření. Také při zpracování dávek je nadměrná administrace, spousta poučení, která se musí klientům předávat a kterým stejně nerozumí (ani to nechtou apod.). Ohledně zneužívání dávek - máme málo pravomocí, někteří klienti si nevšimnou, že už 2 měsíce nedostali dávky a nechybí jim to, nelze odejmout, sdělí např. že si půjčili peníze nebo jim pomáhá rodina apod.*
- *zrušil bych Úřad práce a výplatu všech sociálních dávek. Jsou to vyhozené peníze daňových poplatníků.*
- *schází prostor na sociální práci*

- *První tři měsíce po nastoupení do zaměstnání jsem viděla svoji práci jako smysluplnou, než jsem více pronikla do těchto dávek. Občas mě práce naplňuje, když vidím, že někomu pomáhám, a když mi někdo poděkuje. Ve většině případech si však připadám zbytečná. Místo mě by tu mohl sedět jen nějaký stroj a posílat peníze. O nic jiného klientům nejde, nechtějí pomoci, nechtějí žádné rady. Hlavně si myslím, že více než 50% lidí nejsou osobami v hmotné nouzi, jen tyto dávky zneužívají. A jelikož spolupráce s jinými orgány není tak velká, nelze toto nikdy odhalit.*
- *Práce pod ÚP ztratila veškerý smysl, na sociální práci není vůbec čas. Přibýlo administrativy a klientů. Už nejde o sociální práci ale spíš o účetnictví, spočítat dávku a poslat v termínu. Domnívám se, že ÚP nemá ani snahu zamezit práci na černo. Další problém jsou ubytovny a podnájemy, kde se vyplácí hromada peněz a podle mého názoru neúměrně vysoká hromada vzhledem ke kvalitě bydlení na ubytovnách atd.*
- *V zaměstnání jsem spokojená, jen občas narážím na morální problém, kdy dochází jednoznačně ke zneužívání sociálních dávek, ale není možnost toto klientovi dokázat a tedy není možno sociální dávku odejmout. Chybí mi motivace ke větší zodpovědnosti klientů sama za sebe.*
- *Práci bych jako smysluplnou chápala, pokud by se mnoho věcí změnilo, role sociálního pracovníka na ÚP je "lézt" lidem do soukromí s cílem někoho nachytat, není zde žádná sociální práce a pomoc, není na to ani čas, sociální pracovníci by neměli mít spisovou agendu, ale věnovat se opravdu sociální práci...dále lidé zde pomoc čekají automaticky, myslí si, že mají na vše nárok, nejsou absolutně za nic vděční a nejsou pokorní, hrozně mě rozčiluje nastavený systém a nespravedlnost, kdybych se v nepříjemné situaci ocitla já, neměla bych nárok na nic, takhle je to nastavené - "všechno prodej, peníze utrat', lži a dostaneš od státu všechno", pro slušné, pracovité a poctivé lidi zde asi není místo...*
- *Práci považuji za smysluplnou, ačkoliv se najde mezi klienty spousta jednotlivců, kteří se nesnaží svoji životní situaci změnit. Naplňuje mě práce s lidmi, kteří se ocitli ve špatné životní situaci ne svoji vinou - celý život pracovali a nyní se ocitli ve špatné situaci, těmto klientům vždy ráda pomohu. Zneužívání dávek vidím v pobírání dlouhodobých dávek, klienti, kteří jsou na dávkách několik let, pracují na černo a neřeší svoji situaci, stav jim vyhovuje.*
- *Smysluplnost nevidím, jde jen o rutinu vyplatit všem lidem pokud možno v rekordním čase peníze, aby neřvali a nechodili si stěžovat k vedoucím. Administrativní práci zvládám a ani mi moc nevadí, je však důležité si dávat pozor na zadávání dat, aby jsme se*

nepřeklepli, zneužívání dávek mě strašně vytáčí... Ale nic moc se toho udělat nedá, vadí mi, že viditelně víte, že ten člověk s někým žije, ale nedá se to nějak prokázat a vy musíte dál vyplácet peníze, které mu prostě nenáležejí.

- *No coment.*
- *Myslím si, že celý systém je pouze o "zalepení pusy" klientovy penězi. Měly by se dotovat pracovní místa zaměstnavatelům než vyplácet sociálních dávky lidem v produktivním věku.*
- *Smysluplná práce pro klienty určitě je, ale ne pro pracovníky. práce mne nenaplňuje, protože jsem srdcem sociální pracovnice, a pro opravdovou sociální práci na HN nemám čas a prostor, i když ji vykonávat chci, protože je pro klienty důležitá, i pro snížení jejich počtu. Trpím vnitřním rozporem mezi tím, věnovat se potřebné sociální práci, když vím, že je nezbytně nutná, a tím, mít včas vyplacené dávky a vyřízené žádosti. Komunikace s klienty je velmi náročná, někdy není ani z viny klientů možná (opilost, agrezivita, drogy). Administrace je zatěžující, ale potřebná (co se týká vedení spisové dokumentace) - u spisů vidím cestu ven jedině ve snížení počtu klientů na hlavu. K vyřízení nové žádosti je zapotřebí hodně času, podle složitosti včetně provedení sociálního šetření, zavedení žádosti do systému, posouzení a správného uvážení včetně napsání návrhu a vydání rozhodnutí nebo oznámení - jedna žádost - jeden den. Při počtu cca 20-30 žádostí měsíčně - nemyslitelné.. neptejte se mě, jak to dělám - volím priority - proto nemám spisy v pořádku. A protože se mi přičí dělat práci polovičatě a ne tak, jak má být, a protože jsem konečně překonala strach z existenční nejistoty své vlastní, končím..*
- *svou práci mám ráda, dělám ji již řadu let, nynější klientelu mám již 3 roky, takže již o nich dost vím, je pravdou, že se stále najdou tací, kteří lžou a podvádí, potom vyvstává problém s administrací, neboť si vše musím ověřovat a vyhledávat, prosit o pomoc své bývalé kolegyně (které zůstaly na městě), nemáme možnost si toto ověřit ihned (odpověď viz výše). HMN se zneužívá především v oblasti DnB*
- *Práce je hodné, hlavně hodné administrativy a klientu na jednoho pracovníka, nelze stíhat sociální šetření a administrativu. Tato práce nemá konec, není zde možnost volné chvíle, kdyby mohl pracovník trochu polevit případně MIT klid na vyhotoven veškeré činnosti, kterou musí v měsíci stihnout. V komunikaci se mi osvědčil mírně přátelský přístup s hranicemi a zájem o klientu v život (u většiny klientu), u některých nelze jinak než praktikovat direktivní přístup. Zneužívání, mám mnoho klientu, kteří mi sami sdělili, že pracují apod. Přesto nejsou možnosti, jak je nachytat a tím zamezit zneužívání :(*

- *Momentálně mě práce baví a naplňuje, neměla jsem nerealistická očekávání. Nejvíce mě frustruje, že se člověk setkává s lidmi, kteří jsou "ted", v nouzi, ale já jim nemůžu pomoci aktuálně, většina věcí se hodnotí měsíc zpětně. Nejvíce mě baví přímá práce s lidmi - sociální poradenství, povzbuzení. Vůbec mě nebaví administrativa - hlídání lhůt apod.*
- *Do práce jsme nastupovala před 22 lety a byla jsem přesvědčena, že budu pomáhat lidem. Že budu pomáhat lidem, kteří potřebují mou pomoc, kteří se ocitli v tíživé sociální situaci a jsou bez prostředků. Po 22 letech zkušeností vím, že vyplácíme dávky lidem, kteří nemají absolutně zájem pracovat/ jednou za 3 měsíce se jdou nahlásit na ÚP/, lidem, kteří popíjejí alkohol, věnují se gamblerství a užívají omamné látky. Pokud tito lidé pracují, tak pouze nelegálně a pokud jsou náhodou přistiženi, tak následuje složitý proces legislativní... Komunikace s klienty je složitá, protože většina má pouze základní vzdělání a zajímá jen na co mají nárok a kdy a kolik dostanou... Dávky jsou zneužívány. V polední pauze si jdu koupit oběd a po cestě minu několik barů a heren, které jsou po vyplacených dávkách přeplněny našimi klienty.*
- *V zaměstnání jsem spokojená, vedení je v pořádku, kolektiv také, ale bohužel administrativa je náročná a mnohdy bych se chtěla práci věnovat více, bohužel z nedostatku času nemohu. Zneužívání dávek je věc sociálního systému, to já jako jedinec bohužel nevyřeším.*
- *Práce mne naplňuje a baví, proto jsem se k ní vrátil z pozice kurátora pro děti a mládež na OSPOD, bohužel stále je spousta nesystémových a zatěžujících opatření, na které jsem si během doby, co pracuji ve státní správě zvykl, ale nikdy nesmířil*
- *Svou práci nepovažuji za smysluplnou. Kdyby byla práce bez klientů bavila by mě víc. Práce mě rozhodně nenaplňuje štěstím ani příjemnou náladou. Komunikace s klienty je náročná a někdy přemýšlím nad tím jestli to nedělají naschvál. Pravděpodobně jsem již zaujatá příliš. S administrací nemám nejmenší potíže vše zvládám s přehledem a včas. Samozřejmě to neznamena, že souhlasím s některými postupy, které mi přijdou zdoluhavé a zbytečné (viz. správní řád).*
- *Bohužel dle mého názoru není moje práce smysluplná. Smysluplná by byla, kdyby se stálo za názorem a návrhem sociálních pracovníků, ne za sdělením klienta. Práce nemůže být smysluplná, když nemá člověk podporu v tom, co dělá. Má práce mě baví, především ta sociální, ne práce úřední. Komunikace s klienty je obtížná jak v terénu, tak v*

rámci úřadu. Můj názor na zneužívání dávek: Pokud nedojde k spřísnění legislativních podmínek u dávek pomoci v hmotné nouzi - bude docházet nadále k jejich zneužívání.

- *Vzhledem k tomu, že mám moc ráda administrativní práce, tak mně má práce naplňuje. Práce utíká rychle, není čas se nudit. Na referátu HN se neustále něco děje (změny zákona, program, apod.). Občas jsem úplně vyčerpaná a nadávám, ale práce mne baví. S klienty vycházím vcelku dobře, žádné větší problémy nejsou. Je to o pracovníkovi a jeho přístupu ke klientům. Pokud s nimi umí jednat, nenastávají často problémy. Administrace je sice obtížná, ale dá se zvládnout. Jen by to chtělo méně klientů, aby bylo více času se jim věnovat. Ač se sociálním systémem v ČR nesouhlasím, práce mě baví a naplňuje.*
- *Nevidím ji jako smysluplnou, vyloženě mě ničí, když má klient odejmutou dávku, z důvodu vyššího příjmu, protože má např. RP a jiný příjem a za pár měsíců je opět na dávkách HN, protože došlo ke snížení RP a pak je již na dávkách až až nebo nastoupil do zaměstnání a zaměstnavatel mu dává směšnou mzdu a on nadále pobírá dávky, přitom by se měl, jako pracující mít lépe. Nemůže mě naplňovat něco, co nemá význam, již dlouho jsem neměla klienta, který by mi poděkoval, ale dost těch, kteří při odchodu za dveřmi konstatují ta Ku... chce po mě nějaké papíry . Dále je dost klientů, kteří jdou raději do předčasných důchodů, protože je frustruje to, že musí žít z dávek hmotné nouze, když tolik roků pracovali a teď, když vychovali děti a mohli by žít "jako lidi" a plnit si svá přání, tak jsou propuštěni a za své celoživotní dílo jsou ještě potrestáni krácením důchodu. V zaměstnání nejsem spokojena, nelíbí se mi pracovní prostředí, ve kterém pracuji, nemám klid na práci navíc jsme v místnosti 4 pracovnice, kdy máme jedno podací razítko - které musí být na každém dokladu, tudíž se tady proplétáme mezi klienty, nelíbí se mi způsob práce tzv. čtyř očí, ubijí mě spousta dávek, které musím každý měsíc vyplácet. Navíc každý měsíc mi zbývají na konci hodiny, které nemám proplacené a nemohu si je vybrat - středověk? Raný feudalismus ?*
- *Moje práce mne naplňuje a přes neustálé změny jsem v zaměstnání spokojená. Lidé pomoc potřebují, tato práce je smysluplná. Jedná se však o velmi psychicky a fyzicky náročnou a nedocněnou práci. Na malých úřadech je vše mnohdy na dvou lidech, kteří dělají, jak vyhodnocení dávek, veškerou administrativu, sociální šetření a každý den jednají v úředních hodinách nepřetržitě s klienty. Po celou dobu mé praxe se setkávám s nepochopením složitosti a náročnosti této práce vedoucími pracovníky. Není pak divu, že pracovníci z dávek pomoci v hmotné nouzi stále utíkají a mnoho to nezvládlo z důvodu psychické zátěže. Komunikace s klienty je náročná a jejich problémy, které je nutné*

řešit mnohdy velmi složité, Administrace je stále složitější a zdlouhavější. Sociální dávky jsou zneužívány, systém to umožňuje a důkazní prostředky jsou ponechány na samotných pracovnících, kteří nemají na tak náročné shromažďování důkazů časový prostor a pravomoce.

PŘÍLOHA 15 – NÁVRHY ZMĚN PRACOVNÍKŮ V JEJICH ZAMĚSTNÁNÍ A V SYSTÉMU DÁVEK POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Někteří z pracovníků také dodávají, že by ve svém zaměstnání, případě v systému dávek pomoci v hmotné nouzi některé věci změnili. Níže jsou názory 43 pracovníků se změnami:

- *Méně úředních hodin (aspoň čtvrtek pouze pro administrativu).*
- *Každopádně bych zavedl vyplácení dávek jen na určitou dobu. Třeba šest měsíců, pak se o sebe postarej. To je motivace. Anebo když nikdy člověk v ČR nepracoval, tak proč by měl dostávat dávky.*
- *Určitě bych výplaty dávek odebrala sociálním pracovníkům a převedla je na referenty. Sociální pracovník by měl pak řádně vykonávat sociální práci a sociální šetření.*
- *Legislativu. Kritéria v poskytování dávek.*
- *Zkrátila bych úřední hodiny, dle mého názoru by stačilo, aby byl úřední den pondělí a středa - 99 procent klientů je nezaměstnaných a sedí doma, takže mají hromadu času přijít na úřad si vše včas vyřídit. Změnila bych dobu pobírání, klienti dávkovým systémem nejsou vůbec motivováni. Nastavila bych dobu pobírání na určité rozmezí, toto rozmezí bych obodovala. Klientům bych dala prostor různými způsoby - ať už by se jednalo o veřejně prospěšné práce či práce na dohody o PP zvyšovat své uplatnění na trhu práce, za toto by dostávali určité body. Ti, co by nikdy nepracovali, neměli zájem o začleňování do společnosti, by nebyli obodováni, nebo by nesplnili určitý počet bodů, bych sankcionovala. Stát, potažmo ti, co vedou náš stát, by si měli uvědomit, že státní pokladna není bezednou studnou. Na výplatu dávek HN jde v jednom měsíci nespočet milionů z výplat daňových poplatníků. Naše platy by nás měli zajistit do důchodu a neměli by směřovat na podporu těch, kteří doma sedí a nic nedělají.*
- *Zjednodušená administrativa. Životní minima ve výši existenčního minima pro všechny členy rodiny (bylo by výhodné pracovat). Sjednocení dávek na bydlení by se zamezilo by se neustálým změnám DnB co 1/4 roku.*
- *Zpřísnila podmínky na nárok na dávky.*
- *Odstupňování dávek podle odpracovaných let.*
- *Celkově sociální systém.*
- *Při zjištění objektivní pravdy odebírat dávky, bez možnosti odvolání.*
- *Změnila bych celkově systém tohoto státu. Když vidím, kolik peněz lidem posílám, už se ani nedivím, že je pro ně nevýhodné jít do práce a radši se nechají živit státem. Dávka-*

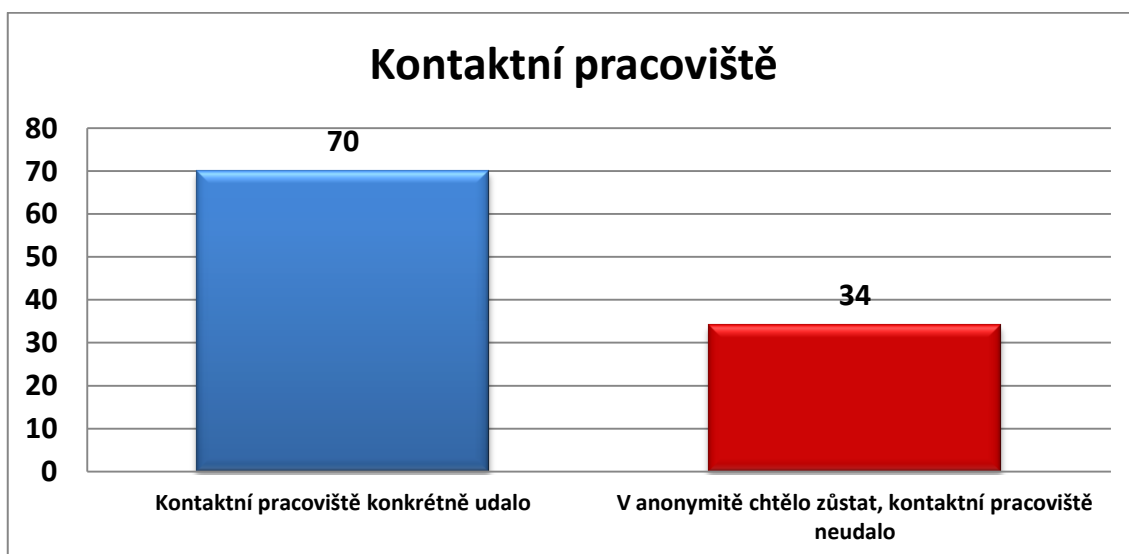
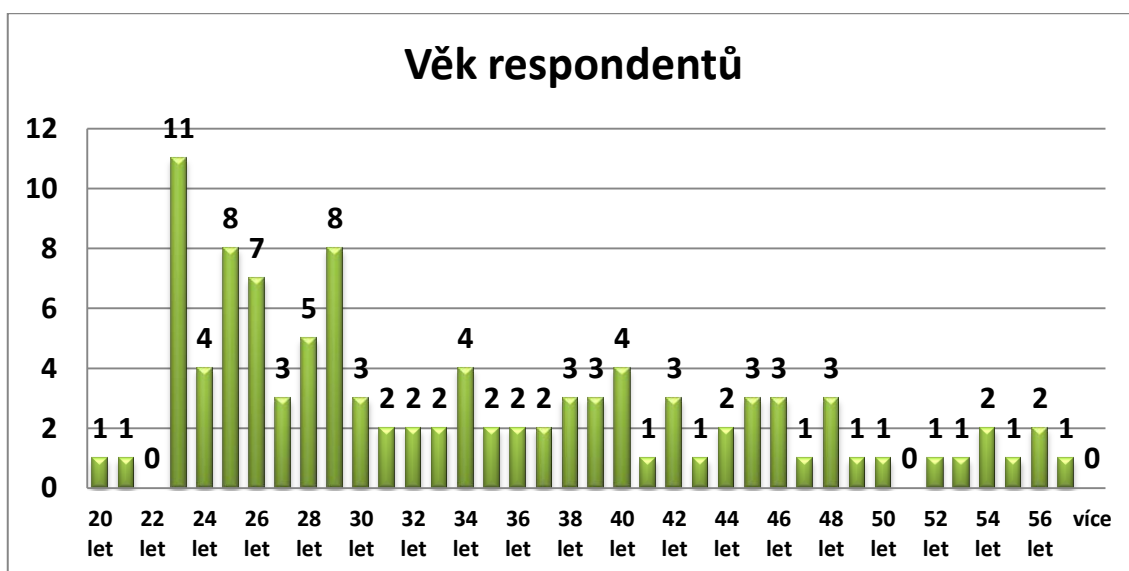
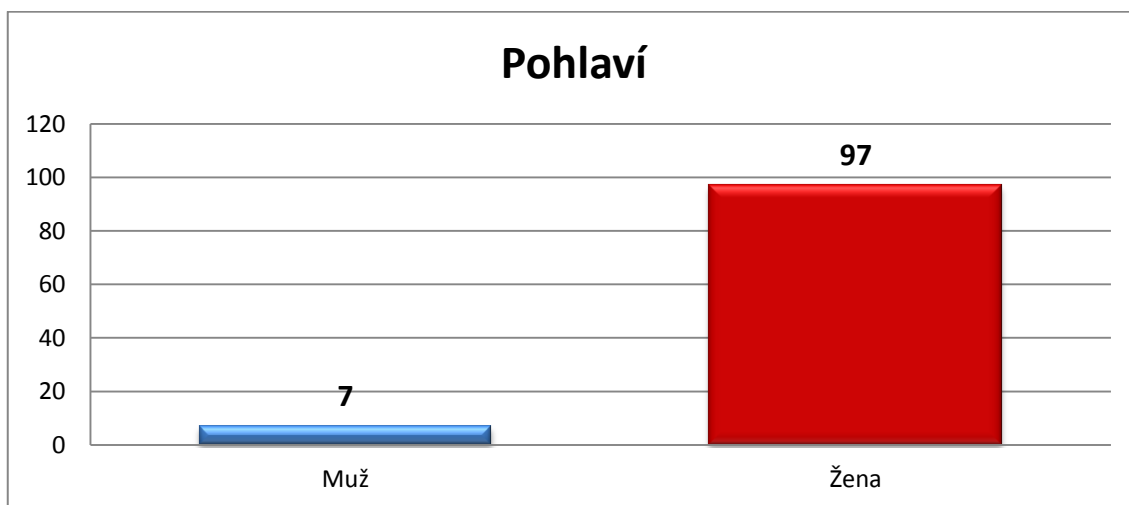
mi pomoci v hmotné nouzi bych pomáhala lidem, kteří to opravdu potřebují. U lidí u kterých bych neviděla žádnou snahu během x let, co jsou na dávkách bych je na půl roku klidně odejmula, aby věděli, jaké to je starat se a žít svou rodinu vlastními prostředky. Zrušila bych dávky mimořádné okamžité pomoci - co se týče vybavení domácnosti. Nechápu proč někdo, kdo nic nedělá by měl mít novou lednici, pračku, postele. A veškeré věci, na které obyčejná rodina šetří delší čas.

- *Ubrat administrativy, která je zbytečná, zvýšit kontrolní činnost. Častější šetření v domácnostech.*
- *Změnila bych celý systém poskytování dávek, např. v případě, že klient sociální dávku zneužívá, chybí mi možnost okamžitého odejmutí dávky bez možnosti odvolání klienta. Chybí mi nastavení sociálního systému tak, aby klienti byli motivováni aktivně si hledat zaměstnání, nynější systém z nich dle mého názoru dělá pasivní příjemce dávek a není zde motivace k tomu, aby byl klient sám aktivní (nebude pracovat za minimální mzdu).*
- *Aby sociální pracovník skutečně vykonával sociální práci a ne, že bude vyplácet dávky, dělat veškerou administrativu kolem toho, bude zahlcen množstvím klientů*
- *Změnila bych způsob sociál.pomoci - omezení na např. 1 rok, aby byli lidé motivováni situaci měnit, najít si práci. Dále bych uvítala další pracovní sílu, na zdejším KOP jsme hodně vytížení a zbývá málo práce na častější kontroly, sociální práci.*
- *Rozhodně bych v první řadě zrušila dávky okamžité pomoci, proč vyplácet kroužky? Proč platit lyžařské kurzy, když na to ta rodina nemá, tak prostě nikam děcka neposílám, takové to, děti nemají na čem spát a pak žadoní o postele, ale když přijdete na šetření tak vidíte jak se taky k tomu chovají, děcka po postelích skáčou...a když jim nabídnete postel tak to ještě odmítnou s tím, že tuhle nechtějí, že nic nevydrží :-O zrušit MOPKY!!!!*
- *Výpomoc při administrativě – doručenky.*
- *Omezila bych vyplácení dávek hmotné nouze na dobu určitou, protože kdo chce práci nebo alespoň brigádu si najde.*
- *Klienty :-)*
- *Zákon, systém, podmínky.*
- *Dávky pomoci v hmotné nouzi jsou zbytečné. Celé oddělení hmotné nouze by se mělo zrušit, a začít by měli zrušením MoP. Proč by měl někdo dostávat spotřebiče, postele apod.?! Je to nesmyslné, peníze, které se vrážejí do těchto klientů, by mohli být využité smysluplněji!*

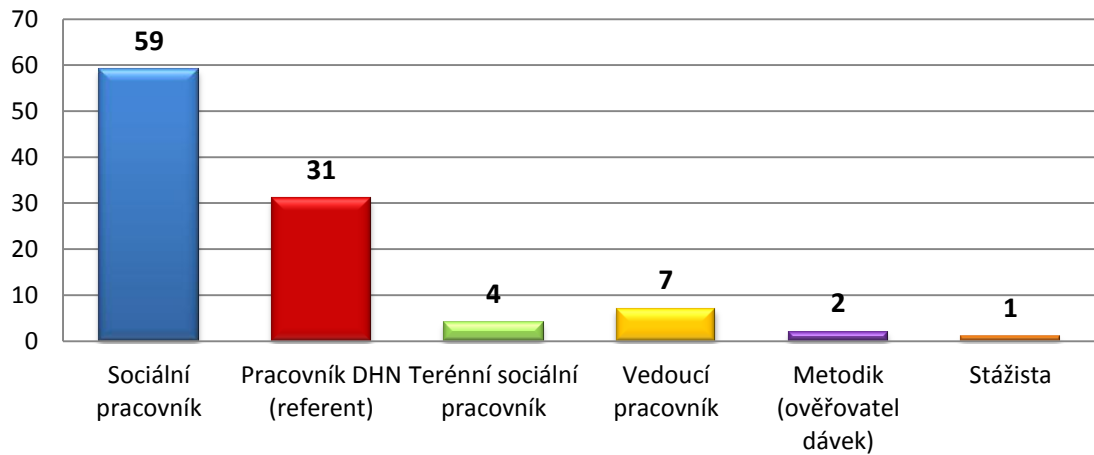
- *Celý systém nároku na dávky.*
- *Zrušení mimořádných okamžitých pomoci - mimo újma na zdraví.*
- *Znění zákona, úřední hodiny (pouze pondělí a středa).*
- *Změnila bych organizaci práce na pracovišti, doplnila personální obsazení, změnila bych zákon o pomoci v HN tak, aby bylo možno vyplatit dávku MOP alespoň několik měsíců žadatelům - matkám na RD a rodinám s dětmi v případě výše popsáném ohledně spravedlivosti výplat dávek pomoci v HN.*
- *Nezapočítávání příjmů z praxe studentů (odměn učňů) do příjmu rodiny, jeví se mi to jako nemotivující. Dále zrušení MOP, popř. ponechat pouze vážnou mimořádnou událost, i když v těchto případech by se měla o občana postarat především obec. Také sjednocení dávek na bydlení do jedné.*
- *Časově bych dávky omezila. Přijde mi snad nemožné, aby například mladý zdravý člověk nenašel alespoň brigádu, a musí pobírat soustavně léta dávky.*
- *Navýšila bych počty pracovníků na dávkách HMN tak, aby vedle své náročné a mnohdy nevděčné práce, stihli žít a užít si i svůj vlastní život, nebyli pohlceni množstvím pracovních problémů a většinu svého každodenního času nemuseli věnovat (ať už v práci nebo v myšlenkách) svým klientům - byť potřebným...*
- *Úřední hodiny, doložit vše hned a ne nosit postupné, kdy se v tom již ztrácí přehled. A hlavně větší kontrola žádosti, stíženo administrativy, každou novelizaci - je ji čím dal více.*
- *Zavedla bych sankce, pokud člověk aktivně dlouhodobě neřeší svou situaci (např. snížení částky živobytí na existenční minimum). Stropovala bych odůvodněné náklady na bydlení (alespoň normativními náklady), neboť klienti na dávkách často hradí vyšší náklady na bydlení, než si může dovolit hradit průměrný pracující člověk (resp. náklady jsou hrazeny dávkami, což je výhodné jak pro klienty, tak pro soukromé vlastníky, ale klient díky tomu nemá snahu dosáhnout změny).*
- *Chtělo by to více zaměstnanců, aby jsme měli čas, provádět častější sociální šetření.*
- *Snížila bych počet klientů na jednoho pracovníka.*
- *Dlouhodobost. Systém, který by lidem pomohl opravdu překlenout pouze období, kdy přišli o práci a hledají novou. Nárok na dávky po určitou dobu a pak buď úplné minimum nebo nic.*

- *Pracovní dny jen pondělí a středa. V krátké dny je pak možnost více se soustředit na klienty, spisovou dokumentaci mít v pořádku, provádět sociální šetření. Také nepracovat v otevřeném prostoru, ale za ochranným sklem.*
- *Snížení počet dávek na pracovníka, aby mohl zvládat s klienty i sociální práci a terén.*
- *Policejní hlídky na chodbách a přepážku, kde bude neprůstředné sklo v případě, že práce na hmotné nouzi zůstane stejná spolu se zákony, kterými se hmotná nouze řídí.*
- *Legislativu, dále bych také bodové hodnocení klientů dle jejich aktivity. Není možné, že člověk, který pracuje, nebo pracoval se má hůře než člověk, který nikdy nepracoval a pracovat nebude (nemyslím ZTP, dlouhodobě nemocné, atd.).....Ale opravdu 90% Romů nikdy nepracovalo a pracovat nebude a stát je bude dále finančně dotovat (pračky, lednice, doplatky na bydlení, příspěvky na živobytí, atd., rodičovské příspěvky, přídatky na děti, příspěvky na bydlení, atd.) . Lidí na hmotné nouzi pak ztrácejí motivaci pracovat, jelikož se jim to nevyplatí. Proto bych zavedl bodové hodnocení. Lidé, kteří nedosáhnou na určitý počet bodů za aktivitu, by neměli nárok na DnB, PnŽ, atd. Zavedením těchto hodnotících kritérií by se lidé začali alespoň snažit.*
- *Velké množství věcí. Největším nedostatkem je počet pracovních sil. Není dostatek času s klienty pracovat.*
- *Zásadně bych byla pro jednu dávku bydlení. Dále bych převedla dávky opět na obce, protože ty by si rozhodovaly o tom, zda chtějí mít ve své oblasti nově stěhované občany, kteří pobírají dávky HN, ubytovací zařízení o kterých by si obec rozhodovala a regulovala jejich počet. Zavést více startovacích bytů pro mladé rodiny, kdy by několik takovýchto (4-5) měl v kompetenci sociální pracovník, který by je učil hospodařit, jak si rozdělit peníze, jak levně vařit, učit je prát a jak šetřit spotřebiče. To je i dle mého názoru sociální práce pro sociálního pracovníka.*
- *Na úřadě bych zaměstnávala pouze sociální pracovníky s dostatečným vzděláním a všichni by měli stejnou pracovní náplň a přiměřeně stejně klientů. Rozdělení na dávkové pracovníky a sociální pracovníky je nešťastné. Rozdíly v množství klientů mezi námi nejsou a sociální pracovníci mají o hodně práce navíc.*
- *Nepovolila bych větvení sociálně slabých rodin, dcera dosáhne 18 let a stěhuje se do nového bydliště se svým partnerem a na živobytí, bydlení a vybavení bytu chce od státu. Samozřejmě nepracuje ona, ani přítel, ani její rodiče.*
- *Zrušení dávky doplatek na bydlení a poskytování jedné dávky příspěvek na bydlení.*

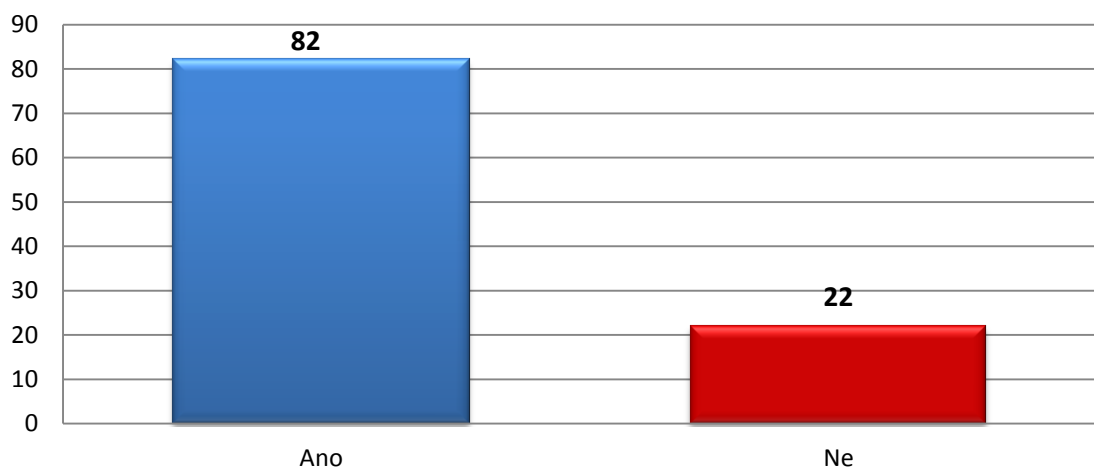
PŘÍLOHA 16 – GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝSLEDKŮ VYHODNOCENÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

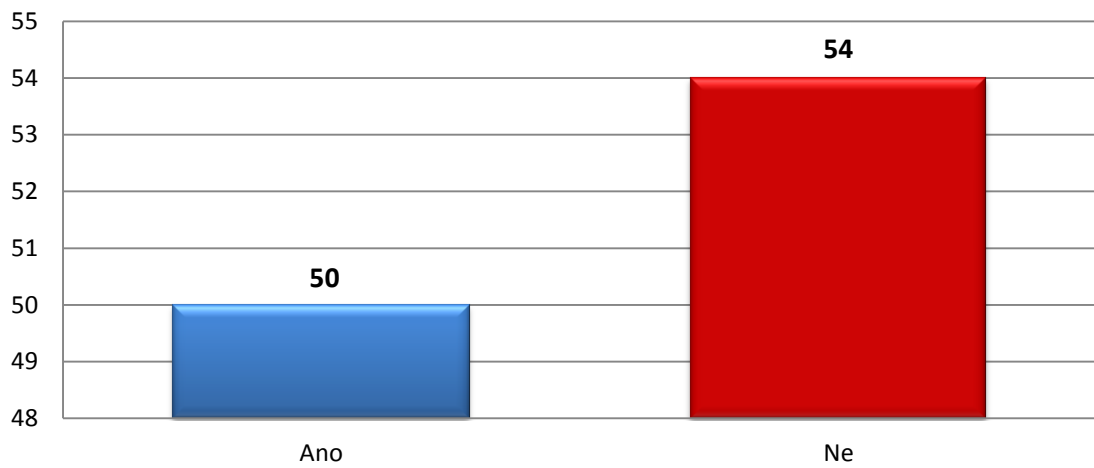
Pracovní zařazení

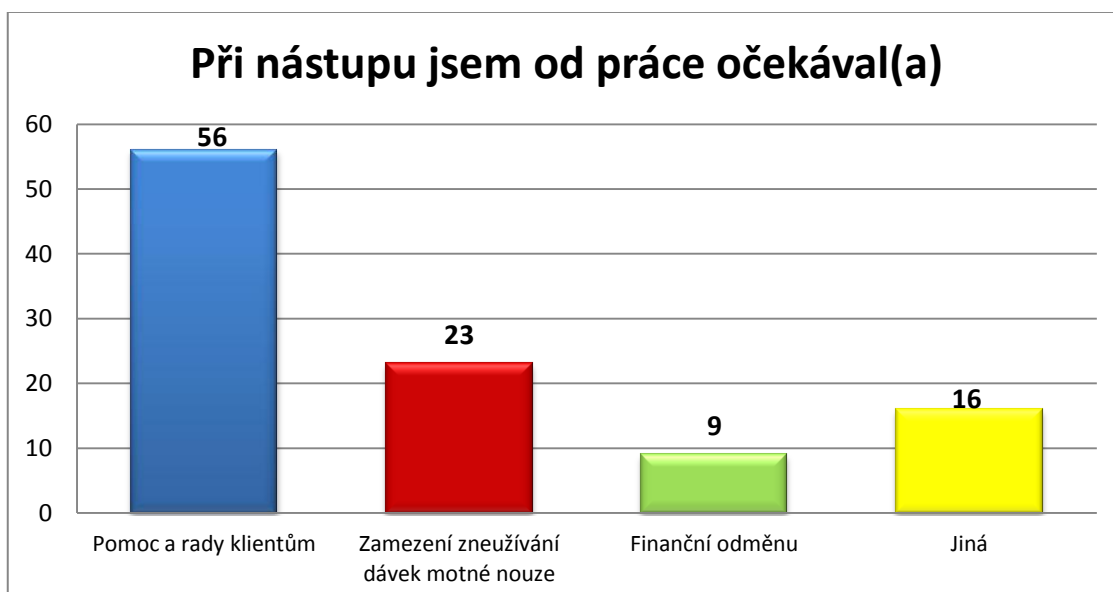
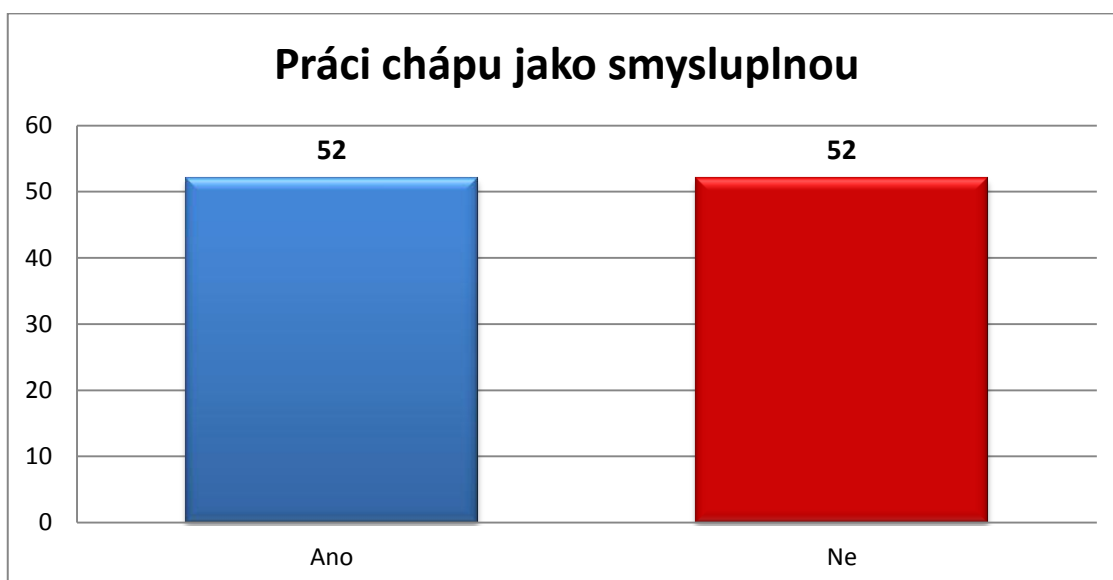
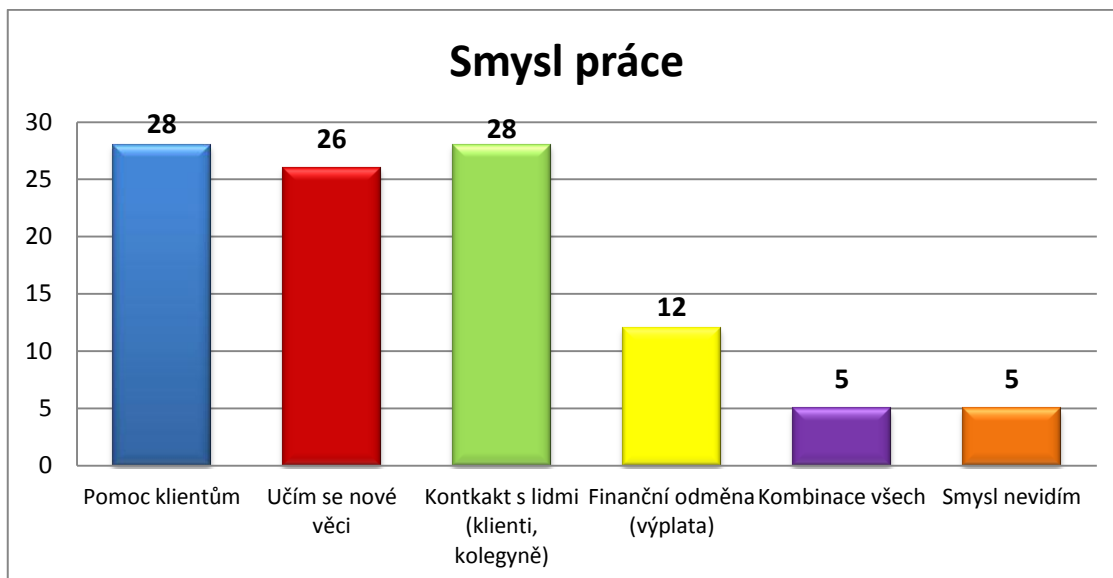

Práce mě baví

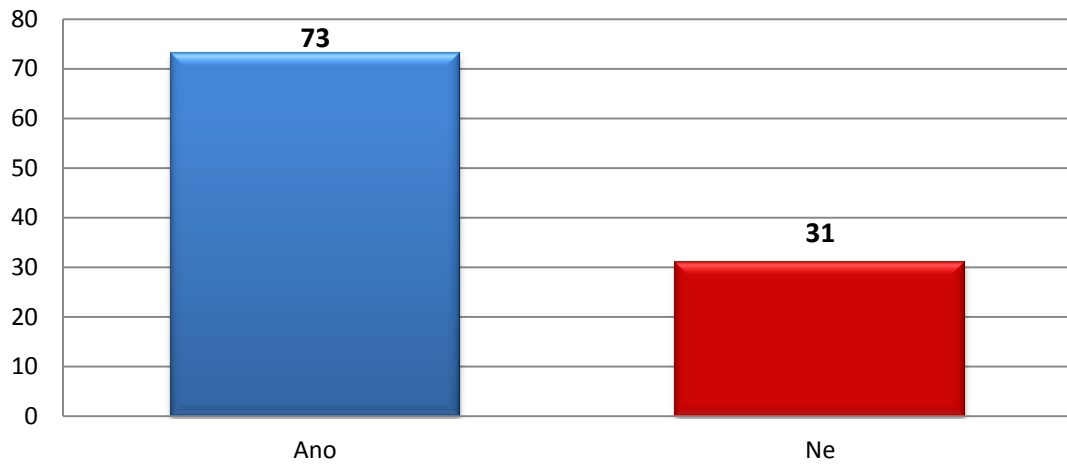

Práce mě naplňuje

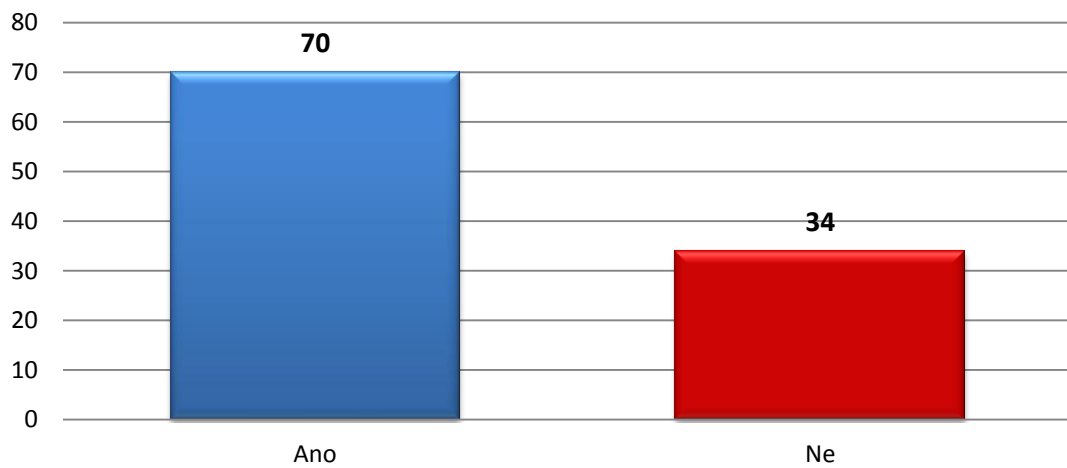

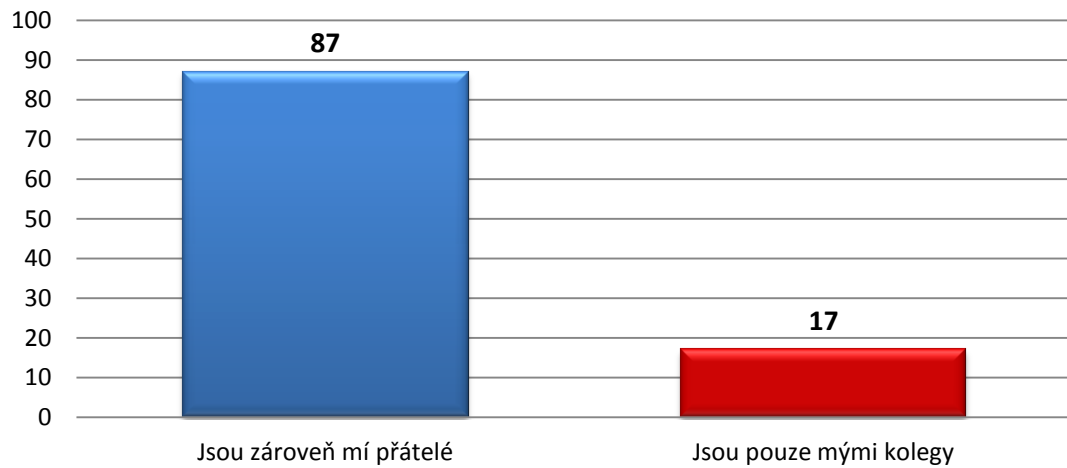
Očekávání z práce se splnilo

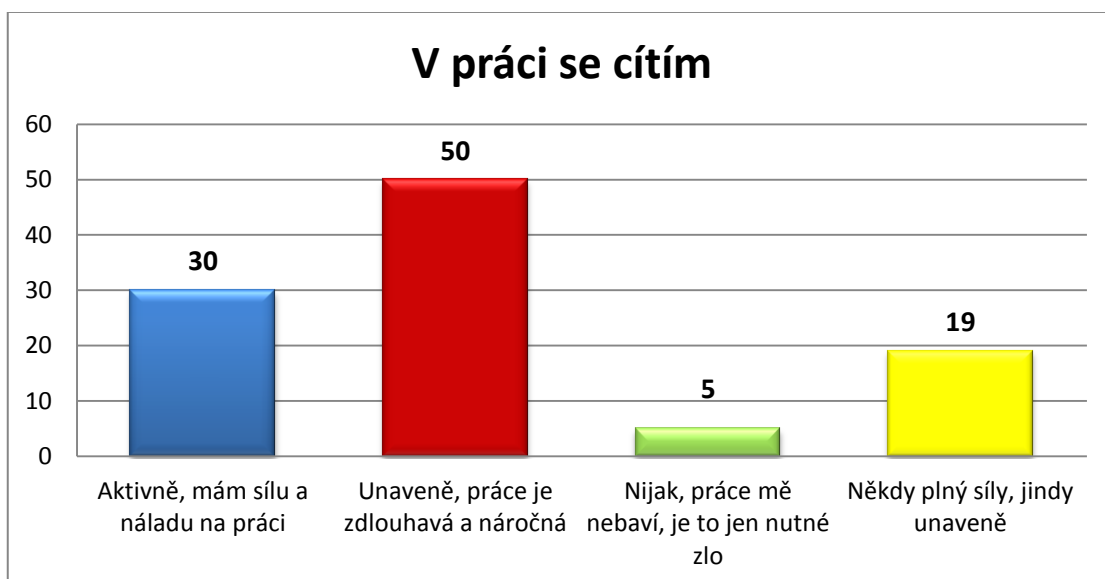
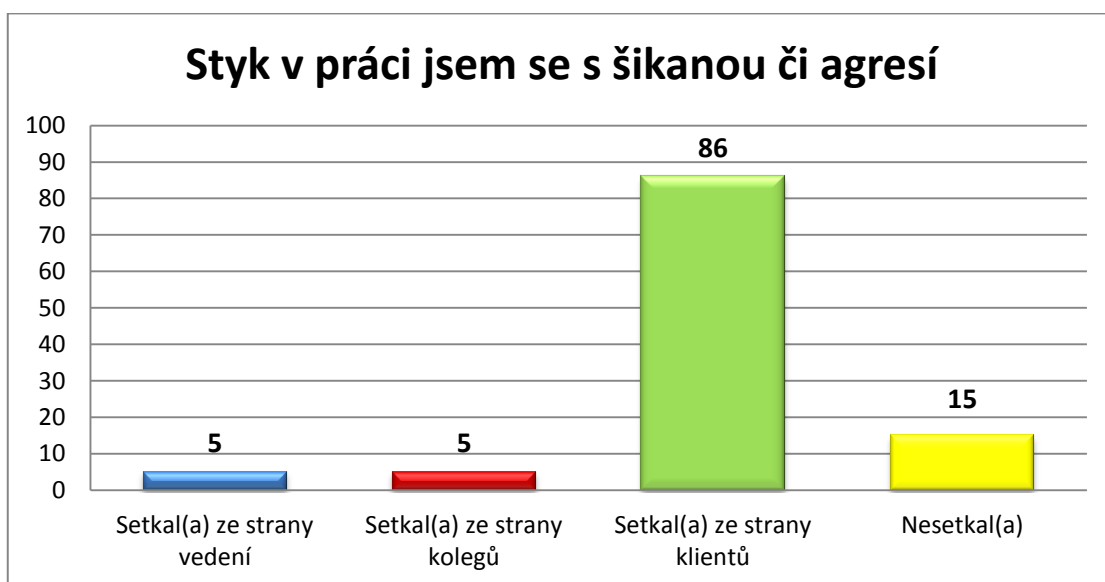

V zaměstnání se cítím spokojeně

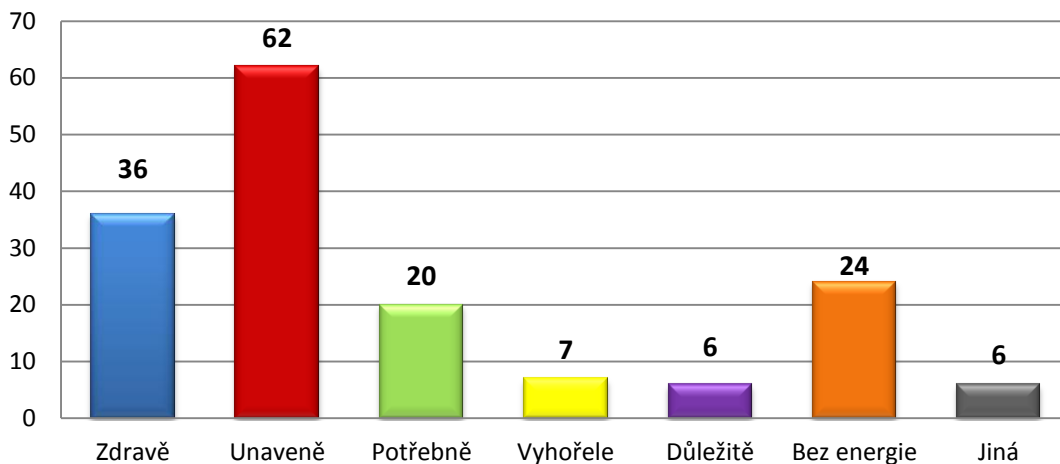

Mí kolegové jsou

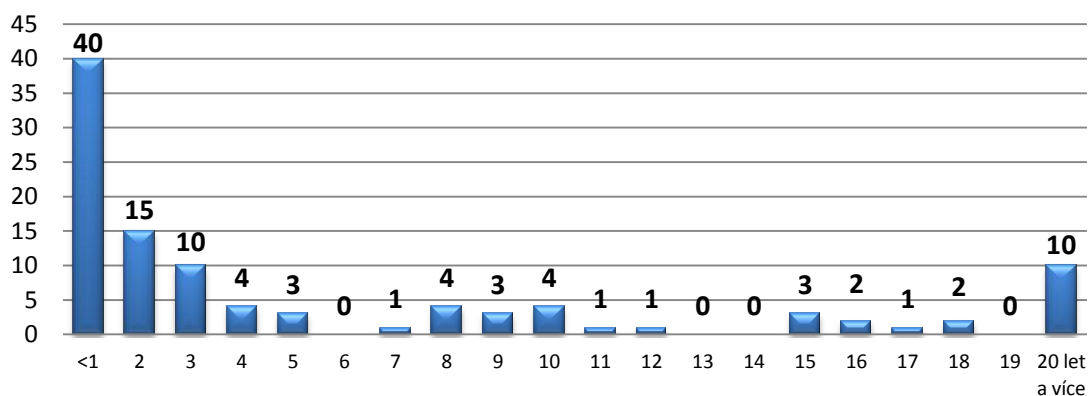

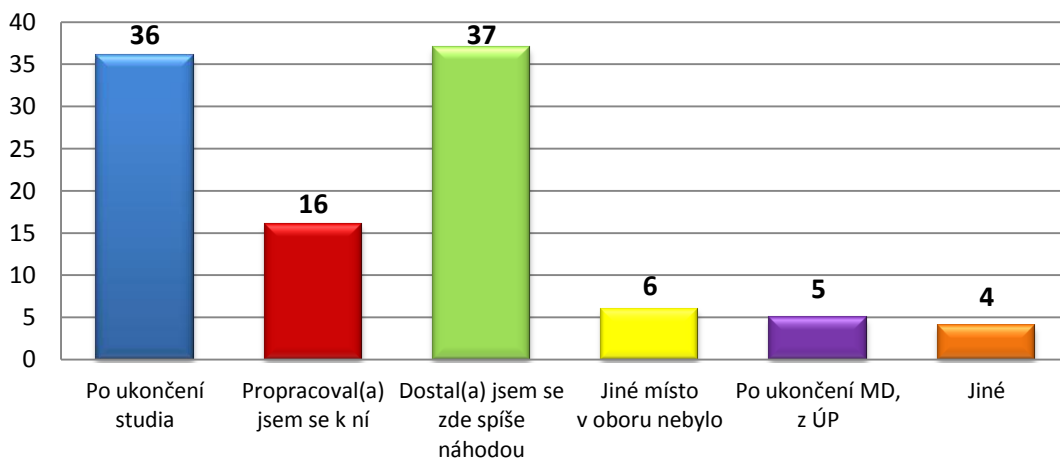
Momentálně se cítím

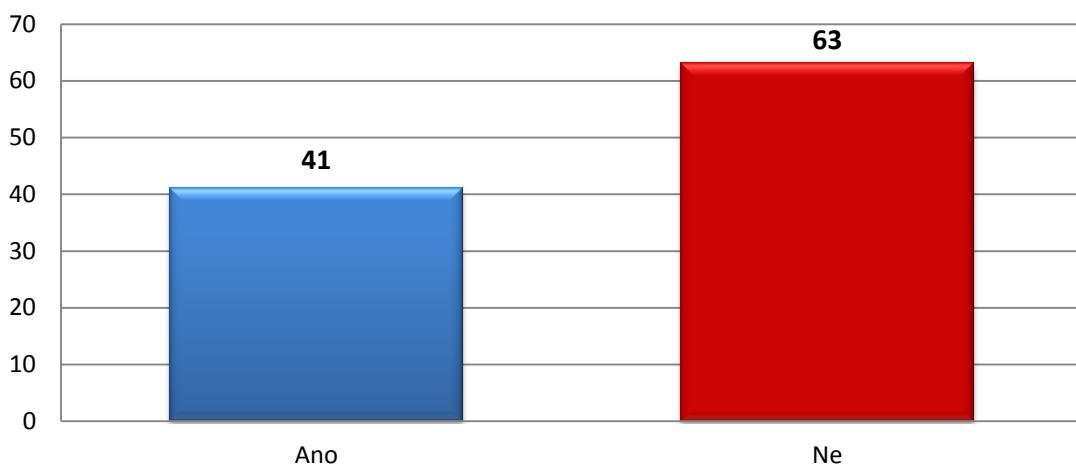
Na dávkách pomoci v hmotné nouzi pracuji

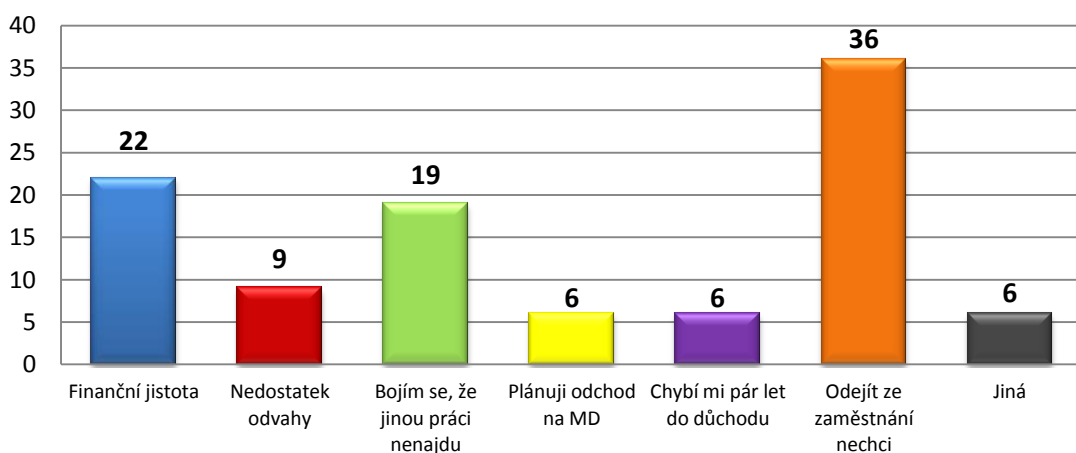
Na tuto pracovní pozici jsem nastoupil(a)

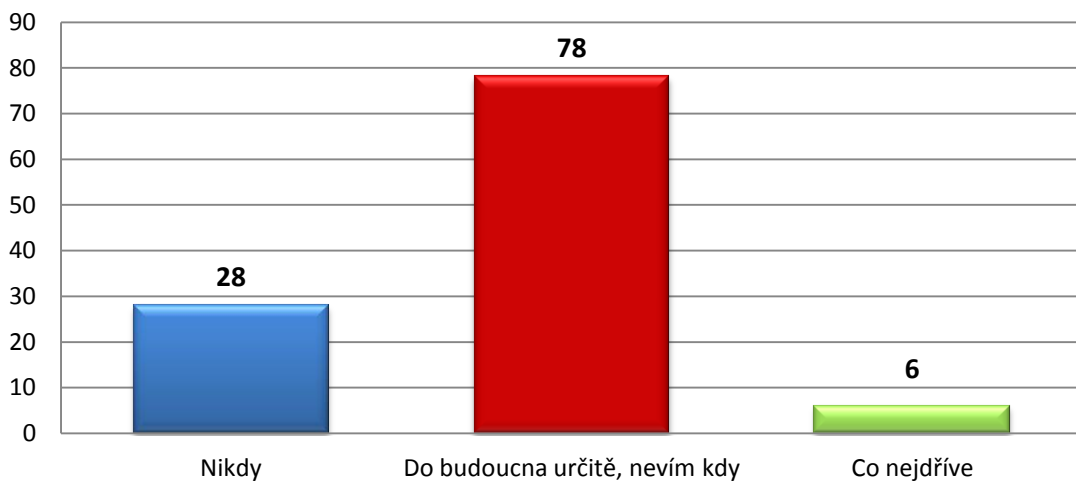
Uvažuji o změně zaměstnání

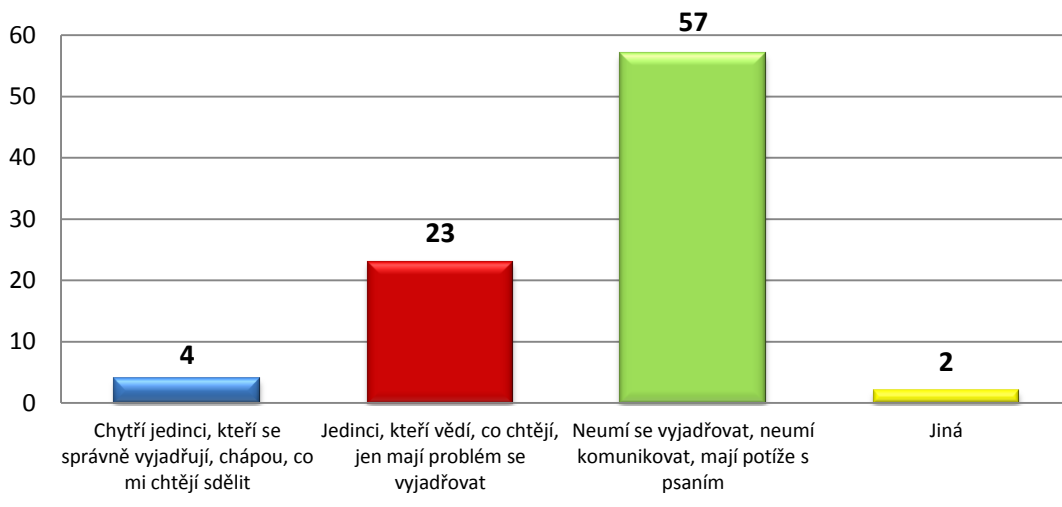
Ve změně zaměstnání mi brání

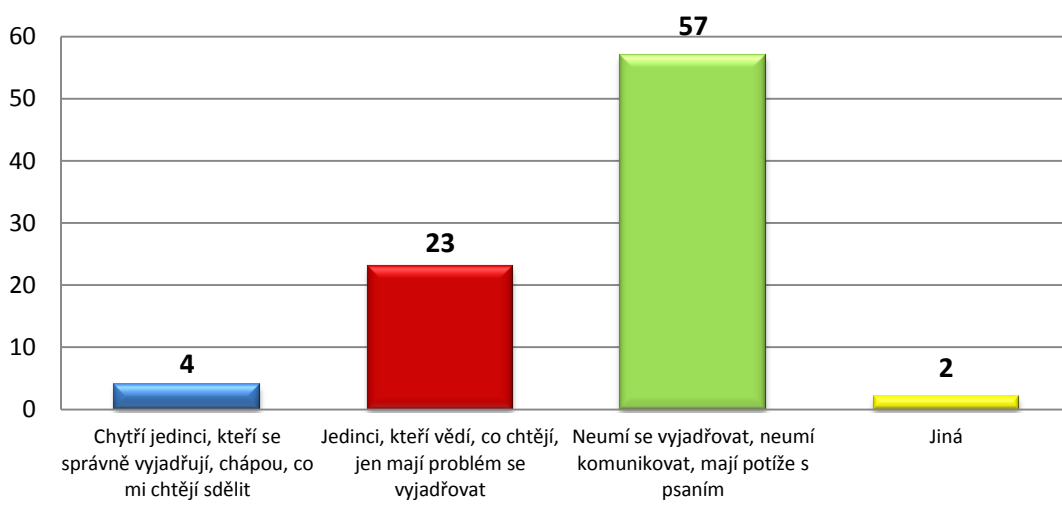
Zaměstnání bych rád(a) změnila

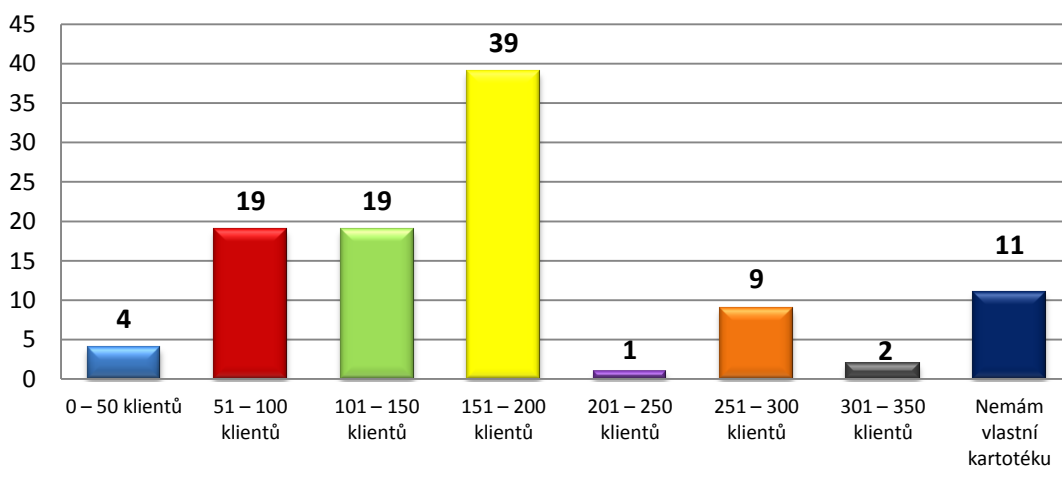
Klienti dávek pomoci v hmotné nouzi nejčastěji jsou:

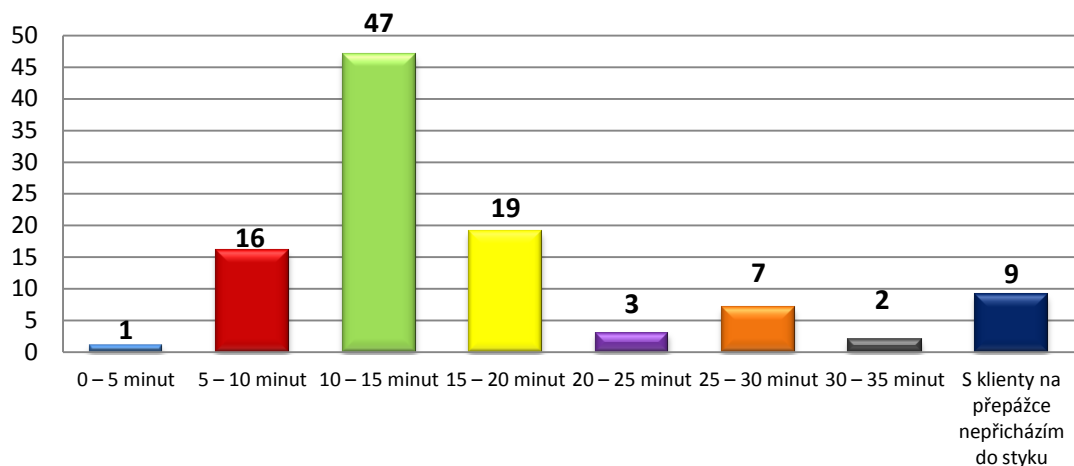
Při jednání s klientem

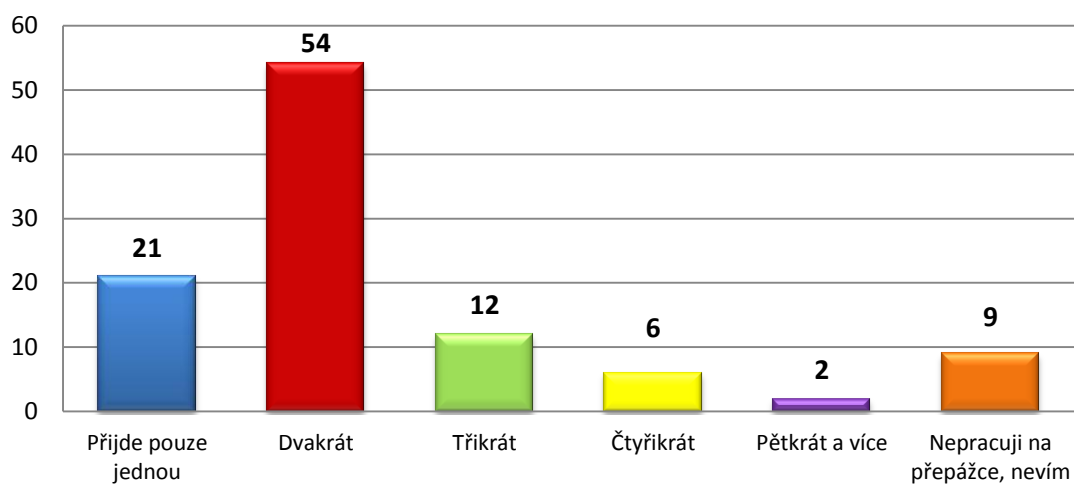
V kartotéce mám, na starost mám:

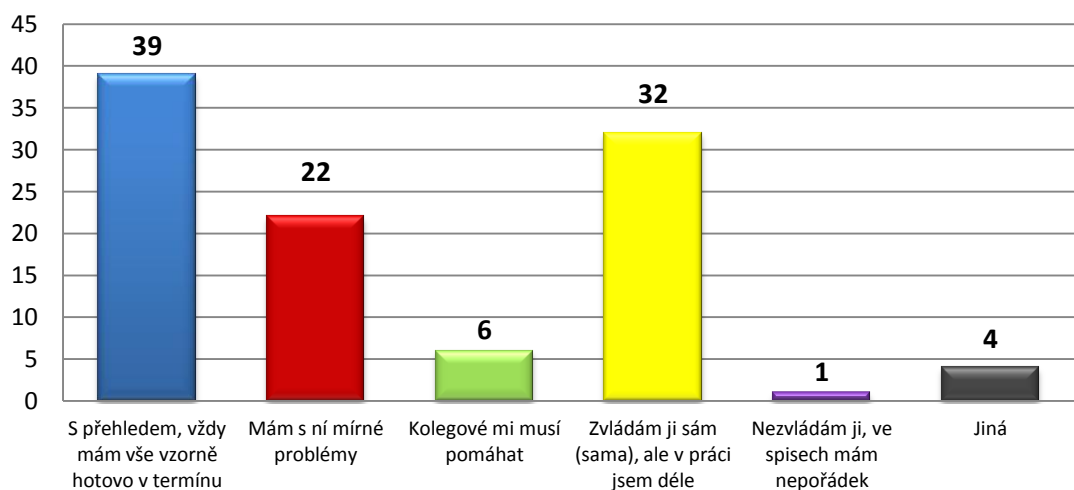
S klientem strávím na přepážce průměrně, během jeho jedné návštěvy:

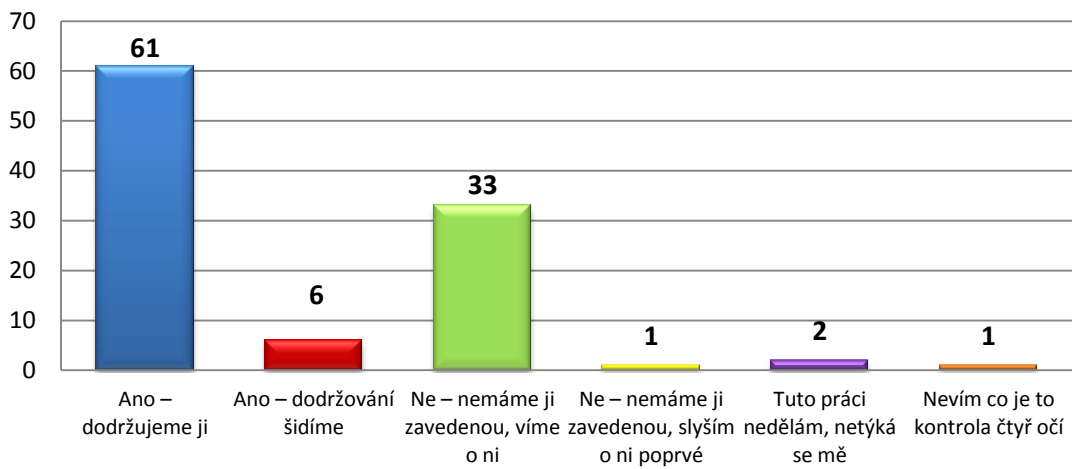
Během měsíce se klient v průměru na úřad vrací:

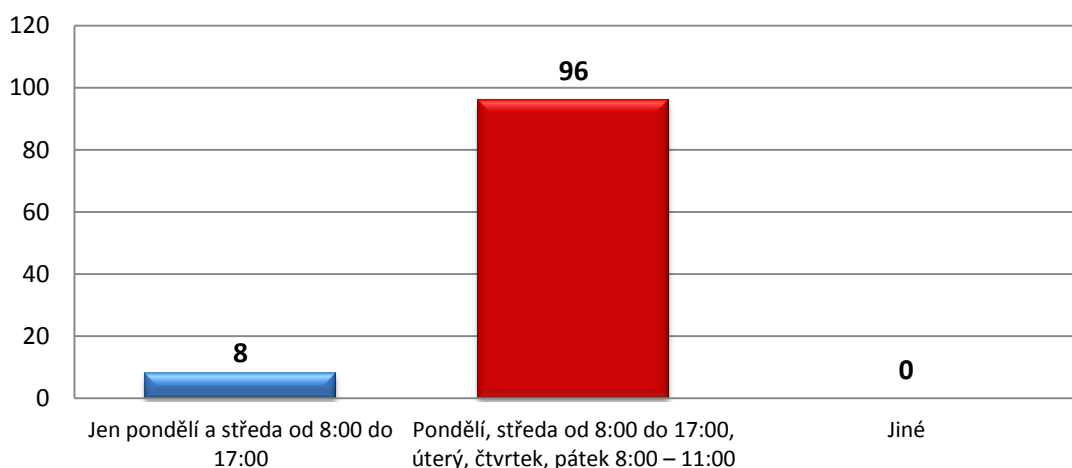
Administraci zvládám

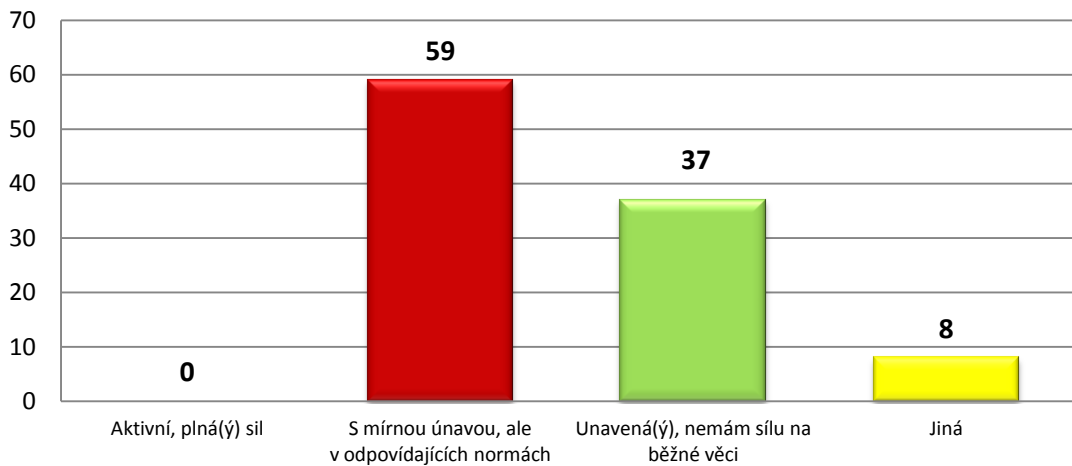
Dodržování kontroly čtyř očí

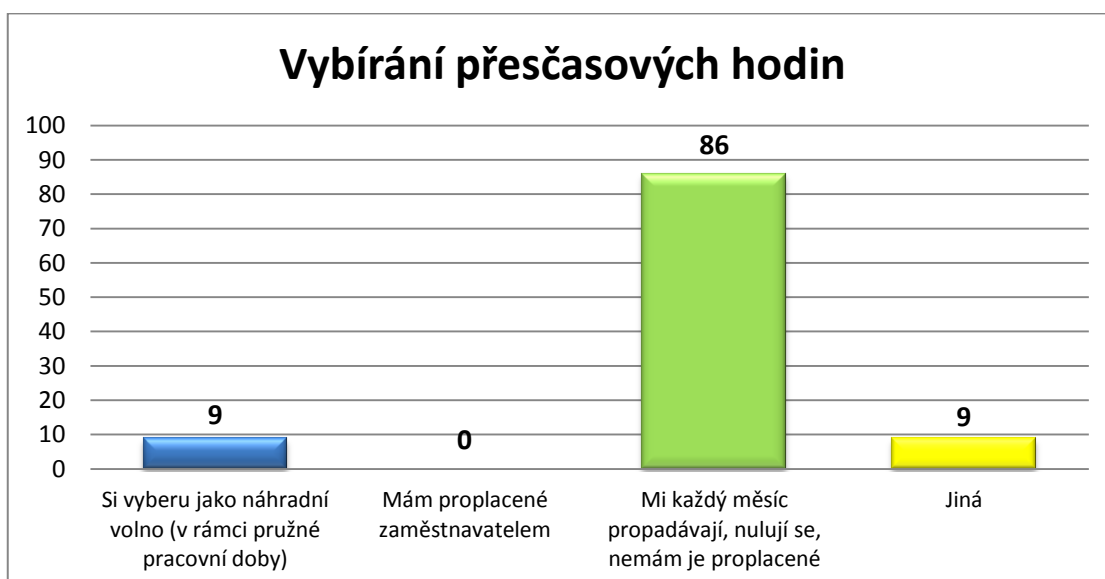
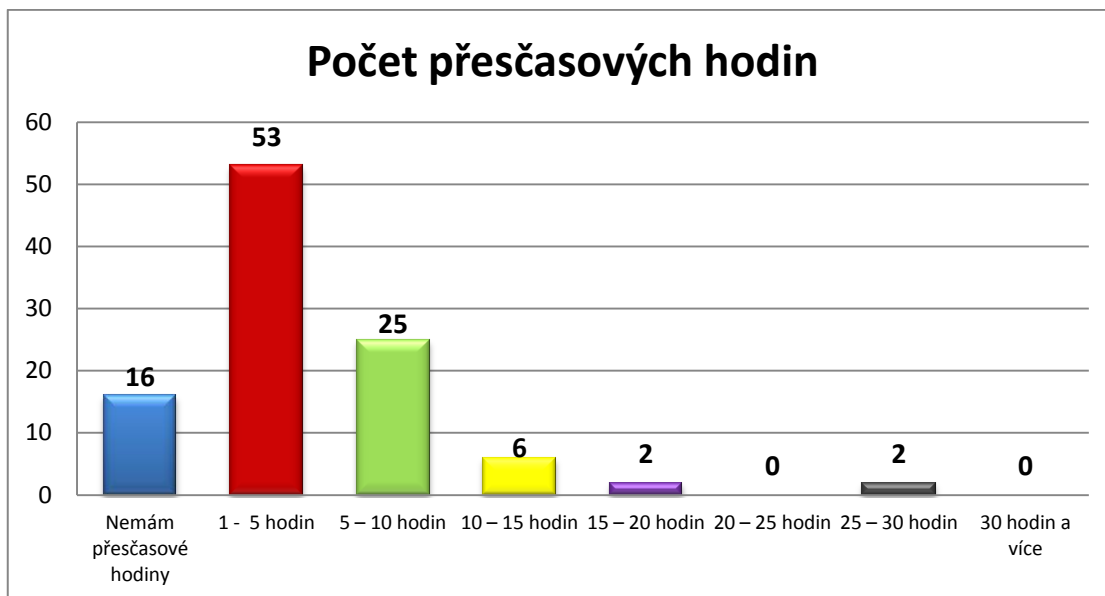

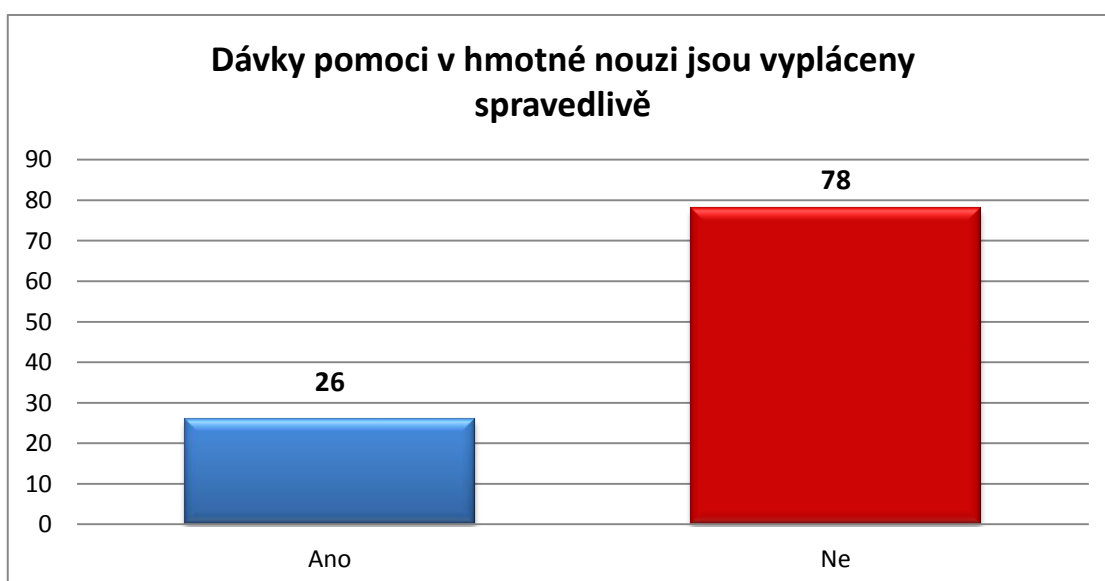
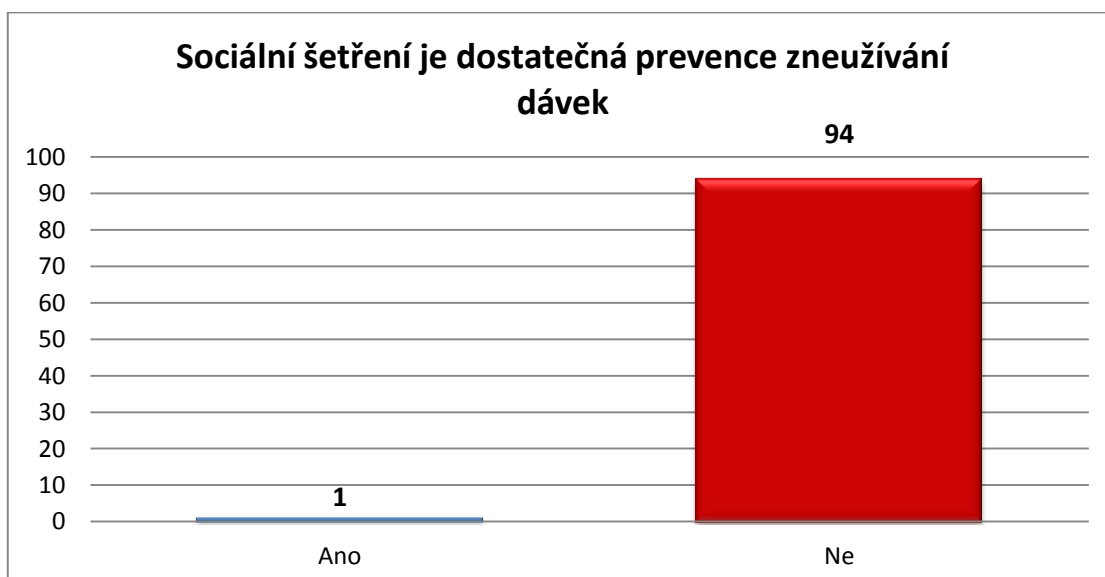
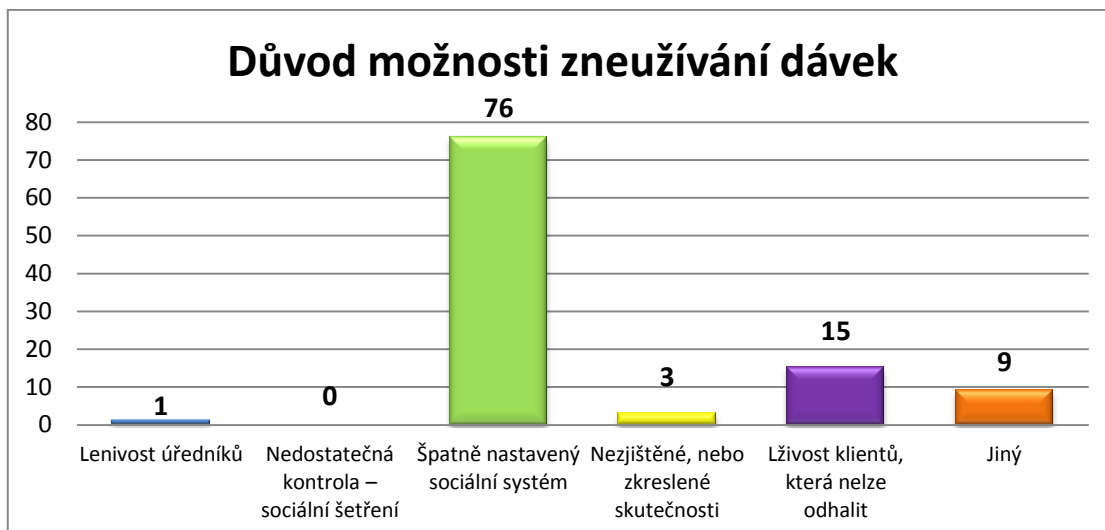
Úřední hodiny

Domů se pracovníci vrací

Je dostatek prostředků jak kontrolovat zneužívání dávek pomoci v hmotné nouzi

